Dzisiaj 14 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki w z. Tadeusz Kraszewski, gospodarczego i giełdowego dr. M. Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 392

Poznań, piątek dnia 28 sierpnia 1931

Rok XXVI

W interesie wskrzeszenia zaufania

W numerze porannym zamieściliśmy podany przez Polską Agencję Telegraficzną komunikat Państwowego Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen o obecnej sytuacji gospodarczej i finansowej. Komunikat brzmi ponuro. Znane są nam dane statystyczne, które wykazują w szczegółach to właśnie, co Instytut Państwowy w komunikacie swym omawia syntetycznie, stwierdzając „silny odpływ wkładów z banków", a zarazem „ucieczkę kapitałów zagranicę i tezauryzację walut obcych". Nie chcemy w szczegóły te wchodzić; ograniczymy się do uwag ogólnych.

Odpływ wkładów z banków tłumaczy się niewątpliwie głównie lokowaniem kapitałów zagranicą i gromadzeniem walut obcych, ale obserwacja stosunków wykazuje także w pewnym stopniu „zjadanie" wkładów przez deponentów, szczególnie mniej zamożnych, których dochody obecne nie wystarczają na opędzenie kosztów życia i utrzymanie warsztatu pracy. To są względy silniejsze niestety od wszelkich rozumowań i najmocniejszych argumentów.

Ucieczce kapitałów zagranicę, tezauryzacji walut obcych i wszelkim nastrojom nerwowym czy zgoła alarmom będzie się zdrowa opinja publiczna, mająca na oku dobro państwa i ogółu społeczeństwa, zawsze przeciwstawiała stanowczo, ktokolwiek kieruje nawą państwową. Ale i tutaj trzeba stać na gruncie realnym, nie ograniczając się do kazań moralnych.

Trzeba przyznać, że czyni to w swym komunikacie Państwowy Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen. Powiada on wyraźnie, że „należy się liczyć z możliwością dalszego zaostrzenia się sytuacji finansowej i dalszego ponadsezonowego ograniczenia produkcji, zwłaszcza po zakończeniu sezonu budowlanego", jeżeli w wewnętrznych stosunkach krajowych nie nastąpi zmiana. Wniosek Instytutu Państwowego brzmi dosłownie:

„Gdyby jednak udało się przywrócić zaufanie co do przyszłego kształtowania się wewnętrznego stosunków politycznych i gospodarczych, wówczas automatycznie zostałyby stworzone warunki pewnej poprawy konjunktury. Wtedy bowiem powróciłyby do obiegu kapitały stezaurowane lub wywiezione zagranicę. Kapitały te — według szacunkowych obliczeń — wynoszą w chwili obecnej około 500 milj. zł. Ich powrót pociągnąłby za sobą upłynnienie rynku pieniężnego i stworzyłby możność rozszerzenia produkcji przemysłowej w kraju".

Konkluzja Instytutu Państwowego nie jest żadnym szczególnym wynalazkiem, jest ona natomiast elementarną prawdą, z której zdaje sobie dobrze sprawę każdy trzeźwo myślący kategorjami gospodarczemi obywatel kraju: bez przywrócenia zaufania w przyszłe kształtowanie się wewnętrzne stosunków politycznych i gospodarczych mowy niema o wyjściu z obecnej sytuacji finansowej i gospodarczej państwa.

I każdy trzeźwo myślący i bezstronny obywatel kraju uświadamia sobie w całej pełni, że to przywrócenie zaufania nie może nastąpić przy dzisiejszym rządzie i obozie rządowym. Jeżeli konserwatywny „Dzień Polski" proponuje, by stronnictwa opozycyjne stawiły rządowi „siły swe do dyspozycji", nic wzamian za to nie żądając, „tylko zaniechania walki partyjnej z drugiej strony", to chyba kpi sobie z ciężkiego położenia, w jakiem państwo i społeczeństwo się znajduje.

Między nami a obozem rządowym jest nieco więcej przeszkody, aniżeli „walka partyjna". Gdyby to była zwykła walka partyjna, toby Polska nie przeżywała głębokiego dramatu nietylko politycznego, ale przedewszystkiem moralnego. Między nami a obozem rządowym jest przepaść moralna, której na imię Brześć i wybory i to wszystko, co Brześć i wybory poprzedziło, począwszy od napadu na b. ministra Zdziechowskiego i sprawy śp. generała Zagórskiego, a skończywszy na biciu na komendzie policji poznańskiej.

Z tem wszystkiem niema kompromisu. Jest inny, i to jedyny wniosek pod adresem obozu rządowego: dosyć tego! rola wasza skończona!

Czy apel ten wypływa z chęci uzyskania przez opozycję satysfakcji? Nie. Jeżeli przynajmniej o Stronnictwo Narodowe chodzi, to możemy stwierdzić, że z punktu widzenia Stronnictwa jako takiego nam się nie spieszy. Im dalej to, co dzisiaj jest, rozwijać się będzie i staczać, tem dla Stronnictwa Narodowego lepiej, a tem gorzej dla „sanacji". Ale śpieszy się państwu, śpieszy się jego skarbowi i jego życiu gospodarczemu. I dlatego w interesie narodu i państwa, w interesie wskrzeszenia zaufania w przyszłe kształtowanie się wewnętrzne stosunków politycznych i gospodarczych, powtarzamy pod adresem obozu rządowego: czas najwyższy odejść i przejść w stan likwidacji.

Pożyczka amerykańska dla Wielkiej Brytanji

Bank Morgana gotów udzielić pożyczki krótkoterminowej w wysokości 300 milj. dolarów

Londyn, 28. 8. (PAT.) Biuro Reutera donosi z Nowego Jorku: Według „Eveningpost" bankierzy z Wallstreet wyrazili już swą zgodę na udzielenie skarbowi angielskiemu nowego kredytu krótkoterminowego w sumie co najmniej 300 miljonów dolarów.

Ze strony półurzędowej odmawiają jakichkolwiek wyjaśnień do powyższej wiadomości, a równocześnie nie zaprzeczają jej prawdziwości. Wspomniany kredyt miałby być dostarczony przez bankierów prywatnych z bankiem Morgana na czele.

Rokowania dotyczące powyższego kredytu odbywają się w drodze telegraficznej i telefonicznej już od szeregu dni a bankierzy amerykańscy są w stałym kontakcie z gubernatorem Banku Angielskiego.

Nowy Jork, 28. 8. (PAT.) Według wiadomości ze źródeł miarodajnych, omawiane nowe kredyty dla rządu brytyjskiego, będą znaczniejsze od kredytów z r. 1925. Prawdopodobnie ze strony Francji przyznane będą również kredyty tej samej wysokości.

Poza tem Wielka Brytanja ma zaciągnąć w Stanach Zjedn. pożyczkę długoterminową, która według przypuszczeń ma być nienotowanej dotychczas wysokości.

Paryż, 28. 8. (PAT.) Dzienniki donoszą, iż przedstawiciel skarbu Wielkiej Brytanji Leithross oraz przedstawiciel Banku Angielskiego Siepmann prowadzą obecnie w Paryżu rokowania nad otwarciem nowych kredytów, przeznaczonych na konsolidację sytuacji finansowej w Anglji. Wysokość i warunki pożyczki są jeszcze nieznane. Wiadomo tylko, że ma być ona dokonana w formie emisji bonów na rynkach Nowego Jorku i Paryża.

Według „Petit Parisiena" sprawa ta ma być przedmiotem dokładniejszych badań ze względu na liczne zgłoszenia o pożyczkę we Francji ze strony Austrji, Węgier, Grecji i Niemiec, — jednakże w stosunku do Anglji, Francja ze względu na solidarność interesów politycznych i gospodarczych obu krajów posunie się do ostatnich granic swej możliwości.

We Francji o projektowanych paktach nieagresji

Czem się tłumaczy zaniepokojenie i reakcja opinji niemieckiej

Paryż, 28. 8. (PAT.) „Le Temps", omawiając sprawę projektowanych paktów nieagresji z Rosją Sowiecką, pisze, iż w kołach politycznych niemieckich panuje conajmniej dziwne zaniepokojenie, które winno zwrócić uwagę Francji, świadczy bowiem o niezwykłem zakłopotaniu rządu i narodu, które nie pomijają żadnej okazji dla stwierdzenia swych dążeń pokojowych, lecz które nie mogą się zdecydować na udzielenie gwarancyj, stwierdzających szczerość tych dążeń.

Gdyby chodziło tylko o układ francusko-sowiecki, Niemcy by się nie niepokoili. Lecz sytuacja uległa zmianie, kiedy okazało się, że w rzeczywistości chodzi tu o układ połączony francusko-sowiecki i sowiecko-polski raz że pakt nieagresji francusko-sowiecki stanowiłby do pewnego stopnia przeciwwagę polityczną traktatów niemiecko-sowieckich, zawartych w Rapallo i Berlinie. Dlatego też co do tego drażliwego punktu ujawnia się reakcja opinji niemieckiej.

Kłopoty finansowe Hugenberga

Berlin, 28. 8. (Tel. wł.) Ciągłe zabiegi Hugenberga o uzyskanie audjencji to u prezydenta Hindenburga, to u premjera Brüninga tłumaczą się kłopotami finansowemi partji nacjonalistycznej. Co prawda Hugenberg zaprzeczył, jakoby dług jego w Donatbanku wynosił 42 miljony mk., niemniej „Montag Morgen" potwierdza, że dług ten wynosi 25 miljonów mk., z czego 15 miljonów figuruje na nazwisko Hugenberga, a 10 na rachunek znanej wytwórni filmowej Ufa, będącej, jak wiadomo, własnością Hugenberga i jego przyjaciół politycznych. Otóż od czasu, gdy Donatbank znalazł się, wskutek swego bankructwa, pod kontrolą rządu Rzeszy, pozycja Hugenberga stała się bardzo ciężka. Znajduje się on w rękach rządu. Pytanie tylko, czy p. Brüning zechce go zgnieść, czy też wyzyska tę sytuację dla zarezerwowania sobie kontaktu z nacjonalistami.

Niemcy podwyższają cło na masło i sery

Berlin, 28. 8. (Tel. wł.) Minister aprowizacji Rzeszy Schiele, odpowiadając posłowi Schaeferowi z bawarskiej partji ludowej, oświadczył, że rząd Rzeszy ma zamiar podnieść cło na masło i sery. Zarządzenie to nie zostało dotychczas wydane, by nie drażnić narazie zagranicy. Minister Schiele przygotowuje poza tem dalsze zarządzenia, które miałyby na celu utrudnić dowóz produktów rolnych z zagranicy do Niemiec.

Napady lotnicze na miasta

We wszystkich państwach europejskich w czasie tegorocznych manewrów przeprowadza się ćwiczenia w obronie przeciwlotniczej. Z wielkich takich ćwiczeń pamiętamy jeszcze opisy manewrów lotniczych niezliczonych eskadr włoskich w Rzymie, angielskich w Hendon, amerykańskich nad Nowym Jorkiem i wreszcie ostatnich we Francji przy próbach napadu i bombardowania Dunkierki.

Nie od rzeczy będzie tu zwrócić uwagę na jedno, że niektóre pisma, a wśród nich i polskie, pisały do ćwiczeń tych z gruntu fałszywe komentarze o charakterze defetystycznym, że jakoby atak ten wykazał niemożliwość obronienia miasta lub portu przed nalotem wroga. Komentarze te są dlatego z gruntu fałszywe, że całe ćwiczenia, które się odbyły nocą, były okryte największą tajemnicą przez generalicję francuską i zupełnie nikt, oprócz wtajemniczonych, nie zna ani założenia, ani zadania, jakie miały być wykonane przez lotnictwo, ani też wyników tych ćwiczeń, jak również skuteczności zarządzonej obrony rozporządzalnemi środkami. Komentarz defetystyczny jest środkiem do obniżania zaufania w własne siły i dlatego jest z wszech miar szkodliwym.

Nie należy zapominać, że wraz z udoskonaleniem środków napadu udoskonalają się środki obrony. Dowodem na to niech będzie poniższa statystyka urzędowa niemiecka:

Od 1914 do 1918 r. napadów lotniczych ze strony koalicji na miasta niemieckie było 2003. W napadach tych uczestniczyło 4408 samolotów. Ogółem zrzucono 16 741 bomb. Liczba zabitych poza strefą działań wojennych skutkiem tych nalotów wynosiła 2600 osób, przyczem w 1916 r. na każde 100 rzuconych bomb przypadło 25 osób zabitych i 75 rannych, podczas gdy w r. 1918 (udoskonalona obrona) na 100 rzuconych bomb — tylko 3 zabitych i 12 rannych. Straty materjalne miast od tych nalotów wyniosły przeszło 50 miljonów marek.

Cyfry najlepiej mówią prawdę i są chyba najbardziej przekonywującym argumentem.

Aka.

Czynnikiem decydującym naszej obrony — wojna lądowa

Ciąg dalszy ważnej dyskusji

II.

Stopień powiększania sił zbrojnych, lądowych i morskich, oraz ich wzajemny do siebie stosunek ilościowy zależy od sytuacji polityczno - strategicznej, a także finansowej państwa.

W obecnej sytuacji politycznej należy przypuszczać, że Polskę oczekuje orężna walka o granice zachodnie. Mniej prawdopodobną wydaje się możliwość starcia na naszej granicy wschodniej. Konflikty zbrojne z innemi państwami, graniczącemi z nami lub też nie mającemi z nami wspólnych granic lądowych, wydają się wykluczone na dłuższe lata. Jedynie Litwa mogłaby okazać się we wrogim nam obozie w sojuszu z Niemcami ewentualnie z Rosją.

Polska, która w Niemcach ma najgroźniejszego wroga, powinna organizację obrony narodowej dostosować do wymagań wojny z Niemcami, którzy przedstawiają zwartą 60-miljonową masę, i mają wspólną lądową granicę z Polską długości około 1500 klm., z czego na naszą zachodnią granicę przypada około 1000 klm., 500 zaś na granicę z Prusami Wschodniemi.

Granica zachodnia żadnych przeszkód sztucznych i naturalnych nie posiada. Przez tę otwartą 1000-kilometrową bramę runą, w razie wojny, hordy niemieckie do zachodniej części naszego kraju, nietylko dlatego, że tu wiodą drogi na Warszawę, ale i dlatego, że ta część Polski, to przecież baza każdej naszej wojny. Tutaj bowiem zamieszkuje rdzeń ludności polskiej, tutaj znajdują się najważniejsze ośrodki przemysłowe, konieczne do prowadzenia wojny, których utrata zadecydować może o jej wyniku. Przez te zachodnie połacie prowadzi także i najkrótsza droga z Niemiec do Prus Wschodnich — przez nasze Pomorze.

Sytuację strategiczną komplikują Prusy Wschodnie, których granica znajduje się na 100 klm. zaledwie od naszej stolicy.

Z powyższego jasno wynika, że w naszem starciu zbrojnem z Niemcami kierunek Warszawa — Berlin będzie najważniejszy strategicznie i na nim rozstrzygną się losy wojny.

Kierunek ten jest tak samo ważny i dla Niemiec nietylko dlatego, że wróg tą drogą może wkroczyć na niemieckie obszary, ale głównie z tego powodu, że upadek Berlina grozi rozluźnieniem związku państw germańskich, bo Berlin jest główną w niem spójnią i kierownikiem.

Morskie nasze wybrzeże, to wąskie pasmo ziemi, które znajduje się pomiędzy morzem na wschodzie a lądową granicą niemiecką na zachodzie. Długość tego pasa w kierunku z północy na południe wynosi 50 klm., a szerokość od 20—37 klm. Strategicznie biorąc, jest to jedyny nasz port, jedyne wyjście na morze i jedyna przyszła baza operacyjna naszej floty wojennej.

Wielkim minusem tego morskiego wybrzeża jest, że znajduje się u samej granicy niemieckiej, w pobliżu dwóch portów wojennych niemieckich — Szczecina i Królewca, a więc w razie wybuchu wojny grozi mu atak z zaskoczeniem od morza i od lądu. Siłą rzeczy narzuca się konieczność zorganizowania tutaj warownego obozu — twierdzy lądowo - morskiej. W tem, zdaje się, wszyscy są jednego zdania.

Znaczenie morza Bałtyckiego, jako drogi łączącej Polskę z Europą zachodnią, w razie wojny z Niemcami, upada, gdyż, jak słusznie mówi generał E. De Henning - Michaelis, będzie ono odcięte przez Niemców od mórz zachodnich i oni będą jego panami ze względu na przewagę swej floty, z którą nasza budująca się flota wojskowa jeszcze długo nie będzie mogła się mierzyć. Poza tem morze to będzie dla Niemiec drogą komunikacyjną do Prus Wschodnich.

Wybudowanie w rejonie Gdyni obozu warownego, który obejmie sobą prawie całe wybrzeże, znakomicie rozwiąże sprawę jego obrony od morza, gdyż, jak wykazały doświadczenia wojny światowej, obrona ta najskuteczniej urzeczywistnia się dalekonośną artylerją nadbrzeżną oraz minami (obrona brzegów Flandrji w czasie wielkiej wojny). Zarazem obóz ten warowny zabezpieczy wybrzeże od ataku ze strony granicy niemieckiej i będzie ubezpieczał prawe skrzydło wojsk naszych, walczących na zachodniej granicy.

Znaczenie zaś tego obozu warownego, jako bazy dla floty, która działałaby na linje komunikacyjne Szczecin — Królewiec, jest bardzo problematyczne, gdyż z pewnością zatoka Pucka będzie zablokowana przez Niemców minami i innemi przeszkodami. Wogóle jedyny port w razie wojny stanowi faktycznie pułapkę dla floty słabszej od przeciwnej, i zamknięcie jej w nim jest rzeczą pewną.

Z powyższego wynika, że w naszej obronie narodowej decydującą rolę odgrywają elementy wojny lądowej, a więc powinny one być tak spotęgowane, by dawały pewność sprostania armji niemieckiej i niedopuszczenia jej do wtargnięcia na obszary polskie oraz pewność przeniesienia działań wojennych na teren niemiecki. Dopiero po osiągnięciu tych możliwości można będzie rozpocząć budowę sił morskich.

W obecnych czasach tak silnego rozwoju techniki armja waleczna i bitna, lecz słabo wyposażona technicznie, nie będzie mogła osiągnąć przewagi nad przeciwnikiem bogato zaopatrzonym w nowoczesne środki walki. Gdyby było inaczej Riffenowie zostaliby panami Afryki, tymczasem ulegli Francuzom, a i naród polski, pomimo posiadania tych zalet, odbył karę 150 lat niewoli.

Dlatego, dopóki armja nasza, choć mniej liczna od armji możliwych przeciwników, nie będzie przewyższała tamte pod względem technicznym, dopóty nie mamy prawa budować siły morskiej, jako mającej zadania daleko drugorzędne.

Zresztą w obecnych warunkach flota, czy mniejsza, czy większa, żadnym zadaniom sprostać nie będzie mogła. Dla działań bowiem wojennych każda flota posiadać musi bezpieczną bazę wojenną, gdzie mogłaby ona nietylko przeprowadzać naprawę uszkodzeń, otrzymanych w bitwach, ale, w razie niepowodzenia, znaleźć bezpieczne schronienie pod ogniem artylerji nadbrzeżnej do czasu, nim sytuacja pozwoli ponownie wypłynąć na morze. Bez takiej podstawy żadna flota w wojnie ani działać, ani istnieć nie może i nawet silniejsza stanie się łupem słabszej. Dlatego budowa floty wojennej bez jednoczesnej budowy umocnionej bazy jest rzucaniem złota do morza.

Nasze strategiczne warunki morskie, a mianowicie posiadanie nierozległego morskiego wybrzeża ułatwia nam jego obronę przez stworzenie w tem miejscu odpowiedniej twierdzy.

Kwestja przerwania komunikacyj morskich Niemiec z Prusami Wschodniemi rozwiązuje się najlepiej następującemi sposobami:

a) najszybszem opanowaniem Prus Wschodnich;

b) rozbiciem Niemców na kierunku Warszawa — Berlin;

c) działaniem potężnego lotnictwa, bez którego wogóle zwyciężać nie można.

Szczecin i Królewiec, jak i komunikacje wodne między nimi, znajdują się w promieniu działań naszego lotnictwa, które więc może zagrażać transportom w czasie ładowania i wyładowania oraz w toku podróży. Teraźniejsze lotnictwo stało się nader niebezpieczne właśnie dla floty morskiej przez swe bomby i torpedy, szczególnie zaś jest ono groźne dla floty, z tych lub innych powodów unieruchomionej. Taką flotę lotnictwo dzisiejsze potrafi zniszczyć doszczętnie. Tem bardziej jest ono niebezpieczne dla transportów morskich.

Z tych powodów silna flota powietrzna w naszych warunkach może zastąpić brak marynarki wojennej i skutecznie działać w obronie naszego wybrzeża morskiego oraz zagrażać połączeniom wodnym Prus Wschodnich z Niemcami.

Poza tem trzeba pamiętać, że wojna gazowa w zasadzie jest wojną powietrzną. Tem większą powinniśmy posiadać flotę powietrzną.

W naszych warunkach finansowych fakt, że za cenę krążownika „A" — (150.000.000.— złp.), ostatnio spuszczonego przez Niemców na wodę, można wybudować około 350 samolotów, godzien jest bacznej uwagi, jako dowód, że silną flotę powietrzną będziemy mogli stworzyć i teraz, morską zaś nie.

Obecne warunki polityczno - strategiczne nie wymagają jeszcze od nas posiadania potężnych sił morskich, a warunki finansowe na to nie pozwalają. Lecz sytuacja się zmienia i może nastać moment, gdy będziemy zmuszeni powiększać siły zbrojne morskie. Dlatego powinniśmy posiadać flotę, jako zarodek przyszłej floty i szkołę marynarzy dla niej. Rzeczą zaś kół fachowych będzie tę flotę tak skonstruować, by w razie wojny była ona pomocą przy obronie obozu warownego Gdyni.

Bezsprzecznie potęga nasza państwowa zależy bardzo od morza, jako drogi najtańszej do rynków światowych, gdzie możemy zbywać nasze produkty rolne i przemysłowe; ale do tego jest przedewszystkiem konieczna silna flota handlowa, bo ona jest główną podstawą potęgi morskiej i źródłem dochodów dla budowy floty wojennej.

Dzierżykraj - Stokalski,
gen. w st. sp.

Niedomagania polskiej żeglugi przybrzeżnej

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego")

Gdynia, 27 sierpnia.

Przedsiębiorstwo Państwowe „Żegluga Polska", które ma monopol na utrzymywanie komunikacji przy polskiem wybrzeżu morskiem, postanowiło zwinąć z dniem 1 października, na okres zimowy, linję Gdynia—Hel i z powrotem. Motywem są względy oszczędnościowe i niewielka ilość pasażerów.

Krok „Żeglugi Polskiej" oświetli najbardziej ta okoliczność, że statki niemieckie, gdańskie nie zamierzają przerywać na zimę komunikacji pomiędzy Sopotem i Helem i będą nadal kursowały.

Przypominamy sobie wszyscy, jak ciężko było nam pogodzić się przed kilku laty z tem, że z Gdyni na Hel, trzeba było jeździć na niemieckim parowcu. Przypominamy sobie również naszą radość, gdy w roku 1928 wciągnięto polską banderę na statki „Wanda" i „Jadwiga" i poczęto utrzymywać łączność, poprzez zatokę, z półwyspem helskim. Gdańskie parowce, „Paul Bennecke" i „Zoppot", nie miały już w Gdyni nic do szukania. Publiczność polska korzystała w każdym sezonie bardzo wydatnie z usług polskich statków. Dzisiaj mało jest w Polsce osób, które nie odbyły wycieczki na Hel, oczywiście pod polską banderą.

Teraz, od października do maja roku przyszłego wrócą dawne czasy. Kto z Gdyni będzie chciał jechać na Hel, dlatego zamknięta będzie droga przez zatokę, chyba, że pojedzie do Sopotu i wsiądzie na gdański statek. Odwrotnie helanie, mający przez cały rok liczne interesy w Gdyni i Wejherowie, będą zmuszeni do korzystania z niemieckiego parowca. Oczywiście, że, dobijając statkiem do przystani w Sopocie, niejeden zakup lub interes, którego mogli dokonać i który mogliby załatwić w Gdyni, przypadnie Gdańskowi.

Polacy, którzy gromadzą się w sezonie w Helu, patrzą krzywem okiem na przybywających tam Niemców, gdańszczan. Przypomnieć należy, że Hel był przez dziesiątki lat oddany przez królów polskich Gdańskowi w zastaw. Po rozbiorach, Gdańsk zrósł się z Helem jeszcze bardziej i w malowniczym Helu, tak odrębnym od wszystkiego innego, pod względem krajobrazu, położenia i słońca gdańszczanie przyzwyczaili się dawać upust swoim zapędom. Można to rozumieć, jak się chce, ale gdańszczanie kochają „Hela" i ten konglomerat starodawnych domków rybackich, pokrzywionych sosen, wydm piasku i dwóch rodzaj fal morskich uważają za swoją własność.

Czyż my, Polacy, mamy kochać Hel mniej silnie, aniżeli gdańszczanie? Każdy obliczy łatwo, że utrzymywanie komunikacji morskiej z Helem w miesiącach zimowych, nie daje i nie da zysków, ale, czy tylko z tego jednego powodu wolno nam przerywać rozpoczęte dzieło, zaniedbywać Hel i jego mieszkańców i dopuszczać ponownie do zacieśnięcia stosunków Helu z Gdańskiem? Maleńki Gdańsk może sobie pozwolić na materjalną stratę i utrzymywać zimową komunikację z Helem, a my, nagle, nie możemy.

Względy oszczędnościowe nie są przekonywujące, bo z jednej strony załoga i oficerowie polskiego statku będą musieli być żywieni nadal, chociażby za pomocą zasiłków dla bezrobotnych, z drugiej zaś strony, jeżeli „Żegluga Polska" już tak koniecznie chciałaby oszczędzać, to byłoby na to wiele innych sposobów. Oszczędność jest zawsze wskazana, ale tylko na właściwem miejscu.

Drugą spawą jest dostateczny zastęp pasażerów. Znawcy Helu, nie tego Helu z okresu kąpieliskowego, lecz Helu zimowego, gdy świszczą wiatry i huczą burze, twierdzą, że przy dobrze ułożonym rozkładzie statek Hel—Gdynia miałby codziennie przynajmniej 30 pasażerów. Zdaniem naszem, to minimum najzupełniej wystarcza, żeby utrzymać linję. Wiadomem jest, że pasażerów znajduje się tylko wówczas, gdy istnieje dana komunikacja, przedewszystkiem wygodna. Nie zapominać należy o tem, że, szczególnie w zimie, statek w zatoce winien służyć przedewszystkiem mieszkańcom Helu. Dlatego pierwszy odjazd, we wczesnych godzinach rannych, ma następywać z Helu. Pierwszy statek z Helu do Gdyni nie może przychodzić w południe i zaraz potem zawracać, (tak było ubiegłej zimy), bo helanie nie będą mieli czasu na załatwienie swoich interesów.

Czynniki, które mają wpływ na „Żeglugę Polską", winny nie dopuścić do zamknięcia linji Gdynia- Hel na okres zimowy. „Żegluga Polska" zarabia stosunkowo bardzo wiele na utrzymaniu tej linji w miesiącach letnich i obowiązkiem jej jest utrzymanie tej linji również w miesiącach zimowych. Przemawiają za tem wyszczególnione wyżej względy. F o b.

„Narodowi socjaliści"

Pisma łódzkie donoszą, że „NPR-lewica" ma przybrać nazwę „partji narodowych socjalistów". Inicjatywę tej zmiany podjęła organizacja pabjanicka „NPR.-lewicy".

Mają do niej przyłączyć się ugrupowania socjalistyczne p. Moraczewskiego. Powstanie nowej partji mają być wyrazem „konsolidacji huchu robotniczego w obozie rządowym. Ruch ten ostatnio rozbił się na cztery rozłamy: N. P. R. - lewicę, B. B. S. Moraczewskiego, B. B. S. Jaworowskiego i Federację Pracy. „Narodowi socjaliści" chcą popierać rząd, gdyż twierdzą, iż marsz. Piłsudski zrealizuje ich program.

Oszczędności kosztem aplikantów sądowych

Ponieważ w sądownictwie wymówiono pracę wszystkim urzędnikom kontraktowym, zachodziła obawa, że zmniejszone kadry urzędnicze nie podołają wzrastającej ciągle, a nie malejącej pracy. Obawę tę naczelne władze sądowe starają się rozproszyć w sposób swoisty. Rozesłano — jak już donosiliśmy — okólnik do sądów, polecający intensywne wyzyskiwanie pracy aplikantów sądowych, jak wiadomo, w olbrzymiej większości pracujących bezpłatnie, wzamian jedynie za możność praktyki.

Z statystyki ludności

Według ostatnich danych, ludność Polski w zestawieniu z ludnością szeregu ważniejszych państw świata przedstawia się następująco (w miljonach):

Chiny 457,8, Rosja 147,0, Stany Zjednoczone A. P. 124,8, Niemcy 64,9, Japonja 62,1, Anglja (z Półn. Irlandją, bez dominjów) 45,4, Włochy 41,5, Francja 41,1, Brazylja 39,1, Polska (stan na 1 stycznia r. b.) 31,1, Hiszpanja 22,6, Rumunja 17,7, Meksyk 16,4, Czechosłowacja 14,5, Egipt 14,2, Turcja 13,7, Jugosławja 13,3, Afganistan 12,0, Sjam 11,5, Argentyna 10,9, Węgry 8,7, Belgja 7,9, Holandja 7,7, Austrja 6,7, Szwecja 6,1, Finlandja 3,6, Norwegja 2,8, Litwa 2,3, Łotwa 1,9, Estonja 1,1 mieszkańców.

Polska zatem w szeregu wymienionych państw pod względem ilości mieszkańców stoi na dziesiątem miejscu.

Katastrofa lotnicza

Gloucestet (Massachussetts), 28. 8. (PAT.) Aeroplan pasażerski spadł do morza w chwili, gdy pilot w czasie mgły usiłował wylądować. Jeden z pasażerów zatonął a 12 innych utrzymało się przez 2 godziny przy szczątkach aparatu przed wyratowaniem ich przez statek rybacki.

W oczekiwaniu orzeczenia Trybunału Międzyn. w sprawie Anschlussu

Unja celna austro - niemiecka znajdzie się na porządku dziennym obrad Ligi Narodów w drugiej połowie września

Wiedeń, 28. 8. (PAT). Omawiając sesję wrześniową Ligi Narodów, organ chrześcijańsko - społecznych „Reichspost", zaznacza, że Trybunał Haski przygotowuje swoje orzeczenie w sprawie unji celnej niemiecko - austrjackiej dopiero z początkiem września. Wobec tego nie będzie mogła ta kwestja wejść na porządek obrad sesji Rady Ligi Narodów, rozpoczynającej się w dniu 1 września, lecz dopiero na sesję nowowybranej Rady Ligi Narodów, która zbierze się w połowie września. Pod względem praktycznym będzie może korzystniejszem, jeżeli dyskusja nad unją celną rozpocznie się w Radzie Ligi Narodów dopiero wtedy, kiedy ukończona będzie dyskusja w sprawie pomocy finansowej Ligi Narodów na rzecz Austrji.

Wiedeń, 28. 8. (PAT). „Neue Freie Presse" donosi z Berlina, że panuje ta przekonanie, iż nie będzie dyskusji politycznej w sprawie unji celnej niemiecko - austrjackiej. Rokowania międzynarodowe ostatnich miesięcy i przekonanie, że kryzys gospodarczy i finansowy dotyka wszystkie państwa, spowodowały, że decyzji haskiej nie przypisują już pierwotnego znaczenia. Granice celne są zagadnieniem światowem, wskazanem byłoby więc, aby układ celny niemiecko-austrjacki włączony został do projektu układu obszerniejszego.

Konferencje genewskie między Curtiusem i Briandem będą miały charakter raczej przygotowawczy dla wizyty berlińskiej francuskich mężów stanu.

Narzędzie w rękach niemieckich

Czeskie pismo o kongresie mniejszości narodowych

Praga, 28. 8. (PAT.) „Narodni Politika", omawiając zbliżający się genewski kongres mniejszości narodowych, stwierdza bez ogródek, że ta organizacja mniejszościowa w swej formie obecnej nie jest niczem innem, jak tylko narzędziem w rękach niemieckich, służącem do mieszania się Rzeszy w zagadnienia wewnętrzne innych państw, pod pozorem ochrony praw mniejszości narodowych. Równocześnie Niemcy, niezwiązane traktatami mniejszościowemi, uchronione są od podobnej akcji innych państw, mimo, że właśnie w Niemczech trzebaby ingerować w sprawie ucisku mniejszości narodowych, który jest tak znany i bezprzykładny, że zbytecznem jest jeszcze raz rozpisywać się na ten temat.

Pismo podkreśla, że na forum Ligi Narodów znajduje się obecnie tyle spraw światowego znaczenia, iż mniejszości winny wreszcie zrozumieć konieczność zaprzestania zabierania sprawami swemi drogiego czasu polityków i winny sprawy swe wyrównać wewnątrz państw, których mają być lojalnymi obywatelami.

Również „Lidowe Noviny" zajmują się powyższą kwestją i stwierdzają, że niemieckie wystąpienia mniejszościowe skierowane są przedewszystkiem przeciw Polsce, która nareszcie powinna zaprzestać tolerować obecny stan nierówności z Niemcami i domagać się również publicznego rozpatrzenia sytuacji mniejszości polskiej w Niemczech.

Niesamowity wypadek w Łodzi

Fabrykant, który chciał być zastrzelony, aby zapewnić premją ubezpieczeniową byt rodzinie

Warszawa, 28. 8. (Tel. wł.) — W Łodzi zaszedł osobliwy wypadek. Mianowicie fabrykant Zelikier dał bezrobotnemu tkaczowi Włodańskiemu 20 zł i zaprosił go do siebie. Gdy Włodański przyszedł, Zelikier uraczył go wystawną kolacją, podczas której go spił a na koniec zaproponował mu, wręczając rewolwer i 500 zł, aby Włodański go zastrzelił. Gdy Włodański był przerażony tą propozycją, Zelikier ofiarował mu jeszcze 500 zł i kiedy nalegał na Włodańskiego, ten uciekł z mieszkania. Wówczas Zelikier udał się na policję i oskarżył Włodańskiego o szantaż. Zbadanie stwierdziło, że Zelikier zaasekurował się przed niedawnym czasem na 50 tys. dolarów. Ażeby je wydostać i zabezpieczyć w ten sposób byt rodzinie, Zelikier chciał, by go zastrzelono. W rezultacie policja Zelikiera aresztowała. (w)

Podejrzana wyprawa po skarb w Sowietach

B. starosta na czele poszukiwaczy zakopanych rubli

Warszawa, 28. 8. (Tel. wł.) — W Stołpcach zatrzymano na pograniczu osobliwą wycieczkę, która chciała się przedostać nielegalnie przez granicę do Sowietów. Byli to Alfred Konopka, b. starosta z Białej Podlaskiej z r. 1919, dawny funkcjonarjusz warszawskiego urzędu śledczego Pawluk oraz zredukowany woźny Gruszewski. Gruszewski opowiada, że w r. 1919 podczas odwrotu wojsk polskich zakopał koło wsi Swoboda majątek 18 tys. złotych rubli. Swoboda znajduje się po stronie sowieckiej, a obecnie chciał się tam dostać celem wykopania tego skarbu. Wszyscy trzej są bezrobotni. Przypuszczają, że starali się przedostać do Sowietów, a opowiadanie o zakopanym skarbie było tylko pretekstem. (w)

Bismarkowskie projekty bolszewików

Wilno, 28. 8. (PAT.) Jedno z pism wileńskich donosi o niebywałym popłochu wśród obywateli sowieckich, mieszkańców pogranicza sowiecko-polskiego, jaki wywołała wiadomość, że według projektu, zatwierdzonego przez komitet główny do spraw przesiedlenia, władze sowieckie mają przesiedlić na Daleki Wschód w ciągu najbliższych 10 lat około 6 miljonów rolników. Według krążących pogłosek, w roku bież. będzie przesiedlonych 175.000 włościan. Przesiedleńcy mają być wybierani przedewszystkiem z miejscowości, graniczących z Polską.

Aresztowanie komunisty-mordercy

Lwów, 28. 8. (PAT.) W toku dalszych dochodzeń w sprawie skrytobójczego morderstwa na osobie wywiadowcy policji Buksty aresztowano w Borysławiu drugiego sprawcę znanego komunistę borysławskiego Stanisława Kostkę, który według zeznań świadków współdziałał w mordzie, dokonanym przez aresztowanego już poprzednio komunistę Adamowskiego. Kostka został odstawiony do więzienia w Samborze.

Rokowania włosko-watykańskie

Rzym, 28. 8. (PAT). Tutejsze koła polityczne twierdzą, że w rozmowach włosko - watykańskich ustalone już zotsały poszczególne punkty porozumienia. W szczególności — według krążących pogłosek — sprecyzowano zasady określające zakres działania we Włoszech Akcji Katolickiej, uwypuklając religijny charakter tej instytucji oraz uzgodniono poglądy na sprawy wychowania młodzieży wogóle, a wychowania fizycznego w szczególności. Rokowania trwają w dalszym ciągu.

Litwinow w drodze do Berlina i Genewy

Warszawa, 28. 8. (Tel. wł.) — Dzisiejszej nocy przejeżdżał przez Warszawę komisarz Litwinow, w drodze do Berlina, gdzie zetknie się z Brüningiem i Curtiusem. Na dworcu konferował przez dłuższy czas z posłem sowieckim Owsiejenką. Interpelującym go dziennikarzom odmówił wszelkich wywiadów. Litwinow udaje się następnie do Genewy.

Bunt więźniów

Nowy Jork, 28. 8. (PAT.) W miejscowości Marquette w stanie Michigan w miejscowem więzieniu wybuchł bunt więźniów, którzy zastrzelili lekarza i ranili jednego z dozorców. Bunt został stłumiony zanim przybrał groźniejszy charakter. Trzej główni winowajcy buntu popełnili samobójstwo.

Dodatkowa konwencja handlowa Francji z Węgrami.

Budapeszt, 28. 8. (PAT). Węg. Biuro Koresp. donosi z Lilla Fuered, że rokowania francusko - węgierskie, które toczyły się w tej miejscowości, zakończone zostały w dniu wczorajszym i doprowadziły do zawarcia dodatkowej konwencji handolwej, parafowanej wczoraj przez przedstawicieli Francji i Węgier.

Wkonwencji tej Francja przyznaje szereg ulg dla zboża węgierskiego celem ułatwienia jego zbytu na rynkach francuskich. W zamian za to Węgry wprowadzają zniżki taryfy celnej dla pewnych artykułów przemysłu francuskiego, co do których obowiązywać ma klauzula narodu najbardziej uprzywilejowanego.

Konwencja parafowana została ze strony Francji przez min. pełnomocnego Francji w Budapeszcie De Vienne a ze strony Węgier przez min. pełnomocnego De Nickla.

Samobójczy skok

z trzeciego piętra.

Dziś przed południem po godz. 11 zawezwano pogotowie lekarskie 55—55 na podwórze domu przy Alejach Marcinkowskiego 3, gdzie w kałuży krwi leżała nieznajoma kobieta. Nieszczęśliwa miała zupełnie zgruchotaną głowę, a wybite zęby były porozsypywane naokoło. Zajęto się nią natychmiast, przyczem należy podkreślić, że między wezwaniem pogotowia a jego przybyciem na miejsce upłynęła zaledwie minuta. Krótko potem, w drodze do szpitala, nieszczęśliwa zmarła, nie odzyskawszy przytomności.

Według zeznań naocznego i mimowolnego świadka wstrząsającego wypadku, p. Heleny Napierałówny, nieznajoma popełniła samobójstwo. Na kilka minut przedtem nieznajoma weszła w bramę domu i rozejrzała się po podwórzu, mierząc okiem wysokość pięter, następnie weszła na trzecie piętro i stąd skoczyła na cementowany bruk, przyczem rozbiła głowę o znajdujący się na podwórzu drewniany pieniek.

Papierów przy zmarłej nie znaleziono. Wiek jej ocenia się na 36 lat.

Wrażenie tragicznego wypadku jest w wymienionej kamienicy ogromne.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.9175 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.928 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 173.26 do 173.52 zł, gotówką 172.92 złotych.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, dnia 28. 8. 1931.

Spędzono: wołów 3, buhai 12, krów 14, cieląt 130, owiec 3, świń 377.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 28. 8. 1931.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję w dalszym ciągu utrzymaną.

Z papierów państwowych poszukiwano 5% pożyczkę konwersyjną po 43½% jednakże nie było oddawców. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. robiono tranzakcje 8% listami dolarowemi staremi po 88½% (przy dewizie 8.90) 6% listami żytniemi po 14.75 (zą 1 ctr. mtr.) zaś oddawono 4% listy zastawne konwertowane po 31.—.

Z akcyj bankowych poszukiwano Bank Polski po 111.—. Akcje przemysłowe bez notowania. W obrotach poza giełdowych handlowano premjówką dolarową po 49.— za sztukę pięciodolarową.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału):

8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 88½% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.75 +

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 111.— P.

Tendencja utrzymana.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Poznań, dnia 28. 8. 1931.

Ceny orjentacyjne	
Żyto nowe — zdrowe, suche	21.25— 21.50
Usposobienie stałe.	
Pszenica nowa zdrowa sucha	21.00— 22.00
Usposobienie spokojne.	
ceny transakcyjne na pszenicę	
15 tonn	00.00 — 22.15
15 tonn	00.00— 22.30
15 tonn	00.00— 22.33
15 tonn	00.00— 22.50
„Ceny orjentacyjne" parytet Poznań	
Jęczmień przemiałowy . .	18.00— 19.25
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień browarowy . . .	21.50— 23.50
Usposobienie spokojne.	
Owies	16.25— 17.25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	33.50— 34.50
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	33.75— 35.75
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	13.25— 14.00
Otręby pszenne	13.00— 14.00
Otręby pszenne (grube) . .	13.75— 14.75
Rzepak	26.50— 27.50
Groch Victoria	24.00— 27.00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyto 510 tonn, pszenicy 267½ tonny, jęczmienia 45 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 28. 8. 1931.

Waluty **Gotówka**

Dolary St. Zjedn. tr.: 8,92½; sp.: 8,94½; kup.: 8,90½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124.50	124.81	124.19
Bukareszt	5.32	5.33½	5.30½
Holandja	359.95	360.85	359.05
Gdańsk	173.40	174.83	172.97
Londyn	43.38	43.49	43.27
Nowy Jork kabel	8.925	8.945	8.905
Paryż	34.991½	35.08	34.91
Praga	26.431½	26.50	26.37
Szwajcarja	173.78	174.21	173.35
Wiedeń	125.41	125.72	125.10
Włochy	46.70	46.82	46.58

Tendencja przeważnie słaba.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% poż. konw.	0.00— 44.25
10% poż. kol.	0.00—106.50

Akcje w złotych:

Bank Polski	00.00—112.00
Lilpop	14.25

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Dla poż. państw. i listów zast. tendencja mocniejsza, obroty niewielkie. Z akcyj bankowych utrzymany Bank Polski, zaś z metalurgicznych drobnej zniżki doznał Lilpop.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 28. 8. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory	214.00—216.00
Tendencja z początku mocna, później słabsza.	
Pszenica march. meklem. 75—76 kg. cif Berlin sprze.	0.00—225.00
Tendencja z początku mocna, później słabsza.	
Żyto march. nowe zbiory .	170.00—172.00
Tendencja z początku mocna, później słabsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	154.00—164.00
Tendencja mocniejsza.	
Owies march.	140.00—148.00
Tendencja słabsza.	
Mąka pszenna	26.25—33.25
Tendencja mocniejsza.	
Mąka żytnia	24.50—26.75
Tendencja mocna.	
Otręby pszenne	11.75—12.25
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	10.10—10.60
Tendencja spokojna.	
Rzepak	140.00—150.00
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	24.00—31.00
Groch pastewny	18.00—20.00
Makuchy lniane	13.40—13.50
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.80— 6.90
Śrót Soya	12.10—12.60

Ogólna tendencja osłabiona.

Obrządek wschodni w Polsce

W ostatnim tygodniu lipca r. b. odbyła się w Warszawie pod przewodnictwem biskupa obrządku wschodniego ks. dr. M. Czarneckiego narada działaczy unijnych, na której powzięto m. in. następujące uchwały:

1. Przystąpić do wydawania pisma, poświęconego sprawom unji obrządku wschodniego w językach: ukraińskim, białoruskim i rosyjskim, zamiast wychodzącego dotychczas w Wilnie czasopisma „Christjanin", którego likwidacja jest postanowiona, przyczem nowe pismo wychodzić będzie w Warszawie, lecz nie jest wykluczone, że siedzibą jego będzie Pińsk.

2. Utworzyć od jesieni r. b. Kolegjum Unjonistyczne w Dubnie na Wołyniu, do którego przyjmowana będzie młodzież ze świadectwem szkół średnich.

3. Rozwinąć działalność misyjną wśród emigracji ukraińskiej i rosyjskiej w Warszawie, jak również wśród studentów teologji prawosławnej uniwersytetu warszawskiego.

4. Wakującą po przeniesieniu ks. ihumena Reszetyłły na Łemkowszczyznę parafję unicką w Warszawie (t. j. w kościele i domu przy ul. Miodowej, o których przyznanie temu obrządkowi toczy się spór) obsadzić przez jednego z najwybitniejszych działaczy unijnych, którego osoba narazie jeszcze nie została ustalona, a prowizorycznie funkcje proboszcza w Warszawie pełnić będzie ks. Eugenjusz Różycki.

5. Przydzielić w miarę możności do każdego miasta powiatowego na kresach wschodnich misjonarza, wybranego z pośród młodzieży, która ukończyła w r. b. akademję wschodnią w Rzymie i kursa teologji w Albertynie.

6. Zwołać po powrocie ks. biskupa Czarneckiego z Rzymu zjazd generalny w Pińsku, celem nakreślenia dalszego planu działalności.

Jak wiadomo, sprawa tego nowego obrządku wschodniego, którą w komisji spraw zagranicznych Sejmu poruszał w ciągu dwu ostatnich lat z ramienia Klubu Narodowego pos. Stroński, a w r. b. także pos. Mackiewicz ,przyczem oświadczenia rządowe p. min. Zaleskiego podzielały wypowiadane zastrzeżenia, nie jest jeszcze wyjaśniona, szczególnie w tym głównym kierunku: czy lepiej jest wprowadzić jeszcze jeden obrządek wschodni, wywołujący zresztą liczne zadrażnienia i nieżywotny, czy też lepiej jest wzmacniać i szerzyć na naszych kresach katolicyzm obrządku rzymskiego.

Po wizytacji biskupa nowego obrządku ks. Mikołaja Czarneckiego, którego mianowanie zaskoczyło, jak wiadomo, władze rządowe polskie i zapewne także episkopat polski, w Słonimskiem, a m. in. w Synkowicach, pisał p. Mackiewicz w „Słowie" wileńskiem (nr. 168):

„Na Chełmszczyźnie używają misjonarze wschodniego obrządku języków rosyjskiego i ukraińskiego, w Słonimskiem języków rosyjskiego i białoruskiego. Zdaje się, że istnieje pewne wahanie wśród tych, którzy tą akcją kierują na naszym terenie, czy używać więcej języka rosyjskiego, czy też białoruskiego. Z punktu widzenia polskiej racji stanu jest to dość obojętne. Zawsze będzie szkodliwe. Jeżeli język rosyjski, to będziemy mieli zupełnie niepotrzebną i szkodliwą organizację rusyfikacyjną na naszych pograniczach. Jeżeli białoruski, to dopiero ten obrządek wschodni stanie się organizacją separatyzmu białoruskiego. czemś w rodzaju narodowego kościoła. Przykład grecko - unickiego obrządku w Galicji wschodniej jest tu wielomówny.

„Kościół synkowicki posiada trzy nawy. Nad drzwiami ma przekreślony krzyż prawosławny. Dwie nawy są odebrane obrządkowi wschodnimu, jedna nawa obrządkowi łacińskiemu. Ludzie, modlący się na mszy św. łacińskiej katolickiej, z lewej swojej strony widzą „carskie wrota", napis na nich w liturgicznym cerkiewno - słowiańskim języku, w napisie tym wyraz „cerkow" wydziela się specjalnie, widzą „anałoj" i djaka i popa. Patrzą na swój obraz, na swego księdza i widzą, że ksiądz ten odprawia nabożeństwo w jednej z naw cerkwi

„Doprawdy nic nie rozumiem, jakiemi względami się rządzą założyciele nowego obrządku. Zdawało się, że przejmując liturgję św. Chryzostoma (jak się wyraża ks. biskup d'Herbigny) podług wzorów rosyjskich, synodalnych, wychodzili oni z założenia, że lud nasz religji prawosławnej jest tak do swoich obrzędów, swojej prawosławnej liturgji przywiązany, że raczej gotów jest wyrzec się odrębności dogmatu, raczej gotów jest zmienić religję niż liturgję. W ten sposób organizowanie nowego obrządku oparte było, jeśli nie na przesadniem, to w każdym razie na bardzo poważnem znaczeniu, które przypisywało przywiązaniu i sentymentowi do liturgji.

„Ale w takim razie cóż znaczy to pomieszanie dwóch obrządków w jednym kościele? Katolicy, modlący się na mszy, patrzą na o. Wysokińskiego, który wygląda, jak ktoś powiedział, „wsiech papów papieje", w riasie i obrośnięty brodą i długiemi włosami w ten sposób, jak było to dawniej w zwyczaju u duchowieństwa prawosławnego, co jednak powoli wychodzi z użycia. Pomieszanie dwóch obrządków w jednej świątyni ma chyba oznaczać odwrotne, do poprzednio sformułowanego, założenie propagandystyczne nowego obrządku. Wskazywałoby raczej, że nowy obrządek chce wpoić ludziom przekonanie, że liturgja nie odgrywa większego znaczenia, że dogmaty religijne są wszystkiem.

„Byłem przez chwilę na nabożeństwie nowego obrządku w Synkowicach w niedzielę 19 lipca. Zastałem na tem nabożeństwie wyraźnie pięć osób, w tem jednego staruszka, który uprzednio modlił się podczas mszy katolickiej. Doprawdy te 5 osób to zbyt mała cyfra, aby dla niej narażać ludzi na tak przykre dla każdego pomieszanie dwóch kościołów w jednym.

„Ale za to obok w Albertynie w ogromnym gmachu wychowuje się 60 alumnów nowego obrządku. W jakim języku będą przemawiali do naszego ludu: po rosyjsku, czy po białorusku?"

Sprawa pożytku nowego obrządku wschodniego mimo prób objaśnień, jak np. w „Polsce" (nr. 214) pozostaje nadal bardzo niejasna.

Kostek zwiedza zbrojownię w zamku nieświeskim

„Ooo, to mi się podoba!"

Zagadkowe wydarzenia na pograniczu sowieckiem

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego".)

Wilno, w sierpniu 1931.

Niedawno prasa wileńska doniosła o walce, stoczonej przez patrol K. O. P. z grupą kilkudziesięciu włościan, usiłujących przedostać się na stronę sowiecką.

Początkowo na wypadek ten nie zwrócono uwagi, ale niebawem znów pojawiły się wiadomości o jakichś tajemniczych i niezrozumiałych wędrówkach większych partyj chłopów z pogranicznych wiosek do raju sowieckiego. Ucieka do Rosji przeważnie młodzież w wieku od lat 16, ale zdarzają się wypadki, że i starsi porzucają rodzinną wioskę i wraz z całym dobytkiem wyruszają zagranicę.

Zaniepokoiło to wreszcie władze bezpieczeństwa i zarządzono dochodzenie, które ustaliło, iż od dłuższego czasu w pogranicznych miejscowościach dziśnieńskiego i wilejskiego powiatów kręcili się emisarjusze sowieccy, którzy dokonywali formalnego werbunku chętnych wyjazdu do Rosji sowieckiej. We wsi Torguny taki emisarjusz miał zamieszkiwać w przeciągu dwóch tygodni i prowadził swą niecną pracę niemal całkiem jawnie, nie ukrywając się zupełnie przed ogółem mieszkańców wsi.

W jakim celu odbywał się ten werbunek? Na pytanie powyższe dotychczas brak odpowiedzi.

Sami włościanie mówią o tem jakoś dziwnie mętnie. Jedni powiadają, żeobiecywano im robotę na fabrykach w Mińsku, inni znowóż wybierali się do wojska białoruskiego, które niebawem miało powrócić wraz z armją bolszewicką i zająć polskie ziemie kresowe dla państwa białoruskiego. Naturalnie przy tej sposobności porusza się największą bolączkę naszego ciemnego ludu i mówi się o podziale ziemi, która ma sie rozumieć dostanie się tylko tym, co teraz pójdą do raju bolszewickiego.

Już obecnie mają rzekomo bolszewicy żywić i ubierać wszystkich uciekinierów na koszt państwa, a każdego zbiega witają z honorami.

Co w tem wszystkiem jest prawdą, a co owocem wybujałej imaginacji i pobożnych życzeń ciemnoty prawosławnej, narazie trudno określić z całą dokładnością. W każdym jednakże razie trzeba stwierdzić, iż mamy do czynienia z jakąś planową i na szerszą skalę zakrojoną akcją ze strony Sowietów, czy też, jeśli kto woli, Kominternu.

Do jakiego stopnia ludność jest zasugestjonowana przez tych emisarjuszów bolszewickich, świadczy chociażby ta okoliczność, iż ruch ten nie ustaje pomimo ostrych środków represyjnych ze strony naszej straży granicznej, która używa broni w wypadkach nie zatrzymania się na hasło „stój".

Zresztą, jak już zaznaczyliśmy, dochodziło do formalnych bitew, w wyniku których byli ranni i zabici. A to już nie są żarty.

Zdarzył się naprzykład taki wypadek koło miasteczka Dołhinów: patrol K. O. P.-u natrafił na czołgającego się w kierunku słupów granicznych i broczącego krwią mężczyznę. Jak się następnie okazało był to mieszkaniec jednej z pobliskich wsi, niejaki Kurjanowicz, który, uciekając przed ścigającymi go kopistami, został ciężko ranny i mimo rany usiłował jednakże przedostać się zagranicę. Dowlókł się do słupów i zemdlał. Zanim sprowadzono lekarza Kurjanowicz zmarł nie odzyskawszy przytomności. Koło majątku Izabelino zastrzelono niejakiego Pawłowskiego z żoną, a koło Torgur w wyniku obustronnej wymiany strzałów, przyczem w robocie był nawet karabin maszynowy, padły 3 trupy i kilka osób odniosło rany.

Są to więc wypadki, których lekceważyć nie sposób. Mówią one w każdym razie o tem, że wśród ludności pogranicza panują nastroje nader niebezpieczne i podatne na wszelkiego rodzaju agitację.

Wystarczy, jak widać, lada zapałka, by wzniecić całkiem poważny ogień, w którym ludzie znajdują nawet śmierć.

W ostatniej chwili dowiadujemy się, iż policji udało się pochwycić kilku takich agentów werbunkowych i może badanie tych emisarjuszów wyjaśni zagadkę. Jedno jednak już dziś jest dla nas jasnem, że znaczna część odpowiedzialności za wytworzenie atmosfery umożliwiającej działalność tego rodzaju jegomościów spada na polityków „sanacyjnych", którzy nie ustają w głoszeniu wszelkiego rodzaju niedorzecznych pomysłów o autonomicznych lub wręcz niezależnych Białorusiach i popierają najrozmaitszych awanturników politycznych łasych na subwencje i gotowych do najbardziej niszczycielskiej roboty. Czy można się potem dziwić, iż ciemne głowy pogranicznych włościan nie mogą tego wszystkiego strawić, a odczuwając ustawicznie stan jakowejś niepewności, tem chętniej słuchają agitatorów nasyłanych z za kordonu.

Wilnianin.

Z DOBROCI ZNANE i NIEPRZEWYŻSZONE
Kalia
PERFUMY
WODA KOLOŃSKA - MYDŁO
J. & S. Stempniewicz - Poznań
Pw 6 981-S. 1 870

Epilog rozruchów w Krotoszynie

Ostrów, 26 sierpnia.

We wtorek, dnia 25. bm. w sądzie okręgowym w Ostrowie zasiadło na ławie oskarżonych, 34 obwinionych o wywołanie i wzięcie udziału w rozruchach bezrobotnych w Krotoszynie, w maju br.

Tło procesu jest następujące: Dnia 22 maja br. w godzinach południowych zebrał się w Krotoszynie na Rynku przed ratuszem tłum bezrobotnych w liczbie około 600, domagając się pracy lub zasiłku. Z tłumu wysłano delegację do p. burmistrza, która po pertraktacji wróciła na Rynek z odpowiedzią, że miasto niema środków na udzielenie wsparcia.

Tłum, niezadowolony z wyniku pertraktacyj i podburzony przez agitatorów zaczął plądrować sklepy spożywcze oraz restauracje. Po obrabowaniu kilku sklepów policja przywróciła spokój w mieście.

Po uśmierzeniu tumultu zostało 14 osób osadzonych w więzieniu śledczem. W dochodzeniach policyjnych i sądowo-śledczych wykryto dalsze osoby, które znajdowały się w tłumie podczas zbiegowiska.

Świadków na rozprawę zawezwano około dwudziestu.

Świadkowie w ogólności potwierdzili zarzuty, postawione w akcie oskarżenia, jednak oskarżeni nie przyznawali się do winy.

Sąd ogłosił wyrok, skazujący 16 oskarżonych na 6 miesięcy więzienia, kilku oskarżonych na 4 miesiące i kilku na 3 miesiące, trzech zaś oskarżonych uwolnił od winy i kary. Wszystkim oskarżonym, za wyjątkiem tych, którzy już poprzednio byli karani, sąd karę zawiesił na 3 lata, a znajdującym się w areszcie śledczym zaliczył areszt na zawyrokowaną karę. (om)

Lamot-Wrona ustępuje

Warszawa, 28. 8. (Tel. wł.) — Sanacyjny „Kurjer Polski" notuje pogłoskę o mającem nastąpić ustąpieniu wojewody pomorskiego Lamota i wicewojewody Seydlitza. Potwierdzenia tej pogłoski narazie brak. (w)

Od redakcji: Pogłoski o mającem nastąpić ustąpieniu p. Lamota, którego „zasługi" na Pomorzu są już aż nazbyt głośne, kursują nie od dziś. Podobno p. Lamot przygotowuje sobie na wypadek ustąpienia z fotelu wojewódzkiego intratne stanowisko dyrektora Pe Pe Ge w Grudziądzu.

W pierwszych 10-ciu latach winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI NIVEA

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50

Tak oto musicie kąpać się w słońcu i powietrzu!

Przed wystawieniem ciała — suchego, a nigdy mokrego — na działanie promieni słonecznych trzeba się dobrze natrzeć i wymasować

KREMEM OLEJKIEM NIVEA

Oba środki zawierają — jako jedyne w swym rodzaju — Euceryt, ten specyfik pokrewny naturalnym składnikom skóry, działający sam w sobie pielęgnująco na skórę. Oba środki zmniejszają niebezpieczeństwo zapalenia słonecznego skóry, oba dają ciału cudowny koloryt bronzowy — nawet przy zachmurzonym niebie. Krem Nivea działa pozatem w dni upalne przyjemnie i ochładzająco. Olejek Nivea zaś chroni podczas niesprzyjającej pogody przed zbyt silnem ochłodzeniem, co łatwo powodować może przeziębienie — wobec czego dana jest sposobność kąpania się w powietrzu, świetle i wodzie też w chłodne i ponure dni letnie.

Krem Nivea: Zł. o.40 do 2.60 / Olejek Nivea: Zł. 2.00 i 3.50

Wyrób krajowy firmy PEBECO, Sp. Akc. w Poznaniu

Pw 5 715

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Hygjena i rozsądek

Przed kilku dniami streściliśmy w „Dziale Gospodarczym" rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych o „dozorze nad mięsem". W sprawie tej zasięgnęliśmy opinji cechmistrza cechu rzeźnickiego p. Górskiego, którego wywody zamieściliśmy wczoraj na tem miejscu, opublikujemy też dalsze jeszcze głosy sfer zainteresowanych.

Wspomniane rozporządzenie reguluje bardzo szczegółowo warunki, w jakich odbywać się ma odtąd sprzedaż mięsa oraz przetwórstwo i sprzedaż wyrobów mięsnych. Przepisy te obowiązywać mają na całym obszarze Rzeczypospolitej. Rozporządzenie to wprowadza zatem unifikację prawną w tej ważnej dziedzinie, przyczem nieuniknione jest usunięcie pewnych odrębności dzielnicowych. Nie oponowalibyśmy przeciwko samej zasadzie scalenia prawnego, gdyby nie naruszała ona w sposób jaskrawy i krzywdzący interesów materjalnych rzeźnictwa Polski zachodniej, gdyby nie przekreślała pewnych zasad organizacyjnych, oddawna stosowanych i logicznie uzasadnionych.

Chodzi tu mianowicie o rozdzielenie handlu mięsem od handlu przetworami mięsnemi. Celowość i racjonalność takiego przepisu, narzuconego przez rozporządzenie, jest dla nas zgoła niezrozumiałe. Jakie istnieją rzeczowe przesłanki dla rozrywania przedsiębiorstw rzeźnickich na dwa oddzielne zajęcia? Przyznajemy się, że jesteśmy laikami w tej dziedzinie, ale przecież fakt, iż w innych dzielnicach sprzedaż wędlin i innych przetworów mięsnych odbywa się przeważnie poza składami z mięsem, nie dowodzi, że łączne wykonywanie handlu mięsem i jego wyrobami jest niezgodne z potrzebami higjeny czy t. p. Wszakżeż sprzedaż mięsa i wyrobów mięsnych w jednym składzie leży zarówno w interesie rzeźnika jak i kupującego, oznacza dla obydwu stron oszczędność poważną, wygodę i uproszczenie.

Tymczasem nad temi właśnie względami o charakterze gospodarczym i organizacyjnym rozporządzenie we wszystkic hswych szczegółach przechodzi do porządku. Autorzy jego zapatrzeni byli w jeden tylko cel: podniesienie czystości i higjeny w zawodzie rzeźnickim. Jest to niewątpliwie cel słuszny i jego realizację należy poprzeć ze wszystkich sił, szczególnie w innych dzielnicach, gdzie poziom higjeny jest często skandalicznie niski, zwłaszcza tam, gdzie Żydzi zajmują się rzeźnictwem.

Jednak cel ten możnaby osięgnąć bez narzucania rzeźnictwu tak uciążliwych obowiązków przebudowywania warsztatów, angażowania nowych sił (kasjerek), budowania krytych pomieszczeń na targowiskach i t. d. Zapewne rzeźnicy zaliczają się naogół do zamożniejszej grupy społeczeństwa, ale nie ulega kwestji, że znaczna ich część nie mogłaby finansowo podołać wymaganiom stawianym przez rozporządzenie.

Doceniając w pełni dążenie ustawodawcy do zagwarantowania czystości i higjeny w pracowniach i składach rzeźnickich, wystąpić należy przeciwko nieliczącym się z praktycznemi wymogami życia przepisom rozporządzenia, które mogą zagrozić egzystencji setek i tysięcy warsztatów, wprowadzą niepotrzebne zgoła, dodatkowe obciążenia tych warsztatów a pośrednio i szerokich kół spożywców. Zabiegi o nowelizację rozporządzenia w kierunku zbliżenia go do realnych warunków życiowych, które zapoczątkowały organizacje rzeźnickie, mogą zatem liczyć na poparcie społeczeństwa.

Przecież i higjena musi podporządkować się rozsądkowi.

Cenne doświadczenie

Przesilenie gospodarcze, pod którego ciężarem ugina się cały świat, daje bardzo poglądową lekcję na temat, jaką jest najlepsza struktura gospodarcza kraju, aby kryzysy ekonomiczne uczynić mu mogły jaknajmniej strat. Okazuje się, że okres wysokiej konjuktury gospodarczej nie daje na to zapytanie dostatecznej odpowiedzi, ponieważ dobra konjunktura wyrównywa nierówności strukturalne, a wychodzą one na jaw dopiero w okresie trudności przesileniowych. Nie brak było u nas np. zwolenników wielkoprzemysłowego rozwoju kraju za importowane z zagranicy pieniądze. Chodziło o to, aby Polskę jaknajszybciej zamerykanizować, przyczem stawiano za wzór powojenne Niemcy, przebudowywujące się za obce kapitały, co miało z drugiej strony świadczyć o tem, że pomimo przegranej wojny z Francją politycznie Niemcy zmogą ją gospodarczo, ponieważ Francja wcale nie przejęła się po wojnie amerykańskiem tempem rozbudowy życia gospodarczego, trwając w dawnej niby rutynie zaściankowego i małomieszczańskiego dorabiania się. Okres przesilenia wykazał jednak, że amerykanizująca się za wszelką cenę struktura kraju wcale nie jest ideałem, do którego należy dążyć. Przebudowa życia gospodarczego powinna się odbywać w myśl starej zdrowej zasady, uznającej stopniową ewolucję za proces najbardziej zdrowy, ponieważ wynika z naturalnych podstaw rozwoju konieczności życiowych i oparty jest głównie na własnych środkach, dostarczanych przez kapitalizację wewnętrzną, dla której kapitały zagraniczne uważa się tylko za uzupełnienie, a nie za główną podstawę działania.

Obserwując różne kraje w okresie przesilenia, nie można nie zauważyć, że Francja naogół kryzysowi się nie daje, że wychodzi z walki obronną ręką i jest ostoją spokoju ekonomicznego, którego jej zazdroszczą inne państwa z Niemcami na czele. Przyczyną tego stanu rzeczy jest fakt, że Francję uważać należy za kraj najkorzystniej pod względem gospodarczym zbudowany, co łącznie z pracowitością społeczeństwa oraz mądrą polityką gospodarczą rządu daje najwyższe na świecie możliwości kapitalizacji wewnętrznej, wskutek czego Francja jest bankierem świata.

Zdrowa struktura gospodarcza Francji opiera się na następującej zasadzie: jaknajwięcej samodzielnych warsztatów pracy i jaknajwięcej jej zróżniczkowania oraz uszlachetnienia, aby wyniki jej były przez własny naród, a zkolei i świat cały wysoko cenione. To też widzimy, że we Francji niema takich błyskotliwych form własności przemysłowej czy też rolnej, jak gdzieindziej. Tam znać w rozdziale własności istotną demokratyzację społeczeństwa. Ilość samodzielnych przedsiębiorców przemysłowych względnie rolnych jest imponująca, wskutek czego niema tam po wojnie chronicznego bezrobocia, jak gdzieindziej. Stosunek ludności miejskiej do wiejskiej jest również harmonijny, gdyż akurat wzajemnie się wyrównywa, wtedy gdy w Anglji i Niemczech zaludnienie wsi wynosi tylko niewielki odsetek ludności miejskiej, co w okresie przesilenia powoduje wielkie bezrobocie. Ściśle z rozproszkowaniem własności we Francji związane jest zróżniczkowanie wytwórczości, ponieważ ułatwia to egzystencję poszczególnym warsztatom pracy, starającym się wyszukiwać coraz to nowe formy produkcji, aby łatwiej na nią znaleźć zbyt. Z tych samych motywów wynika dążność d ouszlachetnienia wytwórczości, co też sprawia, że w szeregu dziedzin wyroby francuskie poszukiwane są przez cały świat, służąc również za wzór do produkcji w innych krajach.

Na powyższej podstawie urobił się typ obywatela francuskiego, który słynie z indywidualizmu w swej pracy, dążąc zawsze do samodzielności. Rządy francuskie tę psychikę swych obywateli ze wszech miar popierają, żądając tylko solidności podatkowej, natomiast umożliwiając za wszelką cenę możność kapitalizacji. Rządy francuskie rozumują sobie zupełnie prosto: tysiące drobnych przedsiębiorstw dają państwu więcej dochodu, niż setki dużych warsztatów pracy, ponieważ drobne przedsiębiorstwa naogół w sumie więcej dają zysku niż wielkie. Przytem bierze się pod uwagę fakt, że olbrzymie warsztaty pracy łatwiej mogą ukrywać zyski przez różne machinacje międzynarodowe, co dla przedsiębiorstw mniejszych jest niewykonalne.

Ta polityka drobnego posiadania, której pewnym przejawem była przed wojną polityka stanu średniego w Niemczech, zupełnie pogrzebana po wojnie pod wpływem hasła amerykanizacji za wszelką cenę, zdaje się, winna być celem państw doby obecnej, gdyż pozwoli uniknąć ostrości przesileń gospodarczych, jakie w przyszłości na świat spadać będą. Jest to jednocześnie środek na uzdrowienie stosunków społecznych, ponieważ stwarza i utrzymuje wielką liczbę zdrowych obywateli kraju, myślących o własnem dorabianiu się, a nie szukających dróg do polepszenia swego bytu w hasłach wywrotowych. Zagadnienie nadprodukcji straci również na swej ostrości, ponieważ drobniejsi wytwórcy z natury rzeczy dbają więcej o potrzeby rynku wewnętrznego, przystosowywując się do jego wymagań. Typ wyrobu indywidualnego w wielu dziedzinach nanowo zatriumfuje, usuwając szablon masowej produkcji. Na tej drodze, wymagającej większej pracy indywidualnej od społeczeństwa, szukać należy lekarstwa na przesilenia gospodarcze podobne do obecnego. Dobrzeby było, aby sfery miarodajne poszczególnych państw dobrze się zastanowiły nad tem, jak powstrzymać rozpęd życia gospodarczego, odbywający się w myśl t. zw. amerykańskich przesłanek powojennych, i czy oparcie się w produkcji na zasadach drobnej wytwórczości nie będzie najbardziej skutecznym środkiem walki z wynikami dotychczasowej gospodarki. Kraj nasz nie zaszedł jeszcze zbyt daleko pod względem przesadnej „modernizacji" życia gospodarczego, dlatego też zastosowanie zasad oparcia się o możliwie jaknajwiększą ilość samodzielnych warsztatów pracy jest łatwy do wykonania. Cenne doświadczenie, jakie daje nam przeżywane przesilenie gospodarcze, nie powinno być stracone.

C.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Nowe podatkowe komisje szacunkowe.** Z końcem bieżącego roku upływa czteroletnia kadencja komisyj szacunkowych dla spraw podatku przemysłowego. Izby przemysłowo-handlowe, zgodnie z art. 59 ustawy, mają przedstawić izbom skarbowym listy kandydatów, wchodzących w skład nowo wybranych komisyj. (l.)

Z KRAJU

(k) **Bank Gospodarstwa Krajowego o położeniu finansowem w lipcu.** W sprawozdaniu B. G. K. czytamy: Rynki pieniężne w Europie znajdowały się w lipcu pod ujemnym wpływem wydarzeń politycznych i gospodarczych na terenie międzynarodowym. Kryzys finansowy w Niemczech nie pociągnął za sobą bezpośrednio szkodliwych skutków dla życia gospodarczego Polski, wywołał jednak, podobnie zresztą jak w całej Europie, powszechny nastrój niepewności i niechęć do zawierania transakcyj. Na tem tle przejawiła się przez krótki czas tendencja do wycofywania wkładów z banków i kas oszczędności oraz do wypowiadania kredytów, co w wyniku zwiększyło trudności płatnicze. W przeciwieństwie jednak do działających w Polsce i na terenie W. M. Gdańska instytucyj niemieckich, wszystkie polskie instytucje kredytowe wywiązywały się ze swych zobowiązań bez zarzutu, dzięki czemu wzmocniły zaufanie do siebie tak, że pod koniec lipca tendencja do wycofywania lokat zaczęła zanikać. Na rynku dewizowym skutki paniki w Niemczech dały się odczuć silniej w postaci zwyżki dolara gotówkowego, lecz również tutaj nastąpiło rychło uspokojenie po opanowaniu sytuacji przez Bank Polski.

(k) **O koncentrację w handlu ziemniakami.** W Izbie przemysłowo-handlowej w Poznaniu odbyło się dnia 7 b. m. zebranie, zwołane celem zapoznania tutejszych eksporterów ziemniaków z projektem Związku Eksporterów Ziemniaków w Toruniu utworzenia wspólnego biura sprzedaży. Na zebraniu byli obecni przedstawiciele Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Związku Polskich Kupców Zbożowych oraz 12 najpoważniejszych eksporterów z okręgu Izby przemysłowo-handlowej. Po obszernem przedstawieniu dotychczasowej działalności Związku Eksporterów Ziemniaków — prezes rady tegoż Związku mgr. J. Głębowicz przedłożył obecnym projekt koncentracji handlu ziemniaków przez stworzenie wspólnego biura sprzedaży. W dyskusji na ten temat przeprowadzonej przedstawiciele miejscowego kupiectwa ziemniaczanego, wypowiedzieli się przeciwko zamierzonej koncentracji tej gałęzi handlu. Dano wyraz zapatrywaniu się, że Związek powinien się ograniczyć do prowadzenia szerokiej propagandy dla ziemniaków polskich zagranicą, do pracy nad zbliżeniem kupca zagranicznego do kupca polskiego, do uzyskiwania nowych rynków zbytu, do propagandy w sferach producentów, ażeby towar przeznaczony na eksport został należycie przygotowany, — oraz do propagandy w kierunku podniesienia jakości ziemniaków eksportowych. Do Związku powinny należeć tylko firmy, które są zapisane do rejestru handlowego, są członkami Giełdy Zbożowej i mogą się wykazać przy eksporcie kartofli poleceniem Izby przemysłowo-handlowej wzgl. Izby rolniczej.

Z ZAGRANICY

(z) **Zamknięcie rzeźni portowej w Hamburgu.** W listopadzie 1929 otwarto w Hamburgu wielką rzeźnię importową, wzniesioną kosztem 5 miljonów marek, czyli przeszło 10 miljonów złotych. W rzeźni tej dokonywano uboju bydła, importowanego drogą morską, przeważnie z Danji. Rzeźnię tę obecnie zamknięto, ponieważ import żywego bydła przez Hamburg spadł do minimum. Przyczynami są: podwyżki cła na bydło, powiększenie hodowli bydła w samych Niemczech i wreszcie pogorszenie sytuacji gospodarczej, co spowodowało mniejszy popyt na wysokowartościowe, zagraniczne mięso. Gdy jeszcze w pierwszem półroczu roku bieżącego importowano przez Hamburg 7 218 sztuk bydła duńskiego, w lipcu przywóz spadł do 184 sztuk. Los rzeźni importowej w Hamburgu grozi również podobnej rzeźni w Lubece. (S. B.)

Poznań, 28. 8. 1931 r.

Dolar gotówkowy	8.92 1/2	zł
1 gr. złota	5.92.44	„
1 q żyta	21.50	„
1 kg. chleba żytn.	0.38	„

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wyniki kontroli środków spożywczych

Skonfiskowanie 14 konwi mleka — Brud w mleku powoduje choroby, zwłaszcza wśród dzieci — Jak walczyć z fałszowaniem środków spożywczych

Jak w innych większych środowiskach, tak i w Poznaniu istnieje Kontrola Sanitarna, którą sprawują organa policyjne. Zadaniem tej instytucji jest ochrona zdrowia obywateli przez badanie środków żywnościowych będących w handlu i urządzeń sprzedaży.

Sprawozdanie z kontroli sanitarnej w Poznaniu za ubiegłe półrocze wykazuje, że dokonano ogółem 525 rewizyj na targach, 123 w składach rzeźnickich, 313 w restauracjach, 157 w mleczarniach, 188 w piekarniach i wiele dalszych w różnych innych przedsiębiorstwach. Ogółem dokonano 1908 rewizyj.

Wyniki tej pracowitej działalności były dość pokaźne. Uznano za sfałszowane względnie zepsute i przez to szkodliwe dla zdrowia wiele środków spożywczych, m. in. zajęto 423 kg. wieprzowiny, 3 kg. koziny, 83 kg. cielęciny, 5 kg. skopowiny, 41 jaj czajczych, 159 bułek, 50 litrów piwa, 56 litrów wina „austrjackiego", 41 litrów maślanki i 3681 litrów mleka. Do ostatniej pozycji nie wliczono skonfiskowanych w jednym dniu lipca 2300 litrów.

Jak więc z powyższego zestawienia wynika, najwięcej fałszerstw spotyka się właśnie przy dostawie mleka. W tej sprawie odbyła się wczoraj specjalna konferencja, na której urzędnicy Kontroli Sanitarnej zapoznawali przedstawicieli prasy ze sposobami wykrywania fałszerstw mleka. Sądzimy, że przedstawienie tych sposobów może ogólnie zainteresować.

Istnieją zasadniczo trzy sposoby fałszowania. Najczęstsze z nich to odciąganie śmietany wzgl. przez dolewawanie wody. Ponieważ jednak mleko ma swój ustalony ciężar gatunkowy, wskutek czego dałoby się łatwo wykryć oszustwo, używa się dla zakrycia śladów obydwóch sposobów razem. Badania przeprowadza się zatem w dwóch kierunkach: na czystość „wodnistość" i na zawartość tłuszczu.

W dniu wczorajszym przeprowadzono rewizję w celu stwierdzenia czystości mleka na czternastu konwiach Wielkopolskiej Mleczarni, Górna Wilda 158. Według zdania Urzędu, instytucja ta niezupełnie właściwie nazywa się mleczarnią, gdyż ani urządzenia techniczne, ani obroty nie podciągają jej do tej kategorji przedsiębiorstw. Przy pomocy specjalnych filtrów wykazano, że mleko to było w niektórych konwiach zabrudzone przez obornik. Takie zanieczyszczone mleko odznacza się wybitnie żółtawym kolorem, to jest właśnie tym kolorem, który nieświadomi rzeczy uważają za dowód tłustości mleka. Inne filtry zebrały charakterystyczny biały osad, świadczący o panującej wśród krów chorobie gruźlicy wymion.

Następnie przeprowadzono rewizję na zawartość tłuszczu. Próby te czyniono przy pomocy kwasu solnego, alkoholu i aparatu w rodzaju wirówki, bo działającego siłą ośrodkową.

Według twierdzeń urzędników fachowców, około 50 proc. mleka, dostarczanego Poznaniowi, nie odpowiada przepisom sanitarnym, już to przez zawartość brudu, względnie niedostateczny procent tłuszczu.

Jedynym sposobem walki z tą plagą, która jest oczywistym powodem chorób, i to szczególnie wśród dzieci, jest współpraca społeczeństwa z Kontrolą Sanitarną. W wypadkach podejrzenia co do jakości mleka należy się bezwzględnie do niej zwracać, biuro jej znajduje się przy pl. Wolności. Następnie, aby w każdym razie uniknąć nabycia mleka zafałszowanego lub zabrudzonego, zaleca się zaopatrywanie w mleko w właściwych mleczarniach, które przez swoje urządzenia techniczne dają gwarancję dostarczania czystego i zdrowego mleka.

Dodać jeszcze należy, iż walka z fałszowaniem środków spożywczych jest obecnie utrudniona z tego względu, że kary za to przestępstwo są zbyt niskie, z reguły tylko pieniężne. Gdyby istniały sankcje surowsze, fałszowanie by się nie opłacało i zdrowie publiczności byłoby lepiej zabezpieczone. (in)

Wyrok na urzędników w kasie chorych

w sprawie o przeniewierzenia

Na wokandzie sądu okręgowego znalazła się wczoraj sprawa byłych 3 urzędników Miejskiej Kasy Chorych Józefa Słabolepszego, Józefa Hejnowicza i Konstantego Stachowiaka. Oskarżeni stali pod zarzutem, że w latach 1928 i 1929 przywłaszczyli sobie bezprawnie z niewyśledzonymi dotąd wspólnikami 2358 zł. Oskarżeni fałszowali i ukrywali rachunki oraz rejestry służące do zapisywania i kontrolowania dochodów i rozchodów, dalej wystawiali podwójne i fikcyjne asygnaty, które wydawali osobom, nie uprawnionym do pobierania zasiłków. Obrońcy starali się dowieść, że asygnaty fałszowali inni urzędnicy i że wina oskarżonych nie została udowodniona dostatecznie. Sąd jednak, uznając zarzuty oskarżenia za udowodnione, gdyż oskarżeni nie zdołali wskazać rzekomych pozostałych fałszerzy, wydał dziś w południe o godz. 12, wyrok, mocą którego Hejnowicz i Stachowiak skazani zostali na 12 miesięcy więzienia, zaś Słabolepszy na 18 miesięcy. Obrońcy założyli apelację. (z)

Policja lotnicza

Pożyteczna nowość w zakresie szkolenia policyjnego.

W centrum wyszkolenia podoficerów lotnictwa w Bydgoszczy szkoli się w szybkiem tempie od trzech miesięcy pięciu policjantów, odkomenderowanych przez Komendę Główną Policji Państwowej. Policjanci ci, po należytem wyszkoleniu się w pilotażu, stworzą pierwszą kadrę polskiej policji lotniczej. Dotychczas policjanci odbyli już imponującą liczbę 1.689 lotów, w tem 224 loty samodzielne. Ogólny czas trwania tych lotów wynosi 194 godziny. Szkolenie pierwszych 5 policjantów-lotników zakończy się w przyszłym miesiącu, poczem zaczną oni pełnić swe funkcje na lotniskach.

Dziś premjera

Dziś premjera w Teatrze Nowym

Dobiegający do końca tegoroczny sezon teatralny zamyka Teatr Nowy niezwykle wesołą i pełną kapitalnego humoru komedją Bison'a i Mars'a pt. „Niespodzianki rozwodowe". Utwór ten należy do najzabawniejszych sztuk lekkiego repertuaru zagranicznego.

Ogromne bogactwo sytuacyj, pieniący się szampańsko humor oraz komizm nieprzeciętnej klasy, pełen kapitalnych qui pro quo — stanowią walory, które wobec starannego przygotowania przedstawienia przez dyrekcję Teatru i gry wypróbowanego zespołu publiczność będzie mogła należycie ocenić. Znakomitą obsadę tworzą pp. Czarnecka, Piaskowska, Bystrzyński, Górowski, Kaden, Mazanek i in.

KALENDARZYK

Piątek, 28 sierpnia 1931.

Słońce: wschód 4,55; — zachód 18,52; — długość dnia 13 godz. 57 min.

Księżyc: wschód 19,12; — zachód 4,52; — pełnia.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska plus 11 st. C., pochmurno, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 756 mm., wiatr zachodni. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 19 st. C., najniższa plus 11 st. C.

Przepowiednia pogody na sobotę: W dalszym ciągu pochmurno i dżdżysto.

Kal. rzk.: Augustyn B.; jutro Śc. św. Jana.

Kal. słow.: Wyszomir; jutro Racibor Bł.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. — **Apteka przy Rynku Śródeckim.**

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha nar. Niegolewskich.

Wilda: Apteka pod Koroną G. Wilda 61.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— * **Dyrektor Kolei Państwowych,** inż. Stanisław Ruciński, wyjechał na trzydniowy urlop. W czasie nieobecności zastępować go będzie wicedyrektor Kolei, inż. Wł. Krzyżanowski.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Tow. „Pielgrzym".** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 15-tej w sali Ogrodu Zoologicznego.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Doroczna pielgrzymka** z Głównej do Dąbrówki Kościelnej wyruszy w sobotę dnia 12 września br. o godz. 2 popołudniu z kościoła parafjalnego z Głównej pod przewodnictwem ks. prob. Chilomera. — Osoby, które nie mogą pieszo pielgrzymować, będą miały okazję jechania na wozie. Koszt miejsca na wozie do Dąbrówki i z powrotem wyniesie dla parafjan 4 zł, dla obcych 5 zł. Bilety można nabyć u p. Piotra Małeckiego w Poznaniu-Główna, ul. Smolna 19.

— * **Pielgrzymka piesza do Dąbrówki Kościelnej** z ramienia Towarzystwa „Pielgrzym" w Poznaniu wyrusza dnia 12-go września br. z kościoła św Małgorzaty na Śródce. Msza św. w intencji pielgrzymów odbędzie się rano o godz. 6, poczem pielgrzymka wyruszy drogą przez Główne i Kicin do Dąbrówki Kościelnej. W Kicinie będzie nabożeństwo i krótki odpoczynek. Na miejsce przybywa pielgrzymka około 5 po południu. Powrót w niedzielę około godz. 9 wieczorem. W drodze płaci każdy uczestników 5 groszy na koszty pielgrzymkowe. Zamówienia na przejazd wozem przyjmuje sekretarjat, ul. św. Józefa 5.

— * **Przeniesienie biur Miejskiego Urzędu Bezp. i Porz. Publ.** Z dniem 31 sierpnia rb. Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego przenosi swoje biura — z wyjątkiem biura obyczajowego — z placu Wolności 12 do budynku miejskiego przy pl. Sapieżyńskim 9, gdzie zajmować będzie parter, I i II piętro. Telefonicznie można osiągnąć urząd przez własną jego centralę za nr. 3146, 3846 i 5394. Natomiast biuro obyczajowe pozostaje nadal w gmachu Komendy P. P. przy placu Wolności 12.

— * **Polskie Towarzystwo Krajoznawcze** (Touring Klub) oddział w Poznaniu, ul. M. Focha 18, tel. 71-52, urządza w niedzielę 30 bm. wycieczkę krajoznawczą do Powidza. Starodawna ta osada leży nad pięknem jeziorem, liczącem 15 km. kwadratowych, a po Gople największem w Wielkopolsce. Powidz jest miejscowością uzdrowiskową. Wyjazd wycieczki z Poznania o godz. 7.20 rano i przez Gniezno przyjazd do Powidza o godz. 10,40. Powrót do Poznania o godz. 20,23 względnie przez Wrześnię o godz. 21,50. Cena biletu kolejowego wynosi około 11 zł. Zbiórka na 15 minut przed odjazdem w hallu dworca głównego. Goście mile widziani.

— * **Prywatne gimnazjum żeńskie im. Królowej Jadwigi** Lucyny Sokolnickiej w Poznaniu oraz szkoła przygotowawcza przy temże gimnazjum — pl. Świętokrzyski 4. II ptr. Nowy rok szkolny rozpocznie się w środę, 2 września nabożeństwem w kościele farnym o godz. 9. Po nabożeństwie podyktowanie planu w szkole. — Uczennice pierwszej klasy przygotowawczej przyjdą do szkoły o godz. 11.

— * **Z Wielkopolskiego Związku Myśliwych.** Doroczny konkurs wyżłów dowodnych oraz tropowców odbędzie się we wtorek, dnia 8 września br. na terenie maj. Piotrowo pow. poznański (własność p. generała Antoniego Unruga) stacja kolejowa Krzesiny. Początek o godz. 8 rano, punkt zborny podwórze dominjalne Piotrowo. — Pociąg ranny z Poznania wychodzi o godzinie 6. Furmanki oczekiwać będą na dworcu w Krzesinach.

— * **Kurs gimnazjalny dla podoficerów.** Referat oświaty Komendy Placu Poznań (plac Wolności 16) przyjmuje zapisy do klasy 4, 5, 6, 7 i 8 wieczorowego kursu gimnazjalnego dla podoficerów i urzędników cyw., w dnie powszednie między godz. 13 a 14 i między godz. 17 a 18. Termin składania podań do dnia 4 września br.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Ostrzeżenie Ubezpieczalni Krajowej.** Przestrzega się przed nieznanym osobnikiem, który w powiecie szamotulskim — a prawdopodobnie i w innych okolicach — wyłudza pieniądze od pobierających rentę inwalidzką, przyrzekając przeprowadzenie z dobrym wynikiem wniosków o podwyższenie renty. Uprawnieni do poboru renty lub do jej podwyższenia nie potrzebują się posługiwać doradcami pokątnymi, bo mogą wszelkich porad w tych sprawach zasięgnąć bezpłatnie u wójtów, burmistrzów i starostów powiatowych, które to władze przyjmują i spisują wszelkie wnioski bezpłatnie.

— * **Dlaczego kradnie.** W sprawie aresztowania za liczne kradzieże w składach zamieszkałej przy ul. Woźnej 1 Zofji Olejniczakówny, donosi nam rodzina aresztowanej i przedkłada zarazem świadectwo lekarskie, że aresztowana jest chora umysłowo oraz że są poczynione starania, celem umieszczenia jej w odpowiednim zakładzie leczniczym.

U kobiet w ciąży i młodych matek stosowanie naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa" wzmacnia prawidłowość funkcji żołądka i kiszek. Żądać w aptekach i drogerj. nw 5 252

— * **Z targu.** Dnia 28. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,00—4,60 zł; masła mleczarskiego 4,80—5,20 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendel jaj 1,50—1,60 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,40—3,20 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kurcząt 2,60—4,00 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,60—1,90 złotych; królik 3—4 złotych; za ryby: 1 kilogram karpia 4,40—4,80 zł; lina 2,40—3,20 zł; okonia 2,00—240 zł; karasia 3,20—4 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; 1 kg węgorza 4,40—4,60 zł; 1 kg sandacza 4,60—5,00 zł; 1 kg. leszcza 3,00 zł; 1 kg. suma 4,00 zł; 1 kg. szczupaka 3,60—4,00 zł; Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg młodych ziemniaków 5—7 gr; cebuli 0,70—1,00 zł; szpinaku 40 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pęczek rzodkiewek 10—15 gr: główka zielonej sałaty 10—15 gr; rabarberu 20—30 gr; 1 kg. młodej fasoli 30—50 gr; gł włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 mendel ogórków 20—50 gr; 1 kalafjor 0,30—1,00 zł; 1 kg. kalarepy 0,20 zł; 1 kg. marchwi 0,20—0.30 zł; owoce: 1 kilogram śliwek 0,30—1,20 zł; 1 kilogram renklodów 0,60—1,20 zł; mirabeli 0,60—1,00 zł; pomidorów 30—40 gr; groszku w strączkach 70 gr; czarnych jagód 60—70 groszy; jabłek 30—80 groszy; gruszek 0,20—1,00 zł; 1 kg. winogron 1,00—3,00 zł; grzyby: 1 kg. borowików 1,40—2,20 zł; pieczarek 1.00—1,40 zł; 1 kg. maślaków 0,80—1,00 zł; 1 kg. kurków 0,80—1,00 zł; rydzów 2,00—2,40 zł; sowy, serojadki i inne grzyby 80 gr; mendel raków 0,50—2,00 zł. — Z powodu niepogody dowozy mniejsze niż zazwyczaj; ruch niezbyt wielki, ceny naogół bez zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **W sprawie tragicznego zajścia na polu w Głuchowie,** o czem pisaliśmy w notatce p. t. „Zbrodnia na polu" w nr. naszego pisma z dnia 26 bm., otrzymujemy od p. Jana Grajewskiego opis zajścia, przedstawiający tę sprawę w innem świetle. Otóż p. Grajewski nie używał tępego narzędzia, lecz uderzony przez śp. Kaczmarka batem odwzajemnił się trzema uderzeniami laską przez nogę i biodra. K. chciał uciec, przyczem zaplątawszy się w lejcach, upadł; wtenczas G. uderzył leżącego kilka razy ręką w twarz. Uderzenia te, według świadectwa lekarza, nie były przyczyną śmierci, lecz udar serca. Dalej zaprzecza p. G., jakoby mu groziła upadłość. — Grajewski pozostaje jeszcze w areszcie śledczym.

— * **Przyczyny pożarów.** W sprawie pożaru stodoły i chlewu oraz żywego inwentarza w zagrodzie rolnika Wojciecha Wyrzykowskiego w Murowańcu pow. bydgoskiego ustalono, że zbrodnicze podpalenie nie zachodzi, natomiast pożar został spowodowany przez niedbalstwo ze strony syna pogorzelca. — W sprawie pożaru stodoły i chlewu w zagrodach Kapturskiego Stanisława i Szklarczyka Michała w Nekli pow. średzkiego zachodzi podejrzenie, że pożar mógł powstać wskutek nieostrożnego obchodzenia się z światłem. W spalonej stodole mieszkały 2 rodziny, gdyż dom ich znajdował się w naprawie. — W sprawie pożaru szopy na terenie kopalni wapna i cementu w Piechcinie pow. szubińskiego w dochodzeniach ustalono, że pożar powstał wskutek zwarcia przewodów elektrycznych motoru zapędowego. — Wreszcie w sprawie pożaru obory w maj. Pietronka pow. chodzieskiego (własność hr. Bnińskiej) w dochodzeniach ustalono, że ogień mogły spowodować bawiące się dzieci w słomie tuż przy oborze. (z.)

— * **Pożary.** W dniu 24 bm. około godziny 23 w Krzepiszynie w pow. szubińskim spaliły się 2 stogi żyta dzierżawcy probostwa p. Gwita Józefa. Szkodę pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. — Przyczyna pożaru nie jest jeszcze ustalona. — W szpitalu powiatu inowrocławskiego krótko po północy spalił się dom mieszkalny Józefa Niemca oraz całkowite umeblowanie. Szkodę pokrywa Kraj. Ubezpieczenie Ogniowe w Poznaniu. Przypuszcza się, że pożar powstał wskutek wadliwości komina. (z.)

— * **Spłoszony koń poranił cztery osoby.** W środę w południe w Bydgoszczy dwóch żydków, Abram i Henryk Glasmanowie, kupiwszy młodego konia, ujeżdżało nim po mieście. Powożąc nieumiejętnie, spłoszyli konia, który na ulicy Poznańskiej wjechał na chodnik, upadł i przewrócił wóz. Żydkom nic się nie stało, natomiast odnieśli poranienia czterej przechodnie, mianowicie 29-letnia p. Michalina Smektałowa z 7-letnią córeczką Heleną i 9-letnią Wandą oraz p. Franciszek [illegible]ki. Matkę i córki umie-

szczono w szpitalu, bowiem charakter ich obrażeń jest poważny i budzi obawy.

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzież.** Ze strychu przy ulicy Górna Wilda 22 skradziono p. Helenie Kowalskiej bieliznę wartości 240 zł. (z.)

— * **Za nieprzestrzeganie przepisów** administracyjnych zapisano do protokółu policyjnego 23 osoby, i to za przekroczenie godzin policyjnych 5, opilstwo 4, żebractwo 3, zakłócenie spokoju publicznego 4, za inne występki 7. (z.)

— * **Wynik obławy policyjnej.** Wydział śledczy Policji Państwowej urządził w nocy na 27 bm. obławę, w wyniku której ujęto 10 kobiet lekkich obyczajów. (z.)

— * **Policja przytrzymała** Gracjana W. (Sielska 22) i Stanisława M. (Krauthofera nr. 7) za kradzież węgli kolejowych. Pozatem ujęto Stanisławę Sz., bez stałego miejsca zamieszkania, poszukiwaną przez prokuraturę w Lesznie. (z.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Kościan.** (Osobiste.) Z dniem 25 bm. powrócił z urlopu burmistrz p. Maćkowiak i objął urzędowanie.

— (Z życia „Sokoła".) W dniu 23 bm. założono w Borowie pow. Kościan nowe gniazdo żeńskie „Sokół". Zebraniu organizacyjnemu przewodniczył p. Budzyński, prezes miejscowego gniazda męskiego. — Okolicznościowe referaty wygłosili pp.: Augustyniakowa i Kaliszewski, sekr. okr. z Kościana. Na członków zapisało się 25 pań. Skład nowego zarządu tworzą pp.: Sobieska Stefanja — prezeska, Wieczorkówna Ant. — sekretarka, Budzyńska Kat. — skarbniczka, Wawrzyniakówna Zofja — naczelniczka.

— (Kursy gospodarcze.) Staraniem Towarzystwa Ziemianek urządzono w bieżącym roku w powiecie kościańskim kilkanaście kursów gospodarczych. Kursami kierowała instruktorka powiatowa p. Laskowska.

— (Na rzecz powodzian.) Akcja na rzecz powodzian województw: wileńskiego, białostockiego i nowogródzkiego przyniosła w tutejszym powiecie 4005,17 zł. — Gotówkę przekazano Wojewódzkiemu Komitetowi w Poznaniu.

— (Zgon.) W dniu 23 bm. zmarł nagle na udar serca ks. prob. Cyms z Gryżyny. Zmarły liczył dopiero 46 lat. Święcenia kapłańskie otrzymał w roku 1914, a proboszczem w Gryżynie był od roku 1921, gdzie odznaczał się gorliwą pracą nietylko na niwie kościelnej, ale także jako gorący patrjota.

— (Z klubu sportowego.) W dniu 23 bm. obchodził tutejszy klub sportowy „Unja" 5-lecie istnienia. Z okazji tej zasłużeni członkowie kierownictwa jak i część graczy udekorowani zostali medalami pamiątkowemi. (mk.)

— * **Budzyń.** (Z ruchu towarzystw.) — Dla przywrócenia do życia dawniejszego Koła śpiewu „Lutnia", zwołano w ubiegłą niedzielę zebranie w lokalu p. Polcyna, gdzie przybyło około 30 śpiewaków. Po zagajeniu przez prezesa Kaźmierczaka i stwierdzeniu obecnych otworzono dyskusję nad powołaniem Koła do życia. — Żywa dyskusja wykazała, iż sama liczba zebranych wystarcza, aby ponownie stworzyć miejscową placówkę śpiewaczą. Postanowiono zwołać ponownie zebranie z ustaleniem porządku obrad i wyborem nowego zarządu.

— (Z Bractwa Kurkowego.) Ostatnie zebranie Bractwa Kurkowego zagaił prezes Dastych. Po odczytaniu protokółu i komunikatów Związku nastąpiło uzupełniające sprawozdanie skarbnika. Na nowych członków przyjęto pp.: burmistrza Pitulę, lekarza dr. Drewsa i nauczyciela Wiktora Hedeszyńskiego. M. in. uchwalono odbyć strzelanie żniwne w pierwszą niedzielę września. (bk.)

— * **Przecław.** (Pożar.) Często w tutejszej wsi powstawają pożary, które niszczą stodoły, napełnione żniwem. Dopiero trzy tygodnie temu spłonęła stodoła sołtysa Józefa Bajerleina, a już znowu w nocy na wtorek ogień zniszczył stodołę gospodarza Juljana Pilcha, nowo odbudowaną po zeszłorocznym ogniu. Ponieważ wszystkie pożary, tak liczne w ostatnich latach w Przecławiu, powstawały w nocy i zawsze po ukończonych żniwach, nasuwa się podejrzenie, że ogień podkłada jedna i ta sama złośliwa ręka. Podpalacza jednak nie udało się dotąd przychwycić.

— * **Gola.** (Z życia S. M. P.) Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej urządziło ku uczczeniu 1500-nej rocznicy soboru efezkiego i 11 rocznicy Cudu nad Wisłą uroczystą akademję, dając tem wyraz hołdu Najśw. Marji, Królowej Polski. Protektorat nad akademją objęli łaskawie pp. szamb. Potworowscy. Program bogaty wypełniły Młode Polki i młodzież męska, m. in. wykonano śpiew chórowy „Bogu Rodzica"..., którą śpiewało 65 osób. Uroczystość poprzedziła msza św., podczas której członkowie przystąpili wspólnie do Najśw. Sakramentu. Następnego dnia Stowarzyszenie urządziło zabawę latową, na której zgromadzeni mile się bawili. — Społeczeństwo, zainteresowane pracą S. M. P., licznie wzięło udział zarówno w akademji jak i w zabawie, dając tem organizatorom bodziec do dalszej pracy.

— * **Nowemiasto nad Wartą.** (Najechanie samochodem.) W środę, 26 bm. na ul. Poznańskiej samochód osobowy P. Z. 10 969 posiedziciela dóbr p. Gerharda Karsta z Dębna, kierowany przez szwagra Karsta, obywatela Niemiec, najechał na przechodzącą ulicą p. Borkowską z Woli-

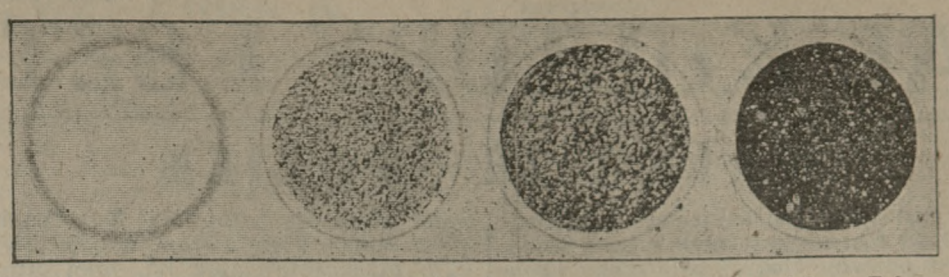

Zdjęcie przedstawia filtry, przez które przepuszczono badane mleko. Z lewej strony filter czysty, następne filtry z stopniowym wzrostem zabrudzenia mleka. (Patrz art. na stronie 6).

cy Koziej i poturbował ją dotkliwie. Według zeznania naocznych świadków zawinił kierowca, gdyż nie dawał żadnych sygnałów.

— (Obdarowanie kościoła.) Panna Cecylja Szymańska podarowała tut. kościołowi parafjalnemu wspaniały obrus na wielki ołtarz, własnoręcznie wyhaftowany, czem zaskarbiła sobie wdzięczność całej parafji.

— (10-lecie „Sokoła".) Tutejsze Tow. gimn. „Sokół" urządza w niedzielę, dnia 6 września br. z okazji obchodu 10-lecia założenia gniazda zabawę latową w lasku nad Wartą z wielce urozmaiconym programem, a wieczorem zabawę na sali. — Należy się spodziewać, że tutejsze społeczeństwo udzieli należytego poparcia.

— (Budowa probostwa.) Budowa nowego probostwa postąpiła już tak dalece naprzód, że po odmalowaniu zostanie oddane do użytku ks. proboszczowi. Budynek przedstawia się bardzo okazale i będzie ozdobą miasta. (i.)

— * **Międzychód.** (Śmiertelny wypadek.) W dniu 21 bm. o godz. 18,30 na szosie Międzychód-Poznań między Luboszem a Pniewami, podczas zrywania owocu, spadł 58-letni robotnik Baczyński Paweł z Chalina z drabiny z wysokości 6 mtr. i poniósł śmierć natychmiastową. Wina osób trzecich nie zachodzi. Na miejsce przybyła komisja sądowo-lekarska z Międzychodu. (z.)

— * **Barcin.** (Z Rady miejskiej.) Porządek obrad ostatniego posiedzenia składał się tylko z 4 punktów, jednakowoż posiedzenie to trwało blisko 2 i pół godz. Nasamprzód przystąpiono do wyboru I ławnika Magistratu i zastępcy burmistrza w miejsce p. Franciszka Orchowskiego, którego kadencja upływa w październiku. Rada miejska, oceniając zasługi p. Orchowskiego oraz uważając go jako najodpowiedniejszego kandydata, wybrała go bez dyskusji na dalsze 6 lat. Najwięcej czasu zajął punkt 2, wybór stróża nocnego. Ostatecznie postanowiono ze względu na coraz częstsze kradzieże polne wybrać dwóch stróżów i to pp. Wincentego Zaradę i Antoniego Leszczyńskiego. Sprawozdanie z nadzwyczajnej rewizji kasy miejskiej oraz przedsiębiorstw komunalnych przyjęła rada do wiadomości. W końcu po dłuższej dyskusji postanowiono przerzucić na adjacentów 1/4 część kosztów budowy nowo ułożonego chodnika w ulicy św. Wojciecha. Ciężar ten spada tylko na 5 adjacentów i wynosi po większej części tylko po 50 do 100 zł. (Es.)

— * **Wągrówiec.** (Postrzelenie seminarzysty.) Podczas strzelania drużyn przysposobienia wojskowego na stadjonie powiatowym w Żninie — postrzelony został uczeń seminarjum nauczycielskiego w Wągrówcu Juljan Zieliński z Juncewa przez jednego ze strzelających. Kula przeszyła tylko rękę. Zielińskiego umieszczono w szpitalu powiatowym.

— (Utworzenie szkoły.) Z nowym rokiem szkolnym Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego utworzyło w Chawłodnie w pow. wągrowieckim jednoklasową publiczną szkołę powszechną z językiem wykładowym polskim.

— (Przeniesienie w stan spoczynku.) Kierownika czteroklasowej publicznej szkoły powszechnej w Damasławku, p. Augustyna Ziółkowskiego, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego przeniosło w stan spoczynku z dniem 31 bm. Kierownictwo szkoły w Damasławku obejmie z dniem 1 września 1931 r. nauczyciel p. Ulatowski z Ochodzy, pow. wągrowieckiego. (ek.)

Z POMORZA

— * **Gdynia.** (Ruch statków w portach.) W drugim kwartale rb. zawinęło do portu gdyńskiego 813 statków o ogólnej pojemności 673,9 tys. ton. W tej liczbie znajdowało się 239 statków pod banderą szwedzką, 182 pod banderą niemiecką, 90 statków polskich, 81 duńskich, 61 norweskich, 41 łotewskich, 31 estońskich, 25 angielskich, 23 finlandzkich, po 11 statków francuskich i amerykańskich, 7 holenderskich, 2 litewskie, oraz 2 statki innych państw. Największy tonaż ogólny miały statki szwedzkie — 24,2 proc. ogólnego tonażu, najmniejszy zaś litewskie — 0,01 proc. — W tym samym okresie czasu do portu gdańskiego zawinęło ogółem 1531 statków o ogólnej pojemności 1 066,2 tys. ton. W tej liczbie było 452 statków niemieckich, 348 szwedzkich, 267 duńskich, 78 łotewskich, 75 norweskich, 51 estońskich, 50 polskich, 40 angielskich, 31 gdańskich, 29 holenderskich, po 28 statków finlandzkich i francuskich, 15 statków litewskich, 1 statek Stanów Zjednoczonych A. P. oraz 20 statków innych państw. Największy ogólny tonaż miały statki niemieckie, mianowicie 21,9 proc., najmniejszy zaś statki litewskie — 0,6 proc. ogólnego tonażu

Wyścigi konne

W sobotę 29 i w niedzielę 30 sierpnia odbędą się dalsze dni wyścigów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy. W sobotę rozegranych zostanie 5 gonitw, 2 płaskie, 2 z płotami, i 1 z przeszkodami. W niedzielę 7 gonitw 3 płaskie z tych jedna dla 2 latków, jedna sprzedażna, 2 z płotami — jeden handicap i jeden dla 3 l. koni, pozatem 2 z przeszkodami z tych jedna wielka wojskowa o nagrodę zł. 2.500.

Nadeszły nowe konie pp. A. Tuńskiego, por. Ważyńskiego, L. J. bar. Kronenberga i H. Pomernackiego.

Wyścigi w sobotę i w niedzielę pod każdym względem zapowiadają się ciekawie, gdyż zapisano do nich ponad 75 koni. Początek gonitw o godz. 15.30 bez względu na pogodę.

Odjazd autobusami z Mostu Teatralnego oraz koleją o godz: 15.15.

Oryginalne pieśni

Koncert mistrzowskiego kwartetu oryginalnych pieśni w stylu revelersów urządzają artyści opery pp. Roy, Karpacki, May, Szpingier i Olga Karpacka. Program składa się z nowości polskich, specjalnie ułożonych dla naszego kwartetu, jeszcze nigdzie nie wykonywanych. Są to rzeczy w subtelnem pięknie kompozytorów takich jak Świerzyński, Szopski, Dan, Malinowski, z obcych Massenet, Vilbois, Respighi, Granichstaedten. Ciekawy ten koncert odbędzie się w auli uniwersytetu, 5 września. Bilety w cenie od 1 — 4 zł. do nabycia u p. Szrejbrowskiego.

Ostatnie przedstawienia

w Teatrze Polskim

Jeszcze tylko cztery przedstawienia odbędą się w Teatrze Polskim, przed zawieszeniem widowisk na czas dłuższy, z powodu niedojścia do porozumienia z ZASP-em. W piątek odegrana będzie po raz ostatni arcywesoła farsa „Skandal u Ropferów". W sobotę, niedzielę i poniedziałek ukaże się ostatnie trzy razy śliczna, ciesząca się rekordowem powodzeniem komedja Roxy z artystką Teatru krakowskiego p. Jadwigą Zaklicką, w popisowej roli Roxy. Od wtorku pierwszego września Teatr będzie zamknięty.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. G. z podziękowaniem Najsł. Sercu Jezusowemu za otrzymaną łaskę, prosząc o dalszą opiekę 5 zł. — J. Antkowiakowie, Środa, 5 zł. — J. z Tarnowa z prośbą o zdrowie 5 zł. — N. N. 2 zł. — Marja Wojtkowiakowa, Poznań, 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 336 zł.

Sprostowanie! W nr. 384 „Kurjera Poznańskiego" mylnie podano Leon Dohnke, Sokolniki ku uczczeniu pamięci śp. ks. Ignacego Skorupki 10 zł, na pomnik Serca Jezusowego zamiast na pomnik śp. ks. Skorupki.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Stefan Latosi, obuwnik, 60 l. Małgorzata Ciechanowska, uczen. szkolna, 18 l. Godzisław Grzegorz Szulczyk, 9 l. Anna Kubacka, pokojowa, 27 l. Anna Krause, z domu Rożnowska, 46 l. Bolesława Winiarska, z domu Krzyżtofiakówna, 50 lat. Stanisław Malcher, kołodziej, 66 l. Marja Kluczewska, 11 mies. Franciszek Jesionek, biurowy, 32 l.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Mandolinistów „Sempre vivo".** Lekcje odbywają się regularnie we wtorki i piątki od godz. 20 pod fachowem kierownictwem w lokalu „Cukierni Słowiańskiej", ul. Marsz. Focha 70.

— **Kółko Rolnicze Poznań-Winiary.** — Zebranie odbędzie się jutro, w sobotę, o godz. 19 w lokalu p. Kotlińskiego, ulica Obornicka.

— **Tow. Czeladzi Cechu Rzeźnickiego.** Zebranie nadzwyczajne odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 9,30 w lokalu p. Koniecznego, ul. Masztalarska 2.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 11 w gmachu Domu Rzemieślniczego.

— **Tow. kształcącej się młodzieży pod wezw. św. Antoniego Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 16 w salce parafjalnej.

— **Koło Śpiewu im. Paderewskiego w Żabikowie.** Zebranie odbędzie się dnia 13 września o godz. 16 w lokalu drh. Szukały.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **N. B. 30.** Niema sposobu, aby ją zmusić do wydania dziecka. (OK)

— **Rada.** Umowa o podniesienie odsetek jest dopuszczalna, taksamo wniosek banku o rewizję waloryzacji. W każdym razie sądzimy, iż lepsza w tej sprawie ugoda niż długotrwały proces, który zresztą mógłby pochłonąć więcej kosztów niż cały dług wynosi. Sądzimy jednak, iż bank wyższej waloryzacji należności jużby nie osiągnął. Najlepiej może byłoby postarać się o spłatę długu. (K)

— **Tad. Jas.** Kurs maturalny Tow. Naucz. Szkół Wyższych, ul. Ratajczaka 30; informacje o godz. 18 — 19. (K)

— **Czytelnik Jeżyce K.** W sprawach spadkowych nie informujemy i odsyłamy po poradę do adwokata. (K)

— **K. Bog.** Prawo czynne — prawo oddawania głosu; prawo bierne — prawo otrzymania mandatu z wyborów. (K)

— **M. St.** Do Zakładu Ubezp. Prac. Umysłowych. (K)

— **W. 44.** W sprawie tej radzimy udać się do adwokata. (K)

— **S. W. 66.** Min. Pracy i Opieki Społ., Warszawa, ul. Długa 38/40. — Min. Spraw Wojsk., Warszawa, Belweder. (K)

— **P. Rotnicki.** Nie możemy wskazać. Radzimy, poszukać za pośrednictwem naszego działu ogłoszeń. (K)

— **B. R. Borzestowo.** Radzimy udać się do adwokata. (K)

— **W. Sza — mach.** Wierzyciel na II miejscu w takich warunkach może odpaść; winien Pan być na przetargu i licytować do wysokości własnej należności. — W sprawie umieszczenia dzieci nie widzimy żadnej rady. (K)

Jutro w sobotę

„PARADA GWIAZD"

oto tytuł niezwykle efektownej, sensacyjnej rewji humoru, tańca i piosenki, którą w dniach najbliższych zaprezentuje naszej publiczności

Wielka Rewja Stołeczna

z udziałem najpierwszych artystów stolicy. Tym razem przybywa do Poznania Zespół złożony z kilkunastu pierwszorzędnych artystów z własnym baletem, orkiestrą, dekoracjami i kostjumami. Na czele Zespołu gwiazda pierwszej wielkości, królowa Operetki Polskiej, niezrównana, jedyna, niezastąpiona

LUCYNA MESSAL.

Poza tem w programie udział przyjmą artyści tej miary, co: **SERAFINA TALARICO,** świetna pieśniarka, **C. CELIŃSKA,** niezrównana parodystka, pełna humoru i werwy, **Z. USTARBOWSKA,** świetna recytatorka, **TADEUSZ WOŁOWSKI,** niezrównany komik i conferencier, **W. RYCHTER,** świetny piosenkarz teatru **„Qui Pro Quo"** w Warszawie, **H. GORGI, W. JANECKI, L. RYMSZA, W. LASOCKI i inni.** Część choreograficzną zaprezentuje świetny **BALET A. ZABOJKINEJ,** złożony z **12 urodziwych,** świetnie stańczonych „girls". Wykonaną będzie niezwykle efektowna rewja w 2 częściach — 20 obrazach p. t.: **„PARADA GWIAZD".** Z pośród najefektowniejszych obrazów tej atrakcyjnej rewji — wymieniamy niektóre obrazy: **„Dziwny przypadek kryminologji", „Policja reguluje ruch", „Mama małej M'mi", „Koszmarne widziadło", „Dwa style, dwie epoki" „O. K.", „Nowoczesna astrologja".** Własne dekoracje i kostjumy. Orkiestra pod dyr. kapelmistrza **H. Gloksyna.**

Wielka Rewja Stołeczna wystąpi w naszem mieście tylko 2 razy a to:

jutro w sobotę, dnia 29 i w niedzielę, dnia 30 sierpnia rb., o godzinie 11 wieczorem w teatrze „Słońce".

Bliższe szczegóły w wielkich afiszach. Pomimo olbrzymich kosztów sprowadzenia tak wielkiego Zespołu — ze względu na ciężkie czasy — ceny biletów najniższe **już od 2 zł.** Sprzedaż biletów na oba przedstawienia w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38.

zw 10 661

Teatr Polski

DZIŚ — „Skandal u Ropferów".

Sobota, 29. 8. „Roxy" — występ gościnny Zaklickiej.

Niedziela, 30. 8. „Roxy" — występ gościnny Zaklickiej.

Poniedziałek, 31. 8. „Roxy" — występ gościnny Zaklickiej.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Niespodzianki rozwodowe". — (Premjera).

Sobota, 29. 8. „Niespodzianki rozwodowe".

Niedziela, 30. 8. „Niespodzianki rozwodowe".

Poniedziałek, 31. 8. „Niespodzianki rozwodowe".

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Konkurs Instytutu Bałtyckiego. Swojego czasu Instytut Bałtycki ogłosił konkurs na pracę p. t. „Zagadnienie uprzemysłowienia Gdyni". Za najlepsze prace wyznaczone są nagrody w sumie 10 tysięcy — pierwsza i 5 tysięcy — druga. Poza tem Instytut zastrzega sobie prawo nabycia dalszych trzech wyróżnionych prac po tysiąc złotych. Obecnie Dyrekcja Instytutu Bałtyckiego przypomina, że termin składania prac konkursowych upływa z dniem 1 października. Orzeczenie sądu konkursowego zostanie ogłoszone w dniu 1 marca 1932 roku. O szczegółach konkursu poinformować się można w dyrekcji Instytutu Bałtyckiego w Toruniu, ulica Franciszkańska 14. (np)

Kongres fizjologów. W Kopenhadze w ostatnich dniach sierpnia odbędzie się III kongres fizjologów państw północnych. W czasie kongresu wygłoszone będzie 45 referatów. (nz)

POLONICA WŁOSKIE

Prof. Maver w Polsce. Jak w latach ubiegłych, tak i w tym roku przybył do Polski z początkiem sierpnia na studja prof. Maver z Rzymu. Po krótkim pobycie w Krakowie i Zakopanem zatrzymał się w Warszawie, gdzie pracuje nad dziejami Petrarki w Polsce. Z początkiem września zapewne zawita też do Poznania. Obok spraw czysto naukowych zajmuje się też prof. Maver organizacją szkolnictwa w Polsce. Za każdym pobytem powiększa się pokaźnie koło znajomych tego sympatycznego rzymskiego polonisty a temsamem zacieśniają się węzły łączące go z naszą kulturą. (P.)

SZKOLNICTWO

Demokratyzacja podręczników szkolnych. Japońskie ministerstwo oświaty przystąpiło do rewizji podręczników używanych w szkolnictwie japońskiem. Celem tej rewizji jest przystosowanie książek szkolnych do nowoczesnych warunków społecznych. Mają być usunięte z nich ustępy o stosunkach między panem i sługą, datujące się z czasów feudalnych, nawet terminy oznaczające sługę, zapożyczone z chińskiego i zawierające pojęcie niższości. Mają też być usunięte życiorysy niektórych samurajów, a na ich miejsce wprowadzone biografje mężów zasłużonych, a pochodzących z niższych klas społecznych. Jednym z takich bohaterów jest np. dr. Hideo Noguchi, zasłużony lekarz, który zmarł na żółtą febrę przy badaniach jej zarazków. Wszystkie te zmiany mają być wprowadzone w dążeniu do zatarcia różnicy klasowej i demokratyzacji społeczeństwa. Dla ożywienia uczuć solidarności wszechludzkiej do podręczników będą wprowadzone opisy, jak cały świat pośpieszył z pomocą Japonji po strasznej klęsce trzęsienia ziemi w jesieni 1923 roku. (sz)

JAK NASZA MŁODZIEŻ MÓWI PO POLSKU.

Wśród ogłoszonych w „Pamiętniku II. Zjazdu Polonistów" (Książnica Atlas 1931 r.) referatów na szczególną uwagę zasługują ciekawe wywody dr. Szyszkowskiego: „Najpilniejsze postulaty nauki języka polskiego w szkołach średnich". Stanowią one wstęp do referatów szczegółowych na temat: jak uczyć mówić, pisać i czytać po polsku. Pod tem bowiem hasłem odbył się II. Zjazd Polonistów w Krakowie.

Opierając się na opinji profesorów uniwersytetów polskich stwierdza referent, że polska młodzież akademicka grzeszy okropnem zaniedbaniem językowem, że nie umie poprawnie napisać rozprawy naukowej, że w mowie i piśmie posługuje się wyrażeniami djalektowemi najgorszego gatunku, miast poprawną polszczyzną. Ogromny procent uczniów pochodzi ze sfer niedbających zupełnie o kulturę językową, lub z dzielnic, w których jeszcze bardzo widoczne są naleciałości języków zaborców. Wielka wina leży też w sposobie traktowania nauki. Młodzież wciąż jeszcze nękana jest metodą heurystyczną, wciąż jeszcze pokutuje wyłączny system pytań. Uczeń nie ma możności swobodnego wypowiadania się. Podobnie uważa się tekturę jedynie za środek rozszerzenia wiadomości literackich ucznia, miast wziąć lekturę za podstawę ćwiczeń w mówieniu i rozprawianiu. W ćwiczeniach pisemnych za mało docenia się wartość słownika, pokutuje jeszcze system mechanicznych ćwiczeń gramatycznych. Przyczyn możnaby znaleźć więcej jeszcze.

Następnie rozwodzi się referent ogólnie nad sposobami naprawienia tego fatalnego stanu znajomości języka ojczystego, za najpilniejszy jednak postulat nauki języka polskieg uznaje „ożywienie i uwspółcześnienie naszej twórczości na polu dydaktycznem przez oparcie ich na gruntownej podstawie naukowej". Nie trzeba również zapominać o głównym celu nauki języka polskiego, mianowicie, że „nauka języka polskiego winna uczynić z języka ojczystego najskuteczniejsze narzędzie wykształcenia i **wychowania pełnego człowieka**". (A. J.)

WALKA ZE SMOKIEM

Pod tym sensacyjnym tytułem*) ogłosił niezmiernie interesującą książkę niedawny biograf ostatniego króla polskiego, historyk i świetny znawca współczesnej europejskiej kultury Otto Forst Battaglia. Smokiem, któremu walkę wypowiada, jest „panujący obecnie bolszewizm kulturalny", (str. 252), terenem walki — współczesna literatura niemiecka.

Najpierw autor objaśnia szeroko swój zasadniczy światopogląd, streszczający się znakomicie w końcowem haśle książki: stat crux dum volvitur orbis. Obecną epokę nieokiełznanego sceptycyzmu i niepokoju duchowego przeciwstawia harmonijnemu średniowieczu, epoce panowania autorytetu i pewności przeznaczeń, nie wątpiącego rozeznania między złem a dobrem. Świat zachodnio-europejski, mimo silnych tarć wewnętrznych poczuwał się do jedności swojej kultury, opartej na fundamentach rzymskich i chrześcijańskich. W powszechnem odczuciu, panujący porządek rzeczy uznawany był za właściwy, za obowiązujący. Tę harmonję podważoną przez reformację, rozbijaną przez wiek oświecenia, zniszczoną przez wiek 19-ty, dziś zastąpiła już niemal maksyma nihilistyczna „wszystko jest dozwolone, wszystko jest możliwe" (7). Autor wierzy jednak, że to jest czas przejściowy, chaos z którego wytworzy się znów powszechnie uznany porządek świata — i że ten nowy świat, obejmujący już całą kulę ziemską, będzie po staremu chrześcijański. (5). Nie można jednak czekać na to bezczynnie, trzeba przeciwdziałać upadkowi naszej kultury, czyścić atmosferę z trujących miazmatów, (269), przedewszystkiem w literaturze.

Wyjaśniwszy swoje stanowisko, autor szczegółowo charakteryzuje przeciwnika; jak ludzie o wrogim mu na świat poglądzie odnoszą się do przeszłości, do czego dochodzą w teraźniejszości, jakie z ich poglądu na świat wysnuć można wnioski na przyszłość? Typowym wyrazem stosunku do przeszłości dzisiejszego „bolszewizmu kulturalnego" czy też „nowej rzeczowości" są beletrystyczni historycy, autorzy tak modnych dziś biografij powieściowych. Jednego po drugim bierze autor na warsztat krytyczny, wykazując z pasją ignorancję historyczną, grube błędy logiczne i językowe, bezceremonjalne lekceważenie przeszłości używanej tylko, jako stafaż dla wysuwanych na pierwszy plan i jaskrawo przedstawianych przeżyć erotycznych, obok których, w duszach bohaterów tych biografij, odnaleźć można jeszcze tylko zemstę i żądzę władzy. Zoperowawszy w ten sposób E. Ludwiga recte Cohna, St. Zweiga, Wertheima, Eulenberga, Wieglera, Wertheimera, najgłośniejszych tylko wymieniając, kieruje się autor ku najcharakterystyczniejszym dziełom, uwydatniającym filozofję życiową, ton nadającą współczesności. „Tak, jak feljetonowe dziejopisarstwo jest typowe dla pozbawionej rodzinnego gruntu żydowskiej burżuazji, tak ta filozofja jest typową dla pozbawionej rodzimego gruntu (entwurzelt) arystokracji" (39). Jako okazy tego ostatniego gatunku demonstruje autor „feljetonowego myśliciela" hr. Keyserlinga, autora dwóch głównych, a rozbrajająco płytkich książek „Spectrum Europas" i „Amerikc" (39) i wysoko urodzonego sztukmistrza życiowego R. Coudenhove-Calergis (53). Do czego prowadzi, ta antychrześcijańska, filozofja użycia i zupełnej „wolności" indywiduum, wskazują dwie reprezentatywne postacie wyznawców i ofiar neo-pogańskiego poglądu na świat, heroldów przewrotu społecznego, Trockiego i sławnej tancerki Izadory Duncan. Pamiętniki obojga jaskrawo oświetlają współczesny kryzys kulturalny. Poszli drogą zguby, wyzbywszy się rodzinnej tradycji, „nie umiejąc znaleźć ani społeczności (Gemeinschaft), którejby służyli z najgłębszego przekonania, ani własnego ustosunkowania się do swojej epoki" (73). Nim kierowała żądza władzy, nią szał użycia, nie sama żądza niszczenia, która jest charakterystyczną, groźną dla przyszłości cechą zdziczałego duchowo niemieckiego proletarjatu; na dowód autor analizuje pamiętniki Turecka i Maxa Hölza, komunistów, wrogów religji, przeciwstawiając im, jako otuchę na przyszłość naszego bogobojnego Jakóba Wojciechowskiego.

Ukazawszy czytelnikowi na wymownych przykładach zjawiska groźne dla naszej kultury, charakteryzuje autor główne ośrodki, w których skupia się w Niemczech produkcja literacka; plastycznie opisuje ciężką, podatną na wpływy rewolucyjne atmosferę Berlina i z widocznem umiłowaniem (Battaglia jest Wiedeńczykiem) niefrasobliwy słoneczny nastrój Wiednia. Na obliczu literatury zaciężył jednak najgłębiej Berlin. W pełnej niepokoju współczesności słabo rozwija się szkic, epopeja, krytyka literacka i proza naukowa, upadł dramat, zdemokratyzowana powieść nie mogąc miljonom czytelników dostarczyć wyborowego towaru, wznosi się wprawdzie niejednokrotnie na wysoki poziom, musi jednak produkować wiele tandety; liryka stoi wysoko. Uderza na pierwszy rzut oka, jako refleks ogólnego kryzysu kulturalnego, podział literatury na dwa obozy — wielkomiejski i prowincjonalny, podział odpowiadający temu, co się zwykle rozróżnia jako literaturę żydowską i rodzimą, rewolucyjną i wierną tradycji. Tych z prawej strony jest więcej i lepiej piszą (126), ci z lewej są więcej znani i sławniejsi, tak w kraju jak zagranicą. To samo dotyczy dzienników, czasopism i firm nakładowych. Z lewej strony są lepsze warunki finansowe. Autor nie wypowiada twierdzeń gołosłownie; dysponuje olbrzymim aparatem tytułów, nazwisk i danych statystycznych. Obszernie zajął się pewnym typem powieści wojennej, która tego tła używa tylko jako dekoracji, aby łatwiej przemycić niegodne kompleksy, przedstawiane jako nadwartościowe, a przeciwne naszemu porządkowi społecznemu (137). Chodzi tu przedewszystkiem o kwiaty bagiennego erotyzmu. Za typowych przedstawicieli tego gatunku uważa autor E. Glaesera, Fr. Eisenlohra, Liepmanna, Feuchtwangera, Roberta i Alfreda Neumannów i Arnolta Bronnen, którym nie szczędzi druzgocącej krytyki. Obok nich kilka stron, kipiących oburzeniem, poświęca przygodom wojaka Szwejka. Najżałośniej jednak przenicowuje dwie uznane „wielkości" powieściowe, Glaesera i Feuchtwangera, którym odmawia nawet wszelkiego talentu. Omówiwszy również obszernie upadek teatru, na podstawie przedstawionego materjału, kreśli bliżej obydwa obozy literatury. Tylko ta wierna tradycja jest literaturą niemiecką i ta nie wykazuje znamion epoki upadku. Ta sławna, rozreklamowana i do szpiku zepsuta, to tylko literatura w Niemczech z rodzimym gruntem niezwiązana, która równie dobrze mogłaby być napisana gdziekolwiek indziej.

Doprawdy, gdyby tu nie chodziło o literaturę niemiecką, możnaby łatwo się omylić i wziąć definicje autora za cytat z „Myśli Narodowej", z artykułów Zygmunta Wasilewskiego. Battaglia jest namiętnym zwolennikiem ideologji narodowej, przynajmniej jeśli idzie o literaturę. Tylko „literatura narodowa" innych krajów jest dla niemieckiego narodu interesującą, bo pozwala poznać prawdziwe życie tych narodów! Literatura w Polsce, we Francji itd. nie jest interesującą — mają taką samą w Niemczech (273). Autor, za Jezuitą Muckermannem woła o „międzynarodową wymianę narodowych wartości" (272) i cytuje jego ostrzeżenie przed międzynarodową kliką, która łatwo może wszystko międzynarodowe obrzydzić. Niedwuznacznie, choć oględnie, podkreśla autor destrukcyjną rolę Żydów. W końcu kreśli program przeciwdziałania rozpanoszeniu się, jako niemieckiej, owej niepożądanej literatury w samych Niemczech i reprezentowaniu przez nią ducha niemieckiego zagranicą. — Trudno ten program szerzej omawiać, wart jest poznania w całości, szczególnie przez naprawdę polskie sfery literackie. Czyż i u nas nie kwitnie w najlepsze owo „wielkie złudzenie", na które cierpią Niemcy? Czy za literaturę polską nie uchodzi powszechnie „niezwiązana z gruntem rodzimym" literatura w Polsce? Jakżeż wielu Polaków ulega temu złudzeniu! Świetna treściowo i artystycznie książka Battaglji powinna im otworzyć oczy.

Dr. Marja Wojciechowska.

*) „Der Kampf mit dem Drachen". Eine Abrechnung mit den falschen Grössen der Zeit. Zehn Kapitel von der Gegenwart des deutschen Schrifttums und von der Krise des deutschen Geistesleben. Von Otto Forst de Battaglia. 1931. Verlag für Zeitkritik Berlin. 8°. Stron 293.

Z OCHRONY ZABYTKÓW

W PODZIEMIACH BAZYLIKI

Z Wilna piszą nam:

Dzisiaj rozniosła się po naszem mieście wiadomość o odnalezieniu w podziemiach Bazyliki metalowej puszki z sercem i wnętrznościami króla Władysława IV. Ponieważ jest to już druga zkolei sensacyjna wiadomość o znaleziskach historycznych, z podawaniem szczegółów należy wstrzymać się, aż do wydania opinji przez fachowców. Nad postępem prac restauracyjnych czuwa specjalna komisja historyczno - artystyczna, która też każde znalezisko bada sumiennie, przed wydaniem miarodajnej opinji. Ostatnio komisja ta wydała komunikat, prostujący różne wersje, które wokół odkryć w podziemiach się osnuły i opisujący przebieg wykonanych dotąd prac.

Komisja zebrała się na specjalne posiedzenie w kaplicy św. Kazimierza. W zebraniu wzięli udział prof. dr. Morelowski, rektor Bazyliki, ks. prał. Sawicki, kierownik robót arch. J. Kłos, pp.: Hoppen, Uziębło, Brensztejn, arch. Borowski i arch. Narębski. Prof. Kłos zareferował szczegóły prac dotychczasowych.

Po zdjęciu posadzki marmurowej i usunięciu znajdującego się pod nią gruzu, przekonano się, że pod kaplicą św. Kazimierza nie było nigdy podziemi sklepionych. Podczas murowania fundamentów kaplicy zaprojektowano widocznie sklepienia krzyżowe, czego śladem są łuki tarczowe, wykonane po trzy w każdej ścianie oraz okienka, doprowadzające światło zzewnątrz. Najprawdopodobniej zaniechano jednak wkrótce tego projektu. Może dlatego, że pojawiła się woda gruntowa, powyżej podeszwy fundamentowej. To też brak jest jakichkolwiek śladów sklepień na murach, a wewnątrz podziemi zachowały się dawne fundamenty kaplicy Wołłowiczowskiej. Fundamenty te wykazują wątek średniowiecznego muru, z cegły dużego formatu, ułożonej w wiązaniu polskiem. Wynika więc z tych śladów, że z budowy sklepów zrezygnowano już w trakcie budowy i krótko po jej rozpoczęciu. Pustą przestrzeń zasypano gruzem. Przy tem nie zasklepiono okienka w ścianie wschodniej kaplicy, zasypując je również gruzem.

Z powyższych szczegółów można z dużem prawdopodobieństwem wnioskować, że niemożliwe jest, aby pod kaplicę przeniesiono trumny królewskie: króla Aleksandra, Elżbiety Rakuskiej i Barbary Radziwiłłówny. Zresztą na to brak jest dowodów historycznych.

Mur, jaki odsłonięto pod ołtarzem kaplicy ułożony jest nieregularnie i niedbale z kamienia polnego. Był on prawdopodobnie jedynem podmurowaniem pod podjum ołtarza. I tutaj więc trudno przypuścić, aby krył on w sobie trumny królewskie. Nie jest wykluczone, że w podmurowaniu tem umieszczona została puszka z sercem Władysława IV. To też Komisja postanowiła z wielkiemi ostrożnościami przystąpić do rozebrania muru. (Według ostatnich wersyj poszukiwania te dały wynik pozytywny).

Komisja stwierdziła dalej, że badania historyczno - archiwalne zbiegają się zupełnie z wynikami dotychczasowych poszukiwań. Przypuszczenie o przeniesieniu trumien królewskich do kaplicy św. Kazimierza polega tylko na domysłach. Nie jest wykluczone odnalezienie tych cennych pamiątek historycznych, ale też nie można go się z całą pewnością spodziewać. Co się zaś tyczy odnalezionych niedawno kości w podziemiach, które to odkrycie wywołało ożywioną dyskusję i zainteresowanie w prasie, to, okazało się, że były one znalezione nazewnątrz byłej kaplicy Wołłowiczowskiej. Odkryto je w obrębie murów kaplicy św. Kazimierza, ale były pomieszane z kośćmi zwierzęcemi isam ten fakt wykluczał przypuszczenie, ażeby to były szczątki królewskie.

Komisja wyraziła podziękowanie ks. prał. Sawickiemu, rektorowi Bazyliki oraz prof. J. Kłosowi, kierownikowi robót za pieczołowitą opiekę nad dotychczasowemi pracami oraz zaaprobowała plan robót dalszych. (wz).

Pisma nadesłane

„Przewodnik Bibljograficzny". Zesz. 7. Miesięcznik dla wydawców, księgarzy, antykwarjuszy, jako też dla czytających i kupujących książki. Serja III. R. III. (og. zb. LIV)!

Proces beatyfikacyjny Piusa X

Citta del Vaticano, w sierpniu.

— Świętym? ja? — odpowiedział pewnego dnia papież Pius X. przewodniczącej związku katolickiego, która mu na prywatnej audjencji wyrażała własne przekonanie, że dozna on kiedyś pewnie zaszczytu podniesienia do godności ołtarza. — Nie, nie, pani się pomyliła o jedną zgłoskę, ja jestem Sarto, nie Santo (święty).

W ten sposób wenecki papież żartował ze swego plebejuszowskiego nazwiska, brzmiącego tak skromnie wśród arystokratycznyc hnazwisk jego dwóch poprzedników. A jednak, wierni zwolennicy Piusa X nie tracą nadziei, że ujrzą kiedyś swego papieża na ołtarzach pańskich. Trzeba nawet stwierdzić, że ostatnio nadziejom tym uśmiechnęły się pierwsze widoki urzeczywistnienia, gdyż sprawa beatyfikacji postąpiła znowu o krok naprzód. Zamknięto bowiem w tych dniach proces informacyjny o życiu „sługi Bożego" papieża Piusa X, a akta przekazano kongregacji obrządków.

O ile dla nieorjentujących się w procedurze procesów beatyfikacyjnych przekazanie akt z jednego do innego biura, nie oznacza wiele, to jednak w rzeczywistości jest to więcej niż zwykła formalność biurokratyczna. Proces informacyjny — to pierwszy etap śledztwa, ten, w którym skupiają się dokumenty i świadectwa, które następnie przejdą pod srogą kontrolę trybunału duchownego. A dla papieża, utrzymującego stosunki z dziesiątkami tysięcy osób, którego działalność rozszerza się na całą kulę ziemską, śledztwo takie jest bezwzględnie trudne, długie i mozolne. Co innego bowiem jest stwierdzić np. cnotliwy żywot św. Teresy Dzieciątka Jezus, która całe swe życie spędziła w klasztorze Karmelitanek, a co innego śledzić i dowieść o ciągłości — bez najdrobniejszej skazy — całeg ożycia papieża, któremu przeznaczonem przez Boga było kierować Kociołem w jednej z najbardziej burzliwych chwil świata. Jest nawet poniekąd znamienną rzeczą, że proces informacyjny o życiu Piusa X trwał stosunkowo krótko; dopiero w r. 1922 obecni wówczas w Rzymie kardynałowie podpisali wniosek do Piusa XI, by otworzono proces kanonizacyjny o cnotach papieża z Riese, do czego Ojciec św. natychmiast się przychylił.

Pierwszy okres procesu trwał prawie 9 lat — liczba znamienna w życiu Piusa X. Dziewięć lat bowiem był kapelanem w Tombolo, 9 proboszczem w Salzano, 9 kanonikiem w Treviso, 9 biskupem w Mantui i 9 patrjarchą w Wenecji. Na tronie św. Piotra wytrwał wprawdzie więcej lat, lecz nie było już dla niego wyższego szczebla ziemskiego do zdobycia. Rozpraw, prowadzonych o jego życiu było cztery, w Treviso, Mantui, Wenecji i Rzymie. Najwyższą liczbę świadectw osiągnięto w Wenecji ,gdzie kardynał-patrjarcha posiadał wiernych przyjaciół nawet wśród innowierców i Żydów. Znana jest powszechnie anegdota o bankierze żydowskim z Wenecji, który, będąc w Rzymie, odwiedził papieża i na audjencji opowiadał Ojcu św. o wspólnych znajomych. Piusa X boleśnie dotknęła wiadomość, że pewna osobistość z Wenecji, dawny osobisty przyjaciel b. kardynała, była śmiertelnie chorą. Mówiąc swem ulubionem narzeczem weneckiem, papież dał zlecenie gościowi, by zawiózł choremu specjalne błogosławieństwo. Na te słowa papieża bankier Żyd oniemiał. Nie śmiał jednak wypowiedzieć głośno tego, o czem świadczył wymownie wyraz jego twarzy, że Jego Świątobliwość widocznie zapomniała, iż on... nie jest chrześcijaninem. Papież jednak odrazu spostrzegł jego poniekąd zrozumiałe zdumienie i oświadczył: „Wiem, wiem dobrze, przyjacielu, co chciałeś mi oświadczyć. Ale uspokój się tą myślą, że jeśli opakowanie jest liche, to towar stanowczo jest pierwszej jakości."

Ci, którzy zeznawali na rozprawach beatyfikacyjnych, są obowiązani dzisiaj jeszcze dochować tajemnicy, gdy jednak napisze się historję o życiu nowego świętego, szereg nieznanych świadectw oświetli skromność i wielkoduszność papieża Sarto, jego anielską wprost dobroć, która tak bardzo przychyliła się do jego popularności, oraz pełen „pointy" dowcip któreg odowód dał Pius X pewnego dnia, gdy idąc odwiedzić w Watykanie chorego kardynała, przyczem jego dobrotliwość była wystawiona na ciężką próbę. Chorym był ówczesny prefekt pałaców apostolskich, kardynał Mocchi, toskańczyk, wcale nie słynący z pokory i cierpliwości. Słysząc pukanie d oswej sypialni, zanim kamerdyner zdołał oznajmić odwiedziny tak dostojnego gościa, kardynał krzyknął: — Cóż to znowu za nudziarz?

— Wikarjusz Chrystusa, Wasza Eminencji! odpowiedział papież...

Ostatnim papieżem podniesionym do godności ołtarzy był również Pius (V) Ghislieri, piemontczyk, rodem z Alessandrii, który pierwszy zastosował uchwały Soboru Trydenckieg.o i przeprowadził reformę zakonów religijnych.

Cudowne uzdrowienia w Lourdes

Lekarskie biuro stwierdzeń — Co mówi jeden z lekarzy

Dnia 22 bm. około 40 lekarzy, którzy przybyli do Lourdes z okazji 59 narodowej pielgrzymki francuskiej, obradowało dwukrotnie w biurze stwierdzeń, przed procesją z Najśw. Sakramentem i po niej. Badali oni długo dwie choroby, uleczone o tym samym czasie w roku ubiegłym. Jeden z faktów udał im się tak niezwykłym, że przed wypowiedzeniem się chcieli dodatkowego badania i odłożyli decyzję do roku następnego.

Chodzi tu o kobietę, chorą na raka, której lekarz nie pozwalał na podróż do Lourdes bez operacji. Chora mimo to udała się tam, cierpiąc okrutnie. Bandaże jej opatrunków w drodze stale pokrywały się zakrwawioną ropą. Zanurzona w sadzawce w Lourdes pątniczka została odrazu uzdrowiona.

„Ja — mówił pewien lekarz korespondentowi paryskiej „La Croix" — jak i większość moich kolegów, nie mieliśmy najmniejszej wątpliwości, że kobieta ta została cudownie uzdrowiona. Mimo to byłem jednym z tych, którzy żądali dodatkowego badania. Mimo formalnych certyfikatów i świadectw, jakie posiadamy, może istnieć jeszcze jakaś bardzo słaba wątpliwość co do natury choroby. Uważam, że wątpliwość tę powinniśmy wyjaśnić, by całkowicie uniknąć krytyki naszych kolegów niewierzących. Mówię naturalnie o niewierzących, ale mających dobrą wolę. Ci mogą być przekonani, że tu odbywa się praca sumienna, kompetentna i naprawdę naukowa. Tę ostatnią gwarancję daje nietylko dominująca w każdym z nas troska, ale i kwalifikacje pewnej liczby obecnych tu kolegów, mistrzów utytułowanych i znanych. Decyzje nasze są tak surowe, że mogą budzić zaufanie nawet w największych sceptykach. Przypadek, o którym dopiero co panu mówiłem i rezolucja, jaką powzięliśmy, wydają mi się całkiem charakterystyczne. Przypominam nadto, że do biura dopuszczany jest każdy lekarz; może on tam korzystać ze wszystkich praw, jakie przysługują jego kolegom, bez żadnej formalności. Każdy więc może sprawdzić naszą pracę i skonstatować, że kieruje nami tylko i wyłącznie troska o prawdę. Niech mi wolno będzie podkreślić, że mistrzostwo doktora Vallet (kierownika Biura stwierdzeń) jest dla nas wielką pomocą".

Poprzedniego ranka lekarze Biura stwierdzeń badali pod przewodnictwem dr. Vallet'a trzy inne wypadki uleczeń, jakie miały miejsce w czasie pielgrzymki narodowej w roku zeszłym i, kierując się zwykłą skrupulatnością, tylko jeden z nich uznali za taki, który nie da się wytłumaczyć w sposób naturalny. Przypadek ten dotyczy panny Haliny Humbert z Rampont, liczącej obecnie 47 lat.

Przed przybyciem w roku ubiegłym do Lourdes pacjentka ta od jedenastu miesięcy nie podnosiła się z łóżka, cierpiąc na bardzo poważne zapalenie przewodu, którym żółć spływa do dwunastnicy i na chorobę cukrową. Miała ona straszliwe bóle i nie przyjmowała pokarmu. W szpitalu w Verdun uważano ją za straconą; jedynie bardzo niebezpieczna operacja mogła ją jeszcze uratować. Panna Humbert nie poddała się jednak operacji i 22 sierpnia została zanurzona w sadzawce. Zaraz po pierwszej kąpieli o godz. 11,30 rano poczuła się uzdrowiona. Po powrocie do Verdun poszła do swego lekarza, który skonstatował zupełne uleczenie. Obecnie po upływie dwunastu miesięcy Biuro stwierdziło formalnie to całkowite uzdrowienie. (KAP.)

Osobliwe ruiny w Afryce

Ślady zamierzchłej kultury „czarnego kontynentu".

Zagadkowa sprawa ruin w Simbabwe w południowej Rodezji, już od wielu lat zaprzątała umysły badaczów naukowych i była przedmiotem zażartych polemik i sporów. Oto przed około sześćdziesięciu laty, pewien wędrujący chłop boerski natknął się na olbrzymie rumowisko, zawalone szczątkami osobliwych budowli. Według wszelkiego prawdopodobieństwa, znajdowała się tam ongiś potężna warownia, której baszty i sklepienia ujawniały jakiś dotąd nigdzie nienapotykany styl architektoniczny.

Wieść o znalezieniu tych niezwykłych szczątków, nie omieszkała wzbudzić dużego zainteresowania, zwłaszcza, że podobnych miejsc, zasianych zwałami starych budowli, odnaleziono w tej okolicy jeszcze kilka. Z uwagi na fakt, że wśród rozwalin znaleziono liczne przyrządy do topienia metalu, wnioskowano, że warownie założone zostały kiedyś przez kopaczów złota, lub też, jak twierdzili niektórzy uczeni, oddziały poszukiwaczy cennych kruszców, wysyłane przez królów Saby, rozbijały tam swoje obozowiska. Natomiast podróżnik niemiecki Karol Peters był zdania, że obszary Simbabwa stanowiły ongiś część biblijnej krainy złota: Ophir'u.

Wzniesienie tych tajemniczych budowli przypisywano po kolei: Fenicjanom, Hindusom, Persom, Arabom, Chińczykom — wreszcie Malajczykom. Taka sama rozbieżność zdań istniała co do czasów powstania tych warownych obozów i gdy jedni twierdzili, że zostały one założone w zaraniu ery historycznej, to inni znów oceniali wiek ich jedynie na kilkaset lat. Dopiero wysłana w r. 1929 angielska wyprawa naukowa, która obecnie powróciła do kraju, zdołała ostatecznie stwierdzić, że owe zagadkowe budowle są dziełem tubylczej ludności Afryki, powstałe pomiędzy X i XIII wiekiem i świadczące o wysokiej kulturze technicznej szczepów, zamieszkujących ongiś owe połacie „czarnego kontynentu".

Ciekawy jest szczegół stwierdzony przez angielskich badaczy, mianowicie odnalezienie w lochach rozwalonych grodów szczątków półmisków z porcelany „Seladon". Porcelana taka w. X—XIII wieku była masowo wyrabiana w Chinach i eksportowana do Afryki i naczynia z niej wytwarzane cieszyły się dużym popytem, zwłaszcza w domach władców krajowych, gdyż przypisywano im właściwość zmieniania koloru z chwilą, gdy na półmisku „seladonowym" podawano — zatrutą potrawę. Kr.

Magiczne zwierciadło japońskie

Jest to małe okrągłe zwierciadło metalowe, przeważnie z bronzu miedzianego. Jedna strona jest polerowana, odwrotna zaś zaopatrzona w wypukłe znaki: figury, wzory i litery japońskie. Zwierciadło japońskie podobne zatem jest do dużej monety, której jedna strona jest polerowana.

Niepozorny ten krążek ma wszakże właściwości wprost magiczne. Jeżeli się nim chwyta promienie słoneczne i następnie skieruje je na tło ciemne projektowana plama świetlna wykazuje ku naszemu największemu zdumieniu wszystkie wzory i rysunki strony odwrotnej źwierciadła. Nie jest to bynajmniej wytworem wyobraźni albo suggestji, płyta fotograficzna bowiem potwierdza okiem spostrzeżony fenomen.

Przez długi czas nauka nie miała wytłumaczenia dla tego zjawiska. Pierwszy dał wyjaśnienie tego fenomenu fizyk japoński Muraoka.

Metale gną się przy naruszeniu ich powierzchni, a więc także przy szlifowaniu i polerowaniu, ku stronie naruszonej. Spowodowane polerowaniem wygięcie powierzchni jest tem większe, im cieńsza jest płyta metalowa. Tam gdzie płyta jest cieńka, wygięcie będzie silniejsze, niż w miejscach grubszych. Innemi słowy, wygięcia polerowanej strony płyty metalowej odpowiadać będą głębokością rysunkowi na stronie odwrotnej płyty. Na tem polega magiczne działanie zwierciadła japońskiego. Zwierciadło poleruje się dopiero po zaopatrzeniu płyty w wzory na stronie odwrotnej. Przy polerowaniu miejsca grubsze, a więc zaopatrzone w wypukłe znaki na stronie odwrotnej, nie wyginają się wcale, natomiast miejsca cieńkie, gdzie tych znaków niema, doznają stosunkowego wypuklenia, co oczywiście wpływać musi na reflektowanie przez zwierciadło światła słonecznego. W ten sposób powstają miejsca ciemniejsze i jaśniejsze w krążku świetlnym, odpowiadające wzorom na odwrotnej stronie zwierciadła.

Obecnie już i w Europie nauczono się wyrabiać magiczne źwierciadła japońskie.

Pozostaje jeszcze tylko zagadką, w jaki sposób Japończycy wpadli na pomysł skonstruowania tych źwierciadeł.

Wip.

Muzeum kryminalne w Rzymie

Zapewne w tym jeszcze roku nastąpi otwarcie „Muzeum Zbrodni i Kary" w Rzymie. Liczne i nader rzadkie eksponaty każą przypuszczać, że muzeum rzymskie pobije wszystkie tego rodzaju instytucje, łącznie ze słynnem „Kriminal Muzeum" w Dreźnie, oraz budapeszteńskie „Muzeum Występku".

Wśród eksponatów na szczególną uwagę zasługuje bogata kolekcja białej broni, skrycie, a własnoręcznie fabrykowanej przez więźniów przygotowujących ucieczkę. Jest tam, między innemi, prosty żelazny krucyfiks, w którym na pierwszy rzut oka trudnoby dopatrzeć się czegoś podejrzanego. Krucyfiks ten jednak, za tajemnem naciśnięciem otwiera się i po zdjęciu dolnej połowy, służącej jako pochwa, tworzy ostry sztylet jak brzytwa. Sztyletem tym jeden z więźniów zamordował dozorcę, a dwóch innych dotkliwie poranił, broniąc się w czasie nieudałej ucieczki.

Do rodzaju zupełnie bezkrwawych, niemniej skutecznych broni więziennych należy kukła, ogromna lalka wzrostu wysokiego mężczyzny, wypchana słomą, przybrana w czepek więzienny i w autentyczne włosy, widoczne z pod czepka, oraz w długą aresztancką koszulę. Podana obok fotografja więźnia, który własnoręcznie zrobił swego sobowtóra, wykazuje pewne podobieństwo z kukłą. Twarz lalki wypchana była nadzwyczaj umiejętnie, pomalowana pozatem resztkami zupy, tak, że charakterystyczne rysy twarzy więźnia nader wiernie zostały uchwycone. Lalka ta służyć miała jako alibi, jako pozór obecności więźnia w łóżku, podczas, gdy sam więzień przekradał się właśnie tej nocy i zdołał rzeczywiście zbiec z więzienia, dzięki lalce, „śpiącej" na jego łóżku w czasie inspekcji nocnej.

W muzeum rzymskiem reprezentowane są również obficie przyrządy tortur średniowiecznych — a więc pale, koła, całe warsztaty kaźni. Na szczególną uwagę zasługują tu klatki żelazne. Klatki takie wieszano wysoko, lub wystawiano na widok publiczny — w obu wypadkach ofiara, zamknięta w klatce skazana była na śmierć powolną, głodową.

Ciekawe dane zawierają liczne wykresy i wykazy, stanowiące bodaj że najcenniejszy materjał rzymskiego muzeum — owoc długoletnich badań wielkiego kryminologa włoskiego Lombrosa i całej plejady jego uczniów.

Znicz i nowoczesne westalki

Dziennik budapeszteński „Magyàrsag" podaje ciekawą notatkę w związku z powołaniem do życia monopolu zapałczanego w Rumunji, której zbiedniała ludność wiejska wszelkiemi sposobami ogranicza swoje potrzeby i wydatki. Podrożenie zapałek podsunęło jej myśl oszczędzania ich przez podtrzymanie „wiecznego" ognia. W okolicy Belenycs wieśniacy zorganizowali się w grupy, które obierają młodą dziewczynę i powierzają jej czuwanie cały dzień nad ogniem, aby sąsiedzi, chcąc zapalić u siebie ognisko, albo zapalić fajkę, nie potrzebowali używać zapałek. Ten „wieczny" ogień jest rozpalany codziennie w innej chacie.

Polscy misjonarze w Południ. Indjach

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego")

Ranipet, w sierpniu.

Korzystając z gościnnych łamów „Kurjera Poznańskiego chcę tutaj podzielić się z Czytelnikami kilku wiadomościami z pola misyjnego w Południowych Indjach. O ile mi wiadomo, nie wielu Polaków pracowało tu dawniej. Od r. 1892 do 1906 był w Indjach arcybiskup Zaleski delegatem apostolskim i przebywał na południu w Bangalore, ale misjonarzem we właściwem tego słowa znaczeniu nie był. Następnie w ostatnim dziesiątku lat pracowali chwilowo w Tanjore i Madras księża Piesiur i Dehlert ze Zgromadzenia Salezjańskiego, dziś jednak już od kilku lat pracują w Północnych Indjach. O innych Polakach nie wiem, prawdopodobnie nie było tu innych polskich misjonarzy, bo i śladów mimo usilnych starań nie napotkałem Dziś jest nas tylko dwóch w archidiecezji Madras, oddanej przed trzema laty księżom Salezjanom: ks. Paweł Bazgier, przybyły z Polski w listopadzie ub. r. i niżej podpisany, który stanął na tem polu rok wcześniej od swego współrodaka, obaj Salezjanie. Mnie oddano placówkę misyjną w Ranipet, gdzie zaczynam wszystko od nowa, od kilkunastu lat bowiem nie było tu księdza. Obecnie po reorganizacji tej placówki mam około 650 katolików na terenie wielkości jednego województwa w Polsce, gdzie mieszka przeszło 120 000 pogan, mahometan i jakie 2 proc. protestantów przeróżnych odcieni. W okresie półtorarocznym miałem 60 nawróceń, możeby było i więcej, ale niema środków, by zakładać i ulepszać szkółki wiejskie oraz inne instytucje dobroczynne. Równocześnie z objęciem mej placówki przybyły tu cztery siostry Boromeuszki z Belgji, które prowadzą szkółkę dla dziewcząt, sierociniec i poradnie dla chorych. Ks. Paweł Bazgier został od 1 marca br. duszpasterzem w Pattiawaram, gdzie w okolicznych wioskach mieszka blisko 3 000 katolików na jakie 50 000 pogan.

Katolicy, niestety bardzo religijnie zaniedbani, rekrutują się wyłącznie z najniższych kast, zwanych Adi-Drawida, pogardzonych i odepchniętych przez wyższe kasty, których tu wogóle liczy się na setki. Kastowość w Indjach, zwłaszcza w Południowych, stanowi jeden z problemów społecznych może najtrudniejszych.

Obie placówki znacznie od siebie oddalone, są częścią archidiecezji Madras, położone w North Arcot District, które jest częścią administracyjną prowincji Madras. Prowincja ta z włączeniem kilku pozornie niezależnych państewek, rozpościera się na całej południowej połaci Indyj, gdzie liczy się około 25 diecezyj i archidiecezyj, prowadzonych przez różne zakony, stowarzyszenia misyjne i kler tubylczy; wyłączam tu całkiem odmienną jednostkę administracyjną, wyspę Cejlon, gdzie na mniejwięcej dwa miljony mieszkańców jest 250 000 katolików, zorganizowanych w pięciu diecezjach.

Według ostatniej statystyki w r. 1931 prowincja Madras liczy przeszło 75 miljonów mieszkańców, w czem katolików około 2 miljony, posiada więc w stosunku do innych prowincyj indyjskich największy procent katolików. Pracuje tu około 560 misjonarzy francuskich, 200 portugalskich, 150 holenderskich i tyleż może belgijskich, przeszło 100 włoskich, mniej więcej 800 tubylczych, z innych narodowości po garstce — razem nie więcej jak 50, w tem 2 Polaków. Przypuszczam, że jedną z przyczyn tak nikłego procentu Polaków na tutejszem polu misyjnem jest nietylko słaby dotychczas rozwój idei misyjnej wśród naszego społeczeństwa, ale może i gorący, podzwrotnikowy klimat tutejszy, który nie każdemu może służyć. Jednak z doświadczenia blisko dwurocznego mogę stwierdzić, że ostatecznie przy uwadze i te trudności pokonać można. Trzeba być, rozumie się bardzo ostrożnym ze słońcem; nieraz nabawiłem się ostrego bólu głowy, wyrzutów gorączki na ciele po największej części z braku uwagi. Nie co innego było też przyczyną lekkiego udaru słonecznego, któremu uległ ks. Bazgier z początkiem czerwca. Zastosowano jednak zaraz odpowiednie środki zaradcze, że się wyleczył i dziś znajduje się na wypoczynku w górach Nilgiris na wysokości jakich 2 do 3 tysięcy metrów, gdzie kilmat prawie europejski. Ale o klimacie tutejszym trzebaby osobny artykuł napisać, by się Rodacy zapoznali z trudami misjonarza. Kończąc na razie, najserdeczniejsze ślemy pozdrowienia dla wszystkich ukochanych Rodaków w dalekiej ojczyźnie.

Ks. Władysław Klimczak
salezjanin-misjonarz.

102-letni urzędnik w czynnej służbie

Najstarszym urzędnikiem na całym świecie jest bezwątpienia John Vorkis, naczelnik biura wyborczego przy magistracie w Nowym Jorku. Skończył on w pierwszych dniach sierpnia 102 rok życia a mimo to, o zwykłej godzinie zjawił się punktualnie w swem biurze. Koledzy starego naczelnika oraz wszyscy współpracownicy magistratu nowojorskiego złożyli mu w tym dniu życzenia i ofiarowali w myśl tradycji tort, prosząc go równocześnie, by zechciał wygłosić przemowę i zdradzić tajemnicę swej długowieczności. Stuletni starzec ograniczył się do wypowiedzenia tylko czterech słów, w których jego zdaniem, mieści się cała tajemnica długiego życia: „umiarkowane i regularne życie".

S. F.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Sobota, dnia 29 sierpnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** komunikaty; godz. **18.45** odczyt dziennikarski; godz. **19.00** audycja wokalna w wyk.: p. Antoniego Warchalewskiego; godz. **19.20** interludjum muzyczne w wyk. ork. Klubu mandolinistów „Mozart" w Poznaniu pod batutą p. Wacława Napierały; godz. **19.45** Otwarte oczy na wschód"; godz. **20.15** koncert z Warszawy; godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty; godz. **22.15** gawęda reporterska; godz. **22.30** koncert Chopinowski (transmisja z Warszawy); godz. **23.00** muzyka taneczna z płyt gramofonowych.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **15.25** „Przegląd wydawnictw perjodycznych"; godz. **16.00** program dla dzieci; godz. **16.30** koncert dla młodzieży; godz. **16.50** „Żarty logiczne"; godz. **17.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.35** „Poezja kobieca renesansu"; godzina **18.00** kącik dla młodych talentów muzycznych; godz. **19.20** muzyka gramofonowa; godz. **19.40** wiadomości bieżące rolnicze; godz. **20.15** koncert z Doliny Szwajcarskiej — wykonawcy: Orkiestra Filharmonji Warszawskiej pod dyr. Adama Dołżyckiego i inni; godz. **22.00** w rubryce „Na widnokręgu"; godz. **22.30** koncert Szopenowski w wykonaniu Turczyńskiego; godz. **23.00** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m) 14.00 gramofon, 16.00 koncert, 20.00 „Wesoły wieczór" transmisja z Kolonji; **Wiedeń** (516 m) 20.15 „Maedi" opt. Stolza, 22.40 koncert; **Rzym** (441 m) 21.00 wesoła muzyka włoska, „La Cambiale di Matrimonio" op. kom. Rossiniego, „L'Elisir D'amore" Donizettiego i inne.

Niedziela, dnia 30 sierpnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. **9.30** gazeta poranna; godz. **10.15** nabożeństwo z katedry poznańskiej. Kazanie wygłosi ks. penitencjarz Staniszewski; chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. **12.05** odczyt rolniczy pt. „Uprawy jesienne a zasobność gleby"; godz. **12.25** „Wymagania nawozowe ozimin w jesieni"; godzina **12.45** wykład dla gospodyń pt. „Miesiąc wrzesień w ogrodach naszych włościanek"; godz. **18.15** słuchowisko SMP „W dożynkowym korowodzie"; godz. **18.35** audycja dla dzieci; godz. **19.00** recital skrzypcowy w wyk. p. prof. konserwatorjum muz. Zdzisława Jahnkego. Przy fortepianie p. prof. Fr. Łukasiewicz; godz. **19.30** arje operowe w wyk. p. Sławy Gogojewiczowej; godz. **20.15** muzyka lekka z Doliny Szwajcarskiej z Warszawy; godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty; godz. **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada".

Warszawa (1214 m) godz. **10.15** transmisja nabożeństwa; godz. **11.35** odczyt misyjny; godz. **12.10** muzyka z płyt gramofonowych; godz. **13.40** odczyt; godz. **14.10** odczyt p. t. „Życie na gwiazdach"; godzina **14.35** „Skrzynka Pocztowa"; godz. **15.00** odczyt p. t. „Przed siewami ozimin"; godz. **15.30** „Aktualja — dialog"; godz. 16.00 „Co słychać o czem wiedzieć trzeba"; godzina **16.25** audycja żołnierska; godz. **17.05** program dla dzieci starszych; godz. **17.35** odczytanie komunikatu „Z przed stu lat"; godz. **17.40** koncert; godz. **19.20** feljeton p. t. „Dwudziestu kominiarzy i sto białych koni"; godz. **19.40** skrzynka pocztowa techniczna; godz. **20.00** „Wiadomości przyjemne i pożyteczne"; godz. **20.15** koncert z Doliny Szwajcarskiej; — orkiestra Filh. Warsz. i zespół rewelersów polskich; w przerwie kwadrans literacki p. t. „W górach"; godz. **22.00** feljeton p. t. „Obyczaje żniwne w Polsce"; godz. **22.30** recital wiolonczelowy Kazimierza Wiłkomirskiego; godz. **23.00** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m) 7.00 koncert z Hamburga, 12.30 koncert z Lipska, 14.30 muzyka lekka, 16.00 koncert solistów, 17.35 koncert z wystawy radjowej, 20.00 muzyka operetkowa, 22.05 muzyka taneczna; **Budapeszt** (550 m) 19.20 koncert wokalny, 20.15 słuchowisko; **Wiedeń** (516 m) 20.45 słuchowisko; **Medjolan** (501 m) 20.45 „Zmartwychwstanie" op. Franco Alfano; **Rzym** (442 m) 21.00 koncert.

Audycje muzyczne „Radja Poznańskiego".

W tygodniu od niedzieli 30. 8. do soboty 5. 9. br. urządza „Radjo Poznańskie" następujące ciekawe koncerty: w niedzielę o godzinie 19.00 grać będzie znakomity skrzypek, dyr. Państw. Konserwatorjum prof. Zdzisław Jahnke, poczem odbędzie się recital aryj operowych śpiewaczki p. Gogojewiczowej. Artystom akompanjuje prof. Łukasiewicz. W środę usłyszymy parę artystów operowych p. Bojar - Przemieniecką i Kazimierza Czekotowskiego oraz wiolenistkę p. Klarę Kaulfusównę. W czwartek wykona arje z oper wagnerowskich prof. Janusz Nowak, w sobotę odegra p. Jan Śpiewakowski dwa koncerty Mozarta na waltornię solo.

SPORT

Piłka nożna

„Warta" — „Cracovia". Wobec wielkiego zainteresowania niedzielnym meczem, zaleca się wcześniejsze zaopatrzenie się w bilety, które nabyć można w przedsprzedaży w sekretarjacie K. S. „Warta", Aleje Marcinkowskiego 26, w godzinach od 9 do 14 i od 16 do 19.

Pływanie

„Wpław przez Poznań", doroczny długodystansowy wyścig pływacki o puhar wędrowny „Ilustracji Polskiej", odbędzie się 6 września br. o godz. 12.30 na tradycyjnym dystansie od pływalni związkowej do ogrodu Bractwa Kurkowego w Szelągu. Wyścig ten, który gromadził każdego roku elitę pływaków i cieszył się zawsze olbrzymiem zainteresowaniem publiczności, zapowiada się również w tym roku ciekawie. Zgłoszenia zawodników przyjmuje Okręgowy Związek Pływacki (p. Broniarz, św. Marcin 27) i redakcja „Ilustracji Polskiej". Wpisowe wynosi 1 zł.

O mistrzostwo Europy. Najciekawszym biegiem turnieju paryskiego był finał biegu na 400 m crawlem. Węgier Barany pokonał specjalistę na tym dystansie Tarisa (Fr). Od początku prowadził Taris i jeszcze po ostatnim nawrocie, Barany był o 2 mtr. w tyle. Swym morderczym finiszem zwyciężył Węgier w czasie 5:04, 2. Taris (Fr) 5:04.2, 3. Costoli (Wł) 5:16.8, 4. Getreuer (Cz) 5:21.8, 5. Guillini (Belg) 5:23.2, 6. Deiters (N) 5:24.

Przedbiegi na 400 m crawl. pań: I. — 1. Braun (Hol.) 6:02, 2. Cooper (An) 6:04, 3. Delbor (Fr) 6:29.2; II. — 1. Godard (Fr) 5:58, 2. Baumeister (Hol) 6:19, 3. Davies (An) 6:25.8, 4. Loewy (Austr.) 6:31.6.

Skoki z trampoliny pań: 1. Jordan (Niemcy) 77 p., 2. Epply (Au) 72.86, 3. Schlueter (N) 69.94, 4. Rigolage (Fr) 68.38, 4. Klappwik (Hol) 68.32, 5. Poirier (Fr) 64.66, 6. Klausówna (Polska) 60.64, 8. Erdos (Węgry) 50.02.

Pięściarstwo

Prócz zapowiedzianych trzech walk eliminacyjnych odbędą się w sobotę o godz. 20 na stadjonie „ośrodka" następujące spotkania towarzyskie: Sipiński (W) — Wojewoda I (HCP), Polus (W) — Wojewoda II (HCP), Kajnar (W) — Wolny (S), Kamzol (W) — Wolniakowski II (W), Kandulski (W) — Owczarek (S), Łęcki II (W) — Lipiński (Błęk.), Łęcki I (W) — Rynkowski (S), Forlański II (W) — Anioła (W), Majchrzycki (W) Szwabka (HCP).

Tennis

O mistrzostwo Polski. Pogoda w dalszym ciągu nie dopisuje, lecz, lecz mimo to gry posunęły się znacznie naprzód. Jędrzejowska i Dubieńska w grze podwójnej doszły już do finału. Dużo przykrych niespodzianek sprawił Warmiński przez swe nieprzybycie. Nie jest to jego wina, gdyż jak wiadomo odbywa on służbę wojskową i nie otrzymał urlopu. W grach pojedyńczych został skreślony. W podwójnych miał grać w parze z Tłoczyńskim, w mięszanych z Jędrzejowską, wobec czego dwie te konkurencje stracą dużo na atrakcyjności.

Rozgrywki czwartkowe przyniosły następujące wyniki — gra pojedyńcza panów: Wittmann — Lechner 6:2, 6:1, 6:2, J. Stolarow — Kuchar 6:2, 6:4, 6:2, Tłoczyński — Kołcz II. 6:2, 6:1, 6:2, Nawratil — Warmiński w. o., Hebda — Liebling 6:2, 6:2, 6:3, Marszewski — Maszewski 9:7, 6:3, 6:4.

Gra pojedyńcza pań: Kruczkiewiczówna — Haberówna 6:4, 5:7, 6:4, Simchówna — Stockerówna 6:8, 8:6, 6:4.

Gra podwójna panów: Wittmann i Horain — Czyżowski i Popiel 6:3, 6:2, 6:3, Kołczowie — Baczyński i Kania 6:2, 6:1, 7:5, Hebda i Nawratil — Drewnowski i Popławski 6:3, 6:0, 8:6, Kaczor i Pfahl — Rubin i Holaender 6:1, 6:2, 6:2, Maszewski i Herbst — Lantner i Altschueller 6:3, 6:3, 4:6, 7:9, 7:5.

Gra podwójna pań: Junżanka i Lilpopówna — Kruczkiewiczówna i Kierska 6:4, 6:4, Volkmerówna i Rudowska — Boniecka i Haberówna 6:4, 6:2, Orzechowska i Wełeszczukowa — Stockerówna i Słomnicka 6:1, 6:3, Jędrzejowska i Dubieńska — Orzechowska i Wełeszczukowa 7:5, 6:3.

Prezydent Hoover zapala największą na świecie pochodnię światła

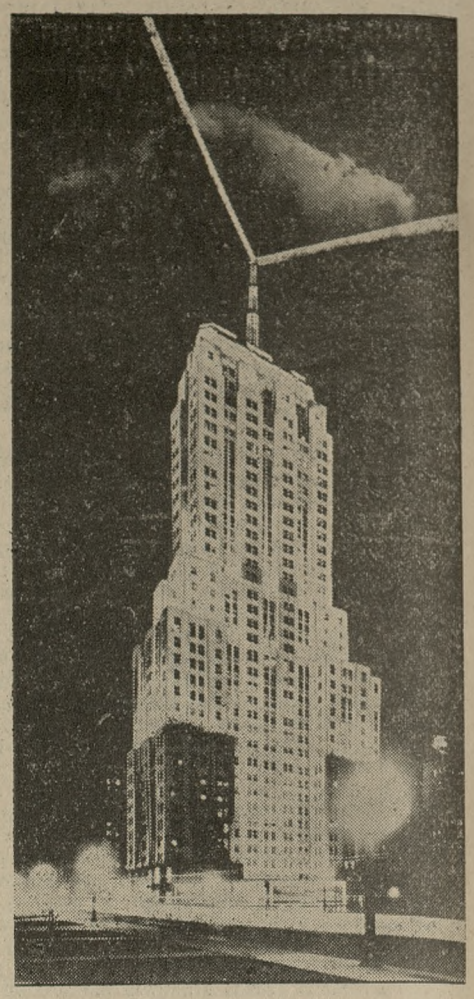

Dnia 27 sierpnia 1930 roku nacisnął Prezydent Hoover elektryczny guzik, zapalając w ten sposób — po raz pierwszy — gigantyczny snop światła na gmachu Palmoliwe w Chicago.

Największe to na świecie całym światło poświęcone zostało lotnikom wszystkich krajów — stąd też nazwano je po jednym z najsłynniejszych pośród nich — Lindberghu.

Płomień Lindbergha świeci potężnem światłem w ciemnościach nocy — jakby godło miljonowego miasta Chicago.

Godłem miasta Chicago jest też gmach, z którego wysokości płomień ten na cały świat błyszczy — gmach Palmolive.

Tu mieści się olbrzymie laboratorjum, w którem sławni chemicy stworzyli produkty, cieszące się dziś już światową sławą. Pomiędzy innemi krem do golenia Palmolive. Krem, który spełnia życzenia tysięcy mężczyzn. Bo tysiącom mężczyzn postawiono pytanie, jakich zalet wymagają od idealnego kremu do golenia. 130 prób według 130 recept trzeba było dokonać, ażeby otrzymać krem do golenia, który uczyniłby zadość wszystkim życzeniom. Udało się wkońcu. Stworzono krem do golenia Palmolive, który z miejsca zdobył sobie uznanie miljonów mężczyzn na całym świecie. nw 5243

W czwartek, dnia 27 sierpnia 1931 r. zasnęła w Bogu, opatrzona św. Sakramentami, moja najdroższa matka, ś. p. z Tomaszewskich

Wanda Kaussowa

sodaliska

przeżywszy lat 70. Eksportacja zwłok odbędzie się dnia 29. b. m. w Laskach, pow. Kępno, o godz. 9 rano, a pogrzeb w Poznaniu w niedzielę, dnia 30. b. m., o godz. 5.15 po poł. z kaplicy cmentarza świętomarcińskiego przy ul. Bukowskiej, nabożeństwo żałobne w poniedziałek, o godz. 9 w kościele św. Marcina.

W głębokim smutku pogrążony

syn.

dw 913 Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał", Towarowa 25 Tel. 3180.

Dnia 26 sierpnia 1931 r., o godz. 9 wieczorem zmarł po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, nasz ukochany synek, ś. p.

Godzisław Szulczyk

w 10 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 30. 8., o godz. 4 po południu z domu żałoby, Kilińskiego 6, na cmentarz Zmartwychwstania Pańskiego. zw 10 657

W ciężkim smutku strapieni

rodzice z dziećmi i rodzina.

Stancja.

Kilka uczennic na wspólny stół i stancję przyjmę. Willa w pobliżu ulicy Grunwaldzkiej — ogród, fortepian, światło elektryczne, centralne ogrzewanie, telefon. Oferty Kurjer Poznański zw 10 664

Dnia 25 sierpnia, o godz. 10 przed połud., zasnęła w Panu w Gdańsku, opatrzona św. Sakramentami, po długich cierpieniach, nasza serdecznie umiłowana, dobra, troskliwa matuchna, teściowa i babcia, ś. p.

Marja z Przyweckich Multaniakowa

przeżywszy lat 80. O czem donoszą wszystkim Krewnym i Znajomym w bólu pogrążone

Poznań, ul. Kopernika 10. **dzieci.**

Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu w niedzielę, dnia 30 b. m. o godz. 5-tej po poł. z kaplicy cmentarza Bożego Ciała. dw 914

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał", Towarowa 25 Tel. 3180.

Za tak liczne dowody współczucia z powodu zgonu nieodżałowanej pamięci ukochanego męża i ojczulka naszego, ś. p.

Kazimierza Wiesnera

składam ks. Wik. Hutowi, Tow. Restauratorów, Sobieskiemu, Kulturalno-Oświatowemu Kobiet, Porządku Publicznemu, Inwalidom, Powstańcom, Gołębi Pocztowym „Warty", Wojakom, Sokołom i Oddziałowi Młodzieży Sokolej, oraz Tow., które brały udział z sztandarami nietylko w pogrzebie, ale również, które asystowały podczas mszy św. żałobnej, także p. B. Piaskowi i Towarzyszom za pięknie odegrany utwór Chopina i śpiew podczas mszy św. Także Kółku Śpiewaczemu „Sobieskiemu" za wykonany śpiew pożegnalny oraz delegacjom z licznemi wieńcami, Krewnym, Znajomym i Przyjaciołom Zmarłego z głębi serca płynące

Bóg zapłać!

W ciężkim smutku

zw 10 662 **żona z córeczką.**

Do wiadomości PP. Księgarzy prowincjonalnych.

Podręczniki szkolne:

K. Bzowski: Nauka o Polsce Współczesnej, dla VII kl. **szkół powszechnych**, wyd. IX i wyd. X.

K. Bzowski: Geografja Polski, **dla kl IV gimnazjalnej**, wyd. VII.

K. Bzowski: Nauka o Polsce Współczesnej, dla kl. VIII gimnazjalnej (i dla V kursu semin.) i książka pomocnicza dla nauczycieli.

K. Bzowski: Geografja w postaci zadań, ćwiczeń i zagadnień, znajduja się na składzie głównym w **Księgarni M. Arcta** w Warszawie. zw 10 478

†

Dnia 27. bm., zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój kochany mąż, nasz ukochany ojciec, zięć i szwagier, ś. p.

Franciszek Sadowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 30. bm., o godz. 5,15 z kostnicy cmentarnej na Wildzie.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi.

zw 10 667

Deski i blochy

stolarskie, zeszłoroczne, suche i czyste 65, 55, 52, 42 i 26 m/m, **ma na sprzedaż, kupi** kilka wagonów

drzewa opałowego

Franciszek Polaszek, tartak parowy, Gostyń (Wlkp.)

nw 4 847

Przed otwarciem sezonu

Jesienno-Zimowego

urządzam **od 28. VIII. do 5. IX.**

8 tanich dni

pozostałej konfekcji latowej

za bezcen.

dw 892/3

M. MALINOWSKI

Fabryka konfekcji damskiej

POZNAŃ, STARY RYNEK nr. 57.

Dyrekcja Wielkp. Szkoły Przygotowawczej i Wielkopolskiego gimnazjum Dr. Brunona Czajkowskiego

podaje do wiadomości, że rok szkolny rozpoczyna się dnia 2 września. Zbiórka o godzinie 8,15 na dziedzińcu szkolnym przy ul. Mylnej 5. Po mszy św. w kościele jeżyckim powrót do szkoły i podyktowanie planu. zw 10663

Po południu o godz. 5 przy ul. Mylnej nr. 5, konferencja dla rodziców uczniów klas wstępnych, o godz. 6 dla rodziców uczniów klas gimnazjalnych.

DZIECI idą do szkoły potrzebują ***nowe BUCIKI***

BUCIK SZKOLNY 15.50

kupuj tylko **polskie** obuwie

WAZA

fabryki obuwia **Walerjan Zabłocki, ul. Wrocławska 15,** bo jest **najtrwalsze.**

zw 10 665

Najlepsze czekoladki

kupuje się w znanej długoletniej firmie

Walerja Patyk

Aleje Marcinkowskiego nr. 6 (obok poczty)

telefon 3833 — rok założ. 1901.

Pw 6 197-34.49

POSZUKUJEMY **używanych żelaznych**

8 TRAGARZY NP 26 cm. w długościach 8.90 m.

2 TRAGARZY NP 26 cm. w długościach 5.60 m.

lub

20 TRAGARZY NP 20 cm. w długościach jak wyżej.

Oferty z podaniem ostatecznej ceny za 1 kg przyjmuje

Zarząd Majętności Uchorowo powiat Obornlki.

Pw 6930-34,82

Rada Nadzorcza „Vesty"

Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia w Poznaniu, uchwaliła na posiedzeniu, odbytem w dniu 26 sierpnia rb., na pokrycie niedoboru ubezpieczeń gradowych, zawartych w/g systemu „A" (opłata składki zasadniczej przy rozpoczęciu trwania ubezpieczenia z zastrzeżeniem późniejszej dopłaty) rozpisać

dopłatę w wysokości 60% składki zasadniczej

opierając się na § 16 ust. ogólnych warunków ubezpieczeń.

„VESTA" Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia w Poznaniu. Pw 5 922-34,86

WINA

SZAMPAŃSKIE

NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.

Pw 6191-20,158

MUNDURKI

szkolne

poleca

S. Święcicki

Poznań-Bazar.

dw 880

Kino „RENAISSANCE"

Dziś podwójny program sensacyjno - salonowy film

p. t. „Ludzie Nocy".

Nadprogram, Harry Peel.

Anons: od poniedziałku, dnia 31 bm., „Bitwa nad Sommą".

Pw 5 921-34.88

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Poznaniu - Jeżyce, ul. Grodziska 22 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu, zapisana w księdze gruntowej Poznań - Jeżyce, tom 55, karta 1 418 na imię kupca **Władysława Wojciechowskiego** w Poznaniu, ul. Grodziska 22, zostanie w drodze egzekucji **dnia 1 września 1931 r.,** o godz. 11 przed poł. wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 23. Poznań, dnia 17 sierpnia 1931 r.

Sąd Grodzki II a. nw 5 164

Ogłoszenie.

W nowym budynku **przy ul. Grunwaldzkiej 18** jest

pewna ilość z komfortem urządzonych pokoi umeblowanych.

Miesięczna opłata łącznie z ogrzewaniem, światłem i usługą wynosi od 55,— do 75,— zł za pokój o jednem łóżku, 65,— do 85,— zł za taki sam pokój z dopływem ciepłej i zimnej wody, 72,— do 100,— zł za pokój o 2 łóżkach, 82,— do 110,— zł z dopływem ciepłej wody, 85,— do 110,— zł za pokój o 3 łóżkach, 95,— do 120,— zł z dopływem ciepłej i zimnej wody. dw 911/12

Reflektanci zechcą się zgłaszać u administratora tamże w godzinach od 8 rano do 15, w innym czasie u portjera.

MAGISTRAT XII a/3.

Płyty fotograficzne

to ostatnia zdobycz nowoczesnej wiedzy i techniki. Uszanujcie polską pracę. Żądajcie wszędzie.

„ERO" Wytwórnia Fotochemiczna Poznań.

Pw 6 184-34.43

„Centrala mebli"

Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 5 711

Kupiec

z branży manufakturowej, lat 37, rutynowany ekspedjent, **zdolny organizator i biegły korespondent,** pracował na kier. stan., z bardzo dobremi świadectwami, władający język.: **polskim, niemieckim i franc.,** pierwszorzędne referencje, **poszukuje posady** w swoim zawodzie lub w innej gałęzi handlu. Łaskawe oferty proszę skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10 666

Większe przedsiębiorstwo kupi nowe lub używane, lecz w dobrym stanie będące:

4 ramowe prasy filtrowe, ilość komór ca. 30, rozmiar ram ca. 1 000 × 1 000 m/m.

4 komorowe prasy filtrowe, ilość komór ca. 24, rozmiar komór ca. 750 × 750 m/m.

2 kompletne złożenia do kamieni młyńskich, średnicy ca. 1 300 m/m z urządzeniami do zapędu (paprzyce, wrzeciona, wały, łożyska etc.) Przy ofertach do powyższych maszyn należy dołączyć szkic z ważniejszemi wymiarami.

ca. 250 mb. rur żeberkowych do ogrzewania parą o 2 m² pow. ogrzew. na 1 mb. rury.

ca. 1500 mb. rur mannesmanowskich o 70 m/m średnicy w świetle.

ca. 60 000 kg. żedaza kątowego 40 × 40 × 5 i teowego 60 × 60 × 7. Pw 6 198-63,478

ca. 700 mb. płaskiego żelaza 60 × 3.

ca. 700 m² blachy cynkowej Nr. 15.

Oferty ostatecznie kalkulowane na całość lub część dostawy prosimy składać pod adresem: **„PAR", Bydgoszcz,** Dworcowa 54, dla: „Większe przedsiębiorstwo".

Gevaert

Nazwa Gevaert to nietylko oznaczenie pochodzenia produktu — to także symbol jego wysokiej jakości.

BŁONY

PŁYTY

PAPIERY

fotograficzne GEVAERT'A to owoce 35-letniej usilnej pracy i wszechstronnych doświadczeń.

Żądajcie w składach fotograficznych.

nw 4 463

Dobrze prowadzona książkowość

to: dokładny obraz stanu przedsiębiorstwa, zabezpieczenie przed stratami, ochrona przed nadmiernemi a niesłusznemi obciążeniami podatkowemi, drogowskaz wzkazujący właściwy — kierunek rozwoju —

Wszystko to w sumie zwiększenie dochodowości przedsiębiorstwa.

Dobrze prowadzona książkowość wymaga

dobrych ksiąg handlowych

które wykonuje znana z solidności swych wyrobów wytwórnia

Drukarnia Polska

Sp. Akc. w Poznaniu, Oddział Bydgoszcz

ul. Marszałka Focha 10 - Tel. 352

KONKURS

Magistrat Miasta Powiatowego Oborniki ogłasza konkurs na wolne stanowiska **nauczyciela języka polskiego z historją, nauczyciela języka nowożytnego z geografją i nauczyciela matematyki i fizyki** w utworzyć się mającem gimnazjum miejskiem koeduk. typu humanistycznego w Obornikach.

Do tych stanowisk przywiązane jest uposażenie oparte na przepisach ustawy z dnia 9 października 1923 r., (Dz. Ust. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 23 grudnia 1925 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 129, poz. 918 oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 27, poz. 207).

O stanowiska te ubiegać się mogą osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacji wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 90, poz. 828) zmienionej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 75, poz. 740) oraz odpowiadające wymaganiom art. 4-go ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. Ust. R.. P. Nr. 47, poz. 462).

Podania winni kandydaci wnosić do rąk burmistrza Miasta Powiatowego w Obornikach (Wlkp.)

Osoby, ubiegające się o stanowiska nauczycielskie poraz pierwszy, względnie po przerwie w służbie państwowej nauczycielskiej, winny dołączyć do podania dokumenty w oryginałach: metrykę urodzin, dowód obywatelstwa polskiego, dowody odbytych studjów, świadectwo lekarskie.

dw 908 **MAGISTRAT.**

Szukam żony.

Kawaler w średnim wieku, Poznańczyk, posiadam 500 morgowy ślicznie położony majątek ziemski na Pomorzu. Panie 30-40 lat rzym.-kat. proszę o łaskawe nadesłanie ofert wyczerpujących pod każdym względem do Kurjera Pozn. pod **zw 10 619.** Dyskrecję zapewniam honorem.

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem n. skóre **„HEILWUNDER"**, patent gdański Nr. 1919 Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry, skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczliwych wypadkach wszystkich liszaji, nawet liszaji ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach wszelkiego rodzaju, czerwoności twarzy i nosa, odmrożeniach itd. Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności: Świetne uznania. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy. Cena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zgóry bez portorjum. nw 4 425

Chem. Kosm. Laboratorjum „KLOSSIN", Gdansk 2, Hundegasse 43.

Lokal handlowy

ca 30 mtr², przy **placu Wolności,** z dużem oknem wystawowem, przytem 2 ubikacje na biura, wprost od gospodarza **do wynajęcia.** Zgłoszenia do **Biura Ogłoszeń „PAR", Al. Marcinkowskiego 11** pod **nr. 34,75** Pw 6 931-34,75

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Głównej przy ulicy projektowanej, pow. Poznań i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Główna tom XII wykaz 314 na imię agronoma **Michała Ratajczaka zostanie** w drodze egzekucji **dnia 4 września 1931 r., o godz. 11 przed poł.** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 23. Poznań, **dnia 14. sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki II a.** nw 5 163

WYŚCIGI KONNE z TOTALIZATOREM

urządzane przez **Towarzystwo Wyścigów Konnych Ziem Zachodnich,** odbędą się na torze **w ŁAWICY**
w dniach 29 i 30 sierpnia oraz **2, 5, 6, 9, 12 i 13 września 1931 r. Początek gonitw o g. 15,30 bez względu na pogodę.**
Dojazd autobusami od Mostu Teatralnego oraz pociągiem o godz. 15,15.
W niedzielę, 30 sierpnia Handicap płotowy i Wielka Wojskowa z przeszkodami o nagrodę 2500,— zł. **Wcześniejsza sprzedaż biletów i programów u p. Zygarłowskiego, ul. Gwarna.**

Pw 6 195-34.20

POLOWANIE

na przestrzeni ca. 800 ha. w **Pobiedziskach,** obwód I. wydzierżawione będzie **dnia 1 września rb.,** o godzinie 15-tej w salce p. Kowalskiego, najwięcej dającemu.
zw 10 658 **Zawadzki,** przewodniczący.

Postępowanie upadłościowe nad majątkiem Firmy **„Beta" Fabryka Maszyn Mleczarskich Poznań,** Dąbrowskiego 81, uchylono na skutek prawomocnej uchwały zatwierdzającej przyjętą na terminie ugodowym w dniu 9 lipca 1931 r. przymusową ugodę. Poznań, dnia 9 sierpnia 1931 r. **Sekretarjat II a Sądu Grodzkiego.** nw 5 162

Wydzierżawienie polowania

W gminie **Wiry,** pow. poznański nastąpi **w dniu 2 września 1931 r.,** o godz. 3 po poł., publiczna licytacja polowania.
zw 10 656 Przewodniczący Spółki Łowieckiej **Chwirot.**

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele budowlane od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank, Aleje Marcinkowskiego 13 I., pokój 15.
Pw 5 914/15-34.25/26

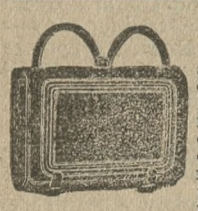

Torby i teki
szkolne, płócienne i skórzane własnej fabrykacji poleca po cenach najniższych hurtownie i detalicznie W. Stefański, Poznań Stary Rynek 54. nw 4 829

Sprzedam
fabrykę pantofli i kołodziejstwo, w tem 5 mórg ziemi ogrodowej nad szosą, z maszynami, mieszkaniem, żywym inwentarzem, objęcie 5.000 zł, w okolicy Gniezna. — Zgłoszenia Pacholski, Gniezno, Mieczysława 35. nw 5 241

Gramofony — Płyty Przybory
sprzedaż po najniższych cenach. Feliks Bałoń, Woźna 12.
Pw 5 909-33.45

65 mórg
ziemi buraczanej I. klasy w najlepszej okolicy Kujaw z pełnym zapasem żniw zaraz do sprzedania. Zgłoszenia skrytka pocztowa 19, Kruszwica. nw 5 237

Skład
centrum Ostrowa powodu choroby sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 5232

Trak
pionowy 80 cm przepustu, fabrykat Kirchner, Lipsk, w dobrym stanie bardzo korzystnie na sprzedaż. Obecnie w ruchu. Oraz 2 wózki trakowe i kilka tarczy transmisyjnych różnych wymiarów. Stefan Nowacki, tartak parowy, Leszno (Wlkp.) zdw 54 183

Willa
na wsi 7 pokojowa, wodociąg, duży ogród owocowo-warzywny i kwiatowy, piękne położenie, zdrowa okolica, przy głównej linji kolejowej. Oferty do Kurjera Pozn. pod zdw 54 180

Teki płócienne zł 1,50

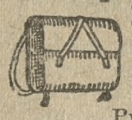

Teki skórzane zł 7.50 Torby szkolne zł 2.90 Piórniki zł 0.85 — Wiktor Czysz, Poznań, Plac Wolności 5. — Szkolna 11.
Pw 5912-33,62

Wspaniałe
urządzenie składowe masywne, bogato rzeźbione, nadające się do składu kolonjalnego, delikatesów i wódek sprzedam okazyjnie w całości lub częściowo. H. Porawska, Września, ul. Sienkiewicza nr. 19. zdw 53 154

Z
powodu choroby i podeszłego wieku sprzedam lub wydzierżawię na dogodnych warunkach moją, bardzo dobrze urządzoną, wytwórnię win owocowych. Zgłoszenia do „Par", Toruń, pod „Wytwórnia Win".
Pw 6 192-64,250

Kawiarnię piekarnię
wydzierżawię zaraz ewentualnie sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5 256

Psa
czujnego wilka sprzedam. Wejman, Kościelna 24. zdw 54 731

Pianino
aparat fotograficzny, gramofon i rower sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 54 595

Maszyny
do pisania z gwarancją, pierwszorzędne, nowe zł 690, a używane z gwarancją i prawem zamiany od zł 95.—. Skóra i S-ka, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23.
zdw 54 658

Samochód
kryty w najlepszym stanie gotowy do jazdy na nowych gumach dobrze się prezentujący sprzedam 2 800 spiesznie. Dębiec, św. Szczepana 18. zdw 54 541

Koń silny
dla spedytora lub t. p., 5 lat, piękny okaz sprzedam. Langiewicza 2. zdw 54 595

Pianino
pierwszorzędne zagraniczne krzyżowe gotówką lub spłata, sprzedamy. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 673

Skład
kolonjalny, zaprowadzony, urządzenie, towar, magiel przyległe dwa pokoje, kuchnia, wędzarnia, czynsz 80 złotych, z powodu wyjazdu sprzeda, także z meblami „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 54 435

Frak
nowy tanio sprzedam. Kilińskiego 12, podwórze, IV. zdw 54 421

Majątki
ziemskie sprzedaje w całości lub parceluje korzystnie plenipotent dóbr. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 500

Majątek
ziemski 500 mórg korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 438

Willa
ogród 2 morgi, wolne 7 pokoi, 2 kuchnie, woda, światło, do sprzedania, wydzierżawienia w całości lub częściowo przy dworcu Luboń. Wiadomość willa „Olga", obok dworca. zdw 54 472

Sprzedam
tanio powózkę w dobrym stanie utrzymaną. Stroma 26, I. piętro, prawo. zdw 54 408

Restaurację
sprzedam, dobre położenie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 529

Gruszki — Śliwki
słoje do tychże — Aparaty — gumy — sprężynki — Szklanki 0.10, Serwisy 8.50 — Obiadowe, porcelana 12 osób. 59 — Umywalkowe garnitury 7.50 — Prezenty ślubne — Całkowite wyprawy — najtaniej tylko wprost Wroniecka 24, Hurtownia Porcelany, podwórze. zdw 54 722

Sypialnię
dębową, nową sprzeda stolarnia, Patrona Jackowskiego 33.
zdw 54 516/7

Sypialkę
dębową, wartości 1.200 zł, gotówką 900 zł. Stolarnia, Szyperska 3 zdw 54 642

Wybranej
najmilszy podarek to ślubna obrączka, para w złocie od 16 zł zegarki od 18 zł, pierścionki od 12 zł. Własna pracownia. Chwiłkowski, św. Marcin 40. zdw 54 612

Samochód
Praga, mały limuzyna. Zgłoszenia telefon 7347. zdw 54 614

Dom
4 pokoje, 3 kuchnie, morga ogrodu owocowo warzywnego sprzedam. Poznań, Starołęka, Minikowska 4. zdw 54 399

Dom
mieszkalny piętrowy do sprzedania, 4 pokoje zaraz do objęcia, w Swarzędzu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 404

Rower
nowy, męski i damski tanio sprzedam. Słowackiego 48, m. 6. jw 1335

Kurtkę skórzaną
sprzedam. Kłosowski, Wrocławska 13. zdw 54 694

Skład
kolonjalny, mieszkanie w Poznaniu, dobra egzystencja, sprzedam. Wskaże Kurjer Pozn. zdw 54 706

Pianino
krzyżowe zagraniczne sprzedam za bezcen. Strzelecka 26, m. 6.
zdw 54 708

Maszyny
damska 100 zł i kuśnierska Singera sprzeda Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5.
zdw 54 711

Sprzedam
bardzo krzystnie pierwszorzędny damski sportowy płaszcz jesienny, także czarną długą suknię z bolerkiem Figura średnia. Wodna 17/18 III., prawo. zdw 54 512

Młyn parowy
z jednorazowem przejściem, przy samem mieście, bez konkurencji, na dogodnych warunkach zaraz sprzedam. Fr. Kaźmierczak, Pyzdry, pow. Śrem. nw 5 481

Biuro Pośrednictwa Nieruchomości
Lech, Poznań, Grobla 22, tel. 2945. Poleca wielki wybór majątków, gospodarstw, młynów, kamienic oraz większych, mniejszych dzierżaw. Również poszukuję wyżej wymienionych objektów dla poważnych reflektantów zdw 54 568/9

Szczapy
sosnowe mp 14 zł, I. kl. poleca Orlicki, Rawicz, Sienkiewicza 10 zdw 54 647

Dom w Pniewach
masywny, z zabudowaniami masywnemi, 15 pokoi, 9 piwnic w rynku przy kościele, nadające się na każde przedsiębiorstwo natychmiast sprzedam. Cena podług ugody. Pośrednicy wykluczeni. Marja Bruksowa — Pniewy, Rynek. zdw 54 649

Skład
z jednym pokojem 1 500 zł. — Adres wskaże Kurjer Pozn.
zdw 54 641

Sypialnie
sprzedaje tanio stolarnia Rybaki 15. zdw 54 660/61

Harmonjum
4 Rejestr., okazyjnie sprzedam. Św. Marcin 22. I. zdw 54 636

Skład
kolonjalny z mieszkaniem na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 54 584

Restaurację
dobrą tanio sprzedam Adres Kurjer Poznański zdw 54 535

Pianino
„Eckego" korzystnie sprzedam Św. Marcin 22. I. zdw 54 631/2

Deski sosnowe
boczne, bezsęczne 18 m/m, oddaje wagonowo K. Kaliszewski, tartak, Września zdw 54 645

5 KUPNA

Parę koni
średnich potrzebuję. — Centralna Drogerja, J. Czepczyński, Poznań, Stary Rynek 8. d 905

Zamienię
kino-aparat najnowszy na parcelę budowlaną przedmieściu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 418

Kupię
willę z kilkumorgowym ogrodem lub małą resztówkę w pobliżu miasta i kolei. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 54 446

Kupię
mały domek położony nad wodą płynącą, strugą, źródłem i cośkolwiek ziemi, ogrodu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 455

Majątków
ziemskich dla poważnych kapitalistów poszukuje celem kupna plenipotent dóbr. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 501

Szafę
do rzeczy jasną w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 578

Meble
używane i wszelkie inne rzeczy kupuje i przyjmuje w komis Nowy Dom Komisowy, Woźna 16.
Pw 6 161/2-56 302/3

Motory
elektryczne 2—3 konne, dobrym stanie kupię. Wejman, Kościelna 24. zdw 54 730

Konia
spokojnego 7 lat, 1.70 kupię. Langiewicza 2. zdw 54 624

6 KAMIENICE

Kamienicę
moją z ogrodem, 4 pokojowem mieszkaniem w Strzałkowie tanio sprzedam. — Zgłoszenia agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 223 nw 5 235

Dom
kupię Poznań lub okolica, gotówka 25 000—30 000. Pośrednictwo wykluczone. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 450

Willę komfortową
przy Operze sprzeda korzystnie właściciel. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 713

„Polsko - Angielskie"
Tow. „Elastic-Beton" buduje domy na 15-letnie spłaty — Parcele pod Poznaniem od 50 gr mtr.² Informacje: Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15., telefon 3715
Pw 5919/20 34.83

Kamienicę
narożnikową sprzedam. Cena 68 tys., wpłaty 30 000, dochód 8 100. Maciejewski, Dąbrowskiego 88.
zdw 54 379

7 PIENIĄDZ

Która
szlachetnie myśląca osoba pożyczy młodej pani 1 000.— pod zastaw? Oferty Kurjer Poznański zdw 54 427

10 000 dolarów
poszukuje na I hipotekę kamienicy centrum wartości 400 tysięcy zł. Kurjer Pozn. zdw 54 412

Poszukuję
3—5 tysięcy złotych na II., wzgl. I. hipotekę domu wartości 80 tysiecy w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 409

20 — 40 000 zł
na I hipotekę poszukuję na dom czynszowy w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 483

Wspólniczki
do towarów krótkich, centrum, z 5.000 zł poszukuje pani. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 705

Poszukuję
pożyczki 500 zł pewną gwarancja, procent miesięcznie Oferty Kurjer Poznański zdw 54 487

Wspólnika
4.000 zł przyjmę do pewnego dobrego interesu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 691

Agronom hodowca
zwierząt futerkowych z kapitałem 15.000 zł przyjmie młodszą wspólniczkę z odpowiednim kapitałem. Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 11. pod 56,324
Pw 6 194-56.324

Wspólnika
możliwie z branży zbożowej z kapitałem 50 000 zł poszukuje celem nabycia wspólnemi siłami dobrze zaprowadzonego przedsiębiorstwa zbożowego z bocznicą kolejową, ogromnemi śpichlerzami, ubikacjami biurowemi itd. w ruchliwem powiatowem mieście Wielkop. Łaskawe zgłoszenia uprasza „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 34,79
Pw 6 929-34.79

8 DO WYNAJĘCIA

6 pokoi
kuchnia i t. d II. piętro słoneczne w centrum miasta, miesięcznie 350 zł, wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia. — Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56.309. Pw 6 169-56.309

Mieszkanie komfortowe
4 pokoje, kuchnia, łazienka, pokój dla dziewczyny: centralne ogrzewanie, światło elektryczne w nowoczesnym domu przy ul. św. Marcin 1 od 15 9. wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 533

Pokój
kuchnia wprost od gospodarza. Górna Wilda 93. zdw 54 751

1 pokój
i 2 pokoje z kuchnią. Komandorja od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 714

Trzypokojowe
kuchnia, ogródek wynajmie właściciel, nowy dom. Zgłoszenia — Kozia 5. zdw 54 716

Pokój
z kuchnią Rynek Jeżycki Czynsz zgóry wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer Poznański zdw 54 669

Mieszkanie
dwupokojowe. Rynek Jeżycki, przejęcie 1 500. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 478

Pięćpokojowe
odnowione mieszkanie, 100 zł miesięcznie, skład i 1 pokój przy najruchliwszej ulicy 100 zł miesięcznie, skład przy ul Wronieckiej 80 zł miesięcznie w Szamotułach. Kilmecki Szamotuły, telefon 84. ul. Kościelna 16. zdw 54 853

3
pokojowe. Wiśniowa 102.
zdw 54 725

Mieszkanie
1—2 pokoje kuchnia Gospodarz. Adres Kurjer Poznański
zdw 54 109

Mieszkanie
4 pokojowe z meblami (Mickiewicza). Pośrednicy wykluczeni. — Adres Kurjer Pozn. zdw 54 592

2
pokoje, kuchnia w Paszczykówku przy dworcu. Telefon 5116.
rw 2 502

Pokój
kuchnie wynajmie gospodarz. — Jeżycka 26. zdw 54 667/8

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
poszukuję 4—5 pokojowego w śródmieściu nie wyżej II. piętra. Oferty Kurjer Poznański
zdw 54 054

Potrzebne
2—3 pokojowe mieszkanie lub 2 pokoje na cele przemysłowo-handlowe tylko w centrum, nie wyżej I ptr. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 135

Mieszkania
3—4 pokoi w śródmieściu wprost od gospodarza poszukuje kom. sądowy. Ewtl. czynsz rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 54 318

Mieszkania
sześciopokojowego poszukuje rodzina ziemiańska z Pomorza, najwyżej I. piętro. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 679

Mieszkania
2—3 pokojowego z łazienką w śródmieściu natychmiast poszukuje bezdzietne, inteligentne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 718

Inżynier
trzypokojowego łazienką, elektrycznością, czynsz zgóry. Kurjer Poznański zdw 54 637

Mieszkania
kilkopokojowego w okolicy Wielkiej poszukuję. Oferty Kurjer Poznański rw 2 493

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Dom
willa o 25 pokojach, oświetlenie elektryczne, kanalizacja, ogród do sprzedania, wydzierżawienia lub zamiany na gospodarstwo wiejskie. Krotoszyn, Staszica 1, zdw 53 126

Zamienię
5 pokojowe mieszkanie z holem przy Zwierzynieckiej na mniejsze. Oferty zdw 54 400

Mieszkanie
3 pokojowe, łazienka, elektryczność, centrum Bydgoszczy zamienię na podobne Poznań. — Zgłoszenia Mickiewicza 7, m. 10.
zdw 54 537

11 POKOJE UMEBL.

Elegancko
umeblowany pokój z wszelkiemi wygodami i dogodnościami z całodziennem utrzymaniem lub bez, zaraz do wynajęcia. Słowackiego 37 wysoki parter, lewo, mieszkanie 2. zdw 53 983

Pokój
umeblowany, elektryczne światło. Łąkowa 7, m. 6. zdw 54 268

2
pokoje, ładne, czyste, wynajmę. Polna 13, I., lewo. zdw 53 996

Pokój
do wynajęcia. Plac Nowomiejski 5 a, mieszkanie 8. zdw 53 806

Śródmieście
komfortowy, niekrępujący pokój frontowy słoneczny z światłem elektrycznem i z wszelkiemi wygodami w eleganckim domu tylko lepszemu panu lub pani. Kwiatowa 3, mieszkanie 5. zdw 53 555

Gimnazjastów
przyjmę na stancję. Dobre utrzymanie. Pomoc w naukach, fortepian. Strzedecka 21, m. 9.
zdw 54 326

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę. — Dąbrowskiego 33, mieszkanie 8.
zdw 52 544

Panienki
kształcącej się względnie panią przyjmę. Pokój, utrzymanie. — Ogrodowa 9. II piętro prawo.
np 5 250

Pokój
frontowy, osobny, elektryczność, panu. Wrocławska. — Gdzie? wskaże Kurjer Pozn. zdw 53 538

Dla
2 panów pokój umeblowany blisko dworca i poczty do wynajęcia Gąsiorowskich 10 II m. 8.
zdw 53 590

Dla uczennic szkół
tanio pensjonat. Aleje Marcinkowskiego 19. zdw 53 117

Dwuosobowy
fortepian Słowackiego 27, wejście Asnyka, II. piętro. zdw 54 245

Pokój
elektryczność wynajmę. Św. Marcin 15 m. 4. zdw 54 255

Dwom
panom pokój. Mostowa 26, parter
zdw 54 016

Dwuosobowy
słoneczny pokój z utrzymaniem dla dwóch panienek. Wały Wazów 15, mieszkanie 1. zdw 53 917

Za prowianty
uczennice szkół. Pensjonat Skarbowa 9. II. zdw 53 309

Czysty
oddzielny. Kopernika 3, IV.
zdw 54 244

Pokój
2—3 osób wolny. Matejki 39 mieszkanie 12. zdw 54 327

Pokój
czysty, elektryczność, spokojnemu panu. Wierzbięcice 37 a, m. 10, front. zdw 54 380

Pan
na wspólny pokój. Owczarzak, Śniadeckich 6 a. zdw 54 441

Willa
pokój umeblowany wynajmę inteligentnemu. Topolowa 6. I. koniec Ratajczaka. zdw 54 433

Elegancki
jedno lub dwuosobowy, elektryczność, łazienka. Trzeciego Maja 3, III., front. zdw 54 432

Dąbrowskiego
25 a, I., lewo 1—2 osobom.
zdw 54 420

Mickiewicza
20, II., dwuosobowy zdw 54 419

Dwuosobowy
Szkolna 13 m. 5. zdw 54 416

Dwom
panom lub 1 pokój umeblowany, nowoczesnemi wygodami Wały Jagiełły 18 m. 7. zdw 54 406

Dwuosobowy
z obiadami śródmieście, telefon, łazienka, elektryczność. Informacje telefon 18-36. zdw 54 403

Pokój
umeblowany wynajmę. Żupańskiego 2 a, II. piętro, prawo.
zdw 54 398

Pokój
elegancko umeblowany, spokojny, centrum zaraz inteligentnemu panu do oddania. Ul. Działyńskich 8 mieszkanie 5. lewo. zdw 54 456

Pokój
2 panom. Fabryczna 1 mieszkanie 10. zdw 54 451

Pani
pokój czysty używanie kuchni. Wierzbięcice 19 mieszkanie 26.
zdw 54 449

1
lub 2 pokoje. Matejki 1. I.
zdw 54 447

Pokój
czysty, niekrępujący, elektryczność. Patrona Jackowskiego 15, mieszkanie 7. zdw 54 466

Umeblowany
bez pościeli jednemu lub dwu panom Ratajczaka 21 a, III. wejście, Palowski zdw 54 459

Pokój
dwom panom wynajmę. Cieszkowskiego 7. m. 5. zdw 54 389

Pokój
umeblowany ładny wygodami, telefonem zaraz. Poznańska 40. I., zdw 54 508

Pokój
elegancki. Wielkie Garbary 38. mieszkanie 15. zdw 54 507

Uniwersytetu
blisko także uczennicom szkolnem. Składowa 1. mieszkanie 16. zdw 54 505

Umeblowany
pokój z fortepianem. Młyńska 5. I., lewo. zdw 54 499

Pokój
panom. Kanałowa 5 parter. lewo. zdw 54 491

Elegancki
frontowy. Dąbrowskiego 24. mieszkanie 5. zdw 54 490

Pokój
umeblowany elektryka. centralne ogrzewanie zaraz. Stroma 27. II., mieszkanie 5. zdw 54 488

Frontowy
pokój. Grunwaldzka 11 mieszkanie 6. zdw 54 481

Pokój
ewentualnie małżeństwu bezdzietnemu. Maleckiego 8. I. zdw 54 477

Pokoje
duże. dobrze umeblowane wynajmę (obiady lub utrzymanie) elektryczność. Skarbowa 4. III., lewo. zdw 54 484

Ciepły
wejście osobne. drugi skromny, także małżeństwu. Plac Sapieżyński 3, III., lewo. zdw 54 540

Jasna 1
II., lewo, wynajmę. zdw 54 539

Pokoje
jedno dwuosobowe, elektryczność, Mickiewicza 7, m. 10. zdw 54 538

Panom
utrzymaniem. — Mickiewicza 11. III., prawo. zdw 54 572

Pokój
umeblowany. Marszałka Focha 35. Miklaszowa. zdw 54 566

Pokój
wynajmę. Poznańska 22. III., prawo. zdw 54 564

Pokój
frontowy słoneczny. solidnemu panu. Górna Wilda 40 a. mieszkanie 14. zdw 54 519

Pokój
słoneczny. Działyńskich 6. IV., mieszkanie 11. zdw 54 518

Dwuosobowy
elegancki pokój z utrzymaniem wynajmę. Wały Wazów 3 b. II. zdw 54 514

Elegancki
jednoosobowy, dwuosobowy. Glinkiewiczowa. Strzelecka 18. II. zdw 54 522

Pokój
dwuosobowy. Banaś. Aleje Marcinkowskiego 28. zdw 54 530

Pokój
bez pościeli. elektryczność. osobne wejście zaraz. Szwajcarska 20. I., mieszkanie 4. zdw 54 528

Frontowy
bez pościeli 2 solidnem panienkom. Mostowa 4 a. II., prawo. zdw 54 527

Dwuosobowy
niekrępujący. Staszica 21. mieszkanie 7. zdw 54 524

Frontowy
elektryczność. Grobla 1 b. III., lewo. zdw 54 546

Pokój
komfortowy, telefon elektryka, kaloryfery, łazienka wynajmę panu. Św. Marcin 63. mieszkanie 10. zdw 54 544

Słowackiego
34. mieszkanie 3. elegancki. elektryczność. telefon. zdw 54 543

Pokój
wynajmę. Szwajcarska 13. m. 9. zdw 54 673

Wspólny
panu. Mostowa 14. Łaszczewska. zdw 54 672

Pokój
niekrępujący, elektryczność. 1—2 osobowy, własną pościelą. Piekary 8 a, podwórze prosto. IV., m. 47. zdw 54 671

35.—
pokój jednoosobowy. elektrycznością gazem. usługa. Śniadeckich 4. parter. prawo. zdw 54 715

Pokój
słoneczny oddam Piekary 8 a. I. piętro. lewo. dom ogrodowy. zdw 54 726

Pokój
dwuosobowy lub dwa łączne telefon komfort. Cieszkowskiego 7. mieszkanei 11. zdw 54 724

Dwuosobowy
dobre utrzymanie. Łąkowa 16. I., prawo. zdw 54 164

Pokój
małżeństwu, panienkę przyłączeniem do rodziny. Łąkowa 7 a — mieszkanie 19. zdw 54 233

Słoneczny
panienkom. Wożna 13 b. II., — Wolińska. rw 2494

Gimnazjastów
1—2 przyjmę. Skarbowa 11. I. — Ratajczakowa. zdw 54 719

Panienkom
dobrze poleconym dam pierwszorzędne utrzymanie. Pokoje słoneczne. dobrze umeblowane. elektryczność. wanna. troskliwa opieka. pomoc językach Dąbrowskiego 53/55. IX., telefon 74-76. zdw 54 410

Panience
pokój wynajmę. Skarbowa 17. podwórze. IV piętro. zdw 54 464

Dwom panienkom
pokój. elektryczność. utrzymanie. tanio. Matejki 47. mieszkanie 8. zdw 54 473

Pokój
umeblowany. czysty. frontowy wynajmę. Nowy Rynek 14/15. parter. prawo. Drożdżyńska. zdw 54 521

Uczniom
szkolnym utrzymanie dobre. pomoc nauce. pianino. Goderska. Półwiejska 2. zdw 54 550

Przyjmę
dwóch gimnazjastów lub dwie gimnazjastki na stancję. Poznań-Łazarz. Chełmońskiego 21. I. piętro. mieszkanie 4. zdw 54 510

Pokój
dwuosobowy z balkonem Rybaki 12 mieszkanie 24. zdw 54 534

Troje
dzieci z całkowitem utrzymaniem. Grześkiewiczowa. Maleckiego 13. I. zdw 54 695

Dwóch
panów (Szkoła Maszyn) Szwajcarska 26. m. 2. zdw 54 638

Uczni
uczennice. utrzymaniem tanio. — Rybaki 31. III. zdw 54 662

Pokój
1—2 panom wynajmę. Graniczna 13. II., lewo. zdw 54 610

Pokój
słoneczny do wynajęcia. Łąkowa 17. mieszkanie 2. zdw 54 567

Dwu - jednoosobowy
obiady, bez. Jeżycka 43. m. 4. zdw 54 573

Umeblowany
na 2 osoby wynajmę. Spokojna 21. mieszkanie 3. zdw 54 712

Pokoik
wynajmę. Św. Czesława 17. IV., lewy wchód. zdw 54 714

Dwuosobowy
utrzymaniem. także młodzieży. — Kantaka 7. m. 7.. zdw 54 677

Pokoik
zaraz wynajmę Wybickiego 2. mieszkanie 17 (Wilda). zdw 54 531

Pokoik
utrzymanie. Poplińskich 12a. mieszkanie 15. zdw 54 536

Gimnazjastę
przyjmie na pokój Matejki 36. Świerska. zdw 54 493

Pokój
frontowy elektryczność 1 lub 2 panom. Czesława 16 a. wysoki parter. prawo. zdw 54 494

Przyjmę
panów na stancję tanio. Wodna 8. III., Alejski. zdw 54 479/80

Umeblowane
piękne. słoneczne pokoje frontowe na I. piętrze dla panów podróżujących tanio do oddania. Zielona 3. m. 6. zdw 54 334/5

Ładne
jedno. dwu. trzyosobowe inteligentnym. Kopernika 6. III. zdw 54 723

Śródmieście
frontowy. dwuosobowy. Al. Marcinkowskiego 17 a. II., lewo. zdw 54 729

Pokój
umeblowany wynajmę. Żupańskiego 8. mieszkanie 4. zdw 54 732

Frontowy
jednoosobowy wolny. Wszystkich Świętych 4. mieszkanie 12. zdw 54 734

Dla uczennic szkół
tani pensjonat. Cieszkowskiego 7. III., prawo. zdw 54 742

Umeblowany
elektryczność Stolarska 2 mieszkanie 1. zdw 54 736

Pokój
słoneczny Plac Nowomiejski 5. III. wejście. ogród. mieszk. 30. zdw 54 745

Dwom
panom pokój. Śniadeckich 19. III., lewo. jw 1334

Pokój
umeblowany. Matejki 5. mieszkanie 7. zdw 54 603

Pokój
Półwiejska 33. II., lewo. zdw 54 692

Pokój
słoneczny na dwie osoby. Zacisze 3. m. 2 (przy ul. Jasnej). zdw 54 685

Dwuosobowy
frontowy. Św. Marcin 58. m. 8. zdw 54 601

Niekrępujący
frontowy. światłem elektrycznem. dla dwóch panów własną pościelą. Półwiejska 28. parter. lewo. zdw 54 687

Pokój
umeblowany. elektryka. dla solidnego pana. Śniadeckich 50. II. zdw 54 682

Dwuosobowy
używaniem kuchni. inteligentom. Polna 4. II., lewo. zdw 54 696

Pokój
własna pościel. Wały Królowej Jadwigi 1. m. 9. zdw 54 701

Inteligentnemu
małżeństwu umeblowany. kuchnię. centrum. elektryczność. — Adres Kurjer Pozn. zdw 54 704

Pokój
centrum. jednemu — dwom panom. elektryczność. Kozia 27. m. 4. rw 2 482

Balkonowy
pokój wynajmę. — Duszyńska. Kantaka 4. lewe schody. II. Pw 6 189-34.69

Frontowy
elektryczność. — Śniadeckich 9. mieszkanie 10. zdw 54 606

Centrum
nowoczesne wygody. całodzienne utrzymanie — bez. Wały Zygmunta Augusta 15. m. 8. Dom Rzemieślniczy. zdw 54 604

Pokój
umeblowany 2 panom wynajmę. Lipczyńska. Wielka 23. skład. zdw 54 675

Pokój
wolny. Zacisze 4. mieszkanie 2. zdw 54 674

Pokój
dobrze umeblowany zaraz. Bukowska 33. mieszk. 2. zdw 54 616

Pokój
Ratajczaka 11 a. parter. 8. wejście. mieszkanie 111. zdw 54 623

Przyjmę
panienki na pokój. Aleje Marcinkowskiego 28. w podwórzu. Otto. zdw 54 622

Stancja
wspólna pani. Nowicka. Strzałowa 7. III., szeroka brama. zdw 54 627

Pokój
panu. Mickiewicza 13. II., lewo. zdw 54 626

Pokój
utrzymaniem Wierzbięcice 39 a. mieszkanie 4. zdw 54 635

Pokój
Matejki 46. Olejniczak. zdw 54 633

Pokój
umeblowany. frontowy. elektryczność. pierwsze piętro. Wodna 17/18. mieszkanie 6. rw 2 497

Dwa
pokoje dobrze umeblowane. słoneczne. elektryczność. utrzymaniem. łazienką wynajmę. Plac Karmelicki 1 a. I., prawo. obok kościoła Bożego Ciała. rw 2 501

Pokój
umeblowany. dwuosobowy wolny. Prusa 19. II., prawo. jw 1 332

Pokój
dwuosobowy. czysty. słoneczny. elektryczność. wynajmę zaraz. — Wielkie Garbary 36. mieszk. 22. zdw 54 760

2 pokoje
umeblowane. telefon. wolne od zaraz. Zwierzyniecka 1. II., lewo. zdw 54 772

Dwuosobowy
Półwiejska 35 I. zdw 54 670

Pokój
umeblowany panu. Żupańskiego 2 a. m. 20. zdw 54 554

Pokój
niekrępujący. Piekary 8 a. parter. front. zdw 54 551

Pokój
elektryczność. Różana 23. II. zdw 54 549

Pokój
duży Aleje Marcinkowskiego 3a. mieszkanie 7. zd 54 559

Pokój
dwuosobowy. elektryczność. telefon. utrzymanie lub bez wynajmę. Pocztowa 29. III., prawo. zdw 54 563

Pokój
umeblowany z telefonem na biuro wynajmę. Skarbowa 17. parter. prawo. zdw 54 562

Elegancki
pokój panu. Ratajczaka 28. parter. prawo. zdw 54 520

Pokój
św. Marcin 18. II., lewo. zdw 54 743

Gimnazjastę
przyjmę. zapewniona opieka i odżywienie. Szulcowa. Ratajczaka 28. zdw 54 750

Niekrępujący
Patrona Jackowskiego 35. II., prawo. zdw 54 749

Elegancki
spokojny umeblowany pokój z pianinem. Wolnica 3. m. 9. zdw 54 746

Pokój
jednej lub dwom osobom wynajmę. Ratajczaka 18. II. zdw 54 587

51000

nakładu posiada tygodnik

Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.

OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdą w nim najodpowiedniejszy organ.

Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

300 zł
pożyczki, procent wspólny pokój panu. Kurjer Pozn. zdw 54 748

Pokoje
Prusa 2. m. 8. zdw 54 747

Pokój
frontowy. Piekary 4. parter. zdw 54 586

Pokój
osobnem wejściem. Za Grobla 5. Skrzypińska. zdw 54 585

Pokój
dwuosobowy. Św. Józefa 6. III., lewo. zdw 54 581

Pokój
wynajmę panom. Mickiewicza 17. parter. lewo . zdw 54 597

Dwa
łączne pokoje na 2 osoby. elektryczność. centralne ogrzewanie. Młyńska 9. I., prawo. zdw 54 596

Centrum
duży pokój. używaniem kuchni. łazienki. wynajmę tylko osobom kulturalnym. Adres Kurjer Pozn. zdw 54 630

Gwarna
pokój ładny. dobrem utrzymaniem. wynajmę. Gwarna 10. m. 4. zdw 54 629

Centrum
pokój utrzymaniem. bez. tanio. — Stary Rynek 43. m. 3. zdw 54 639

Umeblowany
pokój. Matejki 66. m. 6. zdw 54 634

Duży
słoneczny 2—3 osobom wynajmę. Kwiatowa 6. II., m. 5. zdw 54 628

Pokoje
dobrze umeblowane na 1 lub 2 osoby. elektryczność. łazienka. wynajmę. — Ratajczaka 27. II., mieszkanie 5. zdw 54 590

Pokój
2 panom. niekrępujące wejście. wynajmę. Stary Rynek 44. wejście ulicy Woźnej. II. piętro. zdw 54 589

2 pokoje
używaniem kuchni oddam. Rzepeckiego 19. m. 18. zdw 54 588

Pokój
i pokoik. Za Grobla 5. m. 4. zdw 54 600

Józefa
9. mieszkanie 8. zdw 54 599

Pokój
pannom. Chwaliszewo 23. m. 6. zdw 54 594

Pokój
elektryczność zaraz. Ratajczaka 11 a. 7 wejście. mieszkanie 103. zdw 54 665

Pokój
2 osobom. Młyńska 5. parter. mieszkanie 2. zdw 54 664

Dla małżeństwa
pokój z używaniem kuchni. Pamiątkowa 12. mieszkanie 10. zdw 54 663

Dwuosobowy
słoneczny. elektryczność. ewentl. obiady. Skryta 1. mieszkanie 5. zdw 54 659

Pokój
duży. telefon. utrzymanie. Ratajczaka 29. III., prawo. zdw 54 613

13 LOKALE

Składnicy
mniejszej zaraz poszukuję Łazarz lub śródmieście. Oferty cena Kurjer Poznański zdw 54 428

Skład
lub na biuro wysoki parter śródmieście od gospodarza. miesięczna dzierżawa. Wiadomość Umińskiego 25. m. 13. zdw 54 417

Składu
mniejszego poszukuję. Szkolna 6. m. 2. zdw 54 402

Poszukuję
składu możliwie z ubikacją. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 721

Na biuro
3 pokoje. parter tuż przy Placu Wolności stosowne dla adwokata itp.. wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia „Par". Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 34.78 Pw 6 928-34.78

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
próżnego 1—2 na pracownię krawiecką śródmieściu. Oferty cena Kurjer Poznański zdw 54 444

Poszukuję
gabinetu. sypialni Poważny mężczyzna. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 497

Małżeństwo
duży próżny pokój z używaniem kuchni lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 355

14 DZIERŻAWY

Trzy
pokoje. kuchnia stajnia. składnice nadające się na każde przedsiębiorstwo na mleczarnię od zaraz. Zgłoszenia Krüger. Wjazdowa 9. zdw 53 621

Wiatrak
korzystnie wydzierżawię Zgłoszenia: Poznań. Piekary 11. mieszkanie 2. zdw 53 532

Piekarnię
dobrze prosperująca najchętniej od gospodarza Dysponuję większą gotówką. Oferty Tuszewski. Wolsztyn. Niałek Wielki 50. zdw 53 676

Majątek
dobry 1 000 mórg powiat Inowrocław do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 414

15 LETNISKA

Rabka
Pensjonat „Poznanianka" pokoje komfortowe. słoneczne z obfitem utrzymaniem 7 zł dziennie od osoby zdw 53 015

Krynica
centrum — pensjonat D-rowej Łazarskiej — pokoje komfortowe słoneczne — z obfitem utrzymaniem 8 do 9 zł dziennie od osoby. zdw 54 644

Letnisko Halina
las. woda. stacja Promno. pierwszorzędne tanie pokoje. rw 2 490

16 OSOBISTE

Ostrzeżenie
W dniu 24 sierpnia skradziono mi w Poznaniu na Starym Rynku portfel z różnemi kwitami, między któremi znajdowały się 3 weksle jeden na 5 000 zł z podpisem Piotr i Stanisława Krzewińska; dalej 2 weksle á 1 000 zł. akceptant Walenty Konieczka. wystawiciel Piotr Krzewiński żyrant Kazimierz Drabiński Wyżej wymienione weksye unieważniam i ostrzegam przed dyskontem lub kupnem takowych. Piotr Krzewiński. Łosośniki pow. Mogilno nw 5 226

Panią
w czarnym kostjumie. którą spotykam rano godz. 7 w tramwaju (przystanek ul Matejki. linja 6). która wysiadła wczoraj przy księgarni św. Wojciecha. o ile będzie tak łaskawą proszę. wobec bliskiego mego wyjazdu z Poznania o kilka słów do Kurjera Poznańskiego zdw 54 445

Stefku!
Daj o sobie jakiś znak życia. Zatelefonuj do mnie choćby z zagranicy. Monieczka. zdw 54 700

22 ROZMAITE

Przyjmę
dziecko na wychowanie za wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 429

Od 3,90 zł
szkolne fartuszki
czarne poleca Fabryka Bielizny J. Schubert Poznań ul. Wrocławska 3. Pp 5715-31.45

Reklamacje
wnioski. skargi. porady inne prace pisemne Poznań. Mickiewicza 7. m. 9 (od 9 do 17). zdw 53 392

Obiady
kresowe smaczne. Kantaka 8/9. brama. prawo. III. zdw 54 128

8,50 zł
płaszcz męski biały panów lekarzy i drogerzystów. Płaszcz męski. zawodowy. kolorowy od 9.80. bluzy rzeźnickie od 4.90 poleca Fabryka bielizny J. Schubert. ul. Wrocławska 3. Pw 5 904-31.44

Kto dopomoże?
do ukończenia nauk ubogiemu młodzieńcowi. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 443

21 ZGUBY

Koło samochodowe
zgubiono w drodze z Poznania do Buku dnia 28 bm. Do oddania za wynagrodzeniem — Automontaż. Dolna Wilda 73. zdw 54 461

23 OŻENKI

Kupiec
kawaler. lat 32. trzeźwy. posiadający kilka tysięcy złotych. pragnie poznać panią posiadającą gotówkę lub skład. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo rodziców lub krewnych mile widziane. — Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 185

Panna
lat 27. posiadająca wyprawę poszukuje znajomości kulturalnego pana niedzisiejszych zasad. — Wdowcy niewykluczeni. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 54 651

Kawaler
mechanik. lat 28. posiadający dobrze prosperujące przedsiębiorstwo. ożeni się z panną inteligentną. w stosownym wieku. która posiada dom lub stosowną gotówkę celem powiększenia przedsiębiorstwa. Łaskawe zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego nw 5 258

Pani
samotna. o dobrym charakterze. posiadająca cośkolwiek gotówki. jeden pokój umeblowany i kuchnię. poszukuje męża. starszego pana do lat 60. potrzebującego opieki. najchętniej właściciela małego składu lub emeryta. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 655

Panna
gospodarna. miłego usposobienia. średnim wieku. 2 000 gotówki pozna pana lat 40—45. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 390

24 NAUKA

Kursy
stenografji. pisania na maszynach. Kantaka 1. II. p. zdwp 53 980

Kursy
książkowości. stenografji. pisania maszyną rozpoczynam 3 września. Kromczyńska. Ogrodowa 16 II. zdw 54 357

Uczennice szkół
przyjmuje pensjonat Aleje Marcinkowskiego 19. Warunki bardzo przystępne. Opieka wszechstronna. Suszczyńska. zdw 53 116

Korepetycyj
udzielę. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 442

Tłómaczenia
francuskie. angielskie. niemieckie. Plac Nowomiejski 9. podwórze. mieszkanie 15. zdw 54 465

Stancja
dla gimnazjastów lub gimnazjastek. Rodzina ziemiańska. dobre utrzymanie. opieka. pomoc naukach. języki. pianino. Przecznica 4. m. 5 zdw 54 680

U profesora
znajdzie gimnazjasta znakomite umieszczenie. Wierzbięcice 13. II., mieszkanie 8 zdw 54 452

Książkowości
wyucza prywatnie Derfert. Zielona 6 zdw 53 229/30

Kurs tańca
rozpoczynam. Mikołajczak, ul. Pocztowa 29. Pw 5918-34.81

Akademik
wybitnemi pedagogicznemi zdolnościami, stanowczy, kończący magisterjum, długoletnią praktyką, chlubnemi poleceniami pp. dyrektorów, profesorów gimnazjalnych, oraz rodziców — szuka posady pedagogicznej na wsi, lub mieście. — Całkowity materjał ośmiu klas. — Warunki bardzo umiarkowane — do umowy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 654

Uczennice szkół
kursistki przyjmuje pensjonat — Aleje Marcinkowskiego 19. Warunki bardzo przystępne. Suszczyńska. zdw 54 598

25 MUZYKA

Lekcje
fortepianu sumiennie. Prusa 17, mieszkanie 7. zdw 54 666

Gruntowne
lekcje fortepianu szybko, tanio, łatwą metodą. Także poza domem. Przyjmuję od godz. 4. — Gen. Chłapowskiego 3, mieszkanie 7. zdw 54 034

Udzielam
lekcyj gry na fortepianie w połączeniu z wykładami z historji muzyki i popisami uczniów. Podgórna 7, m. 3. dw 902

Lekcyj
gry fortepianowej udzielam gruntownie, metodą przyspieszoną. Wały Zygmunta Augusta 1 m. 8 (narożnik Marcina). zdw 53 876

Lekcyj
na fortepianie, skrzypcach, basetti, trąbie, mandolinie i gitarze gruntownie udziela w domu i poza domem Popiałkiewicz, Dąbrowskiego 69. zdw 54 448

Gry fortepianowej
udzielam w domu i poza domem (absolwentka konserwatorjum). — Zgłoszenia 4—6. Cena przystępna. Jarochowskiego 6, mieszkanie 5. zdw 54 469

26 ROZRYWKA

Kino Wilsona, Łazarz
Iwonka
najpiękniejszy polski film według powieści Juljusza Germana. Jadwiga Smosarska, Józef Węgrzyn zdw 54 438

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Krawcowa
szuka szycia 2—2.50 zł dziennie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 555

Dziewczyna
uczciwa i sumienna poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 475

Księgowy
biegły korespondent i stenotypista polsko-niemiecki z dobremi referencjami, rzutki, z inicjatywą, poszukuje posady. Wymagania umiarkowane. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 53 978

Nadmłynarz
uczciwy, spokojny, bez nałogów, wdowiec, lat 35, z praktyką krajową i zagraniczną, dokładnie obeznany z wszelkiemi maszynami młyńskiemi, poszukuje posady kierownika lub samodzielnego prowadzenia młyna z dobremi długoletniemi świadectwami. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 191

Posługaczka
szuka posady przed południem. Kurjer Poznański zdw 54 471

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady od 1 września. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 474

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Świat bez granic".
Aurora: „Douglas Fairbarks Jego Królewska Mość".
Corso: „Śmiertelny Lot" i „Człowiek, który milczał".
Edison: „Karuzela śmierci".
Haria: „Djabelski Cyrk".
Metropolis: „Halka" oraz rewja (po I-ym seansie oraz przed IIgim i II-cim) p. t. „W górę serca!"
Odeon: „Poganin".
Renaissance: „Ludzie Nocy".
Słońce: „Uwiedziona".
Tęcza: „Cienie Haremu".
Wilsona: „Iwonka".

Dziewczyna
szuka posady do bezdzietnych państwa lub do fabryki jako robotnica z świadectwami. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 54 476

Bławatnik
konfekcjoner, starszy, rutynowany ekspedjent, przyjmie przejściową posadę do Gwiazdki. Peche, Pobiedziska. zdw 54 580

Kucharka
restauracyjna, znająca gotowanie oraz zimną kuchnię, poszukuje posady od pierwszego. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 54 579

Dziewczyna
z dobremi świadectwami szuka posady z gotowaniem, do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 574

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 515

Dla
żonatego szofera, dobrego kierowcy i montera (6 lat w ostatniej posadzie) z wiadomościami obsługi, polecenia godnego, poszukuje posady. Księżna Wilhelm zu Stolberg - Wernigerode, Borzęciczki, pow. Koźmin. zdw 54 179

Dziewczyna
umiejąca wszystkie prace domowe z gotowaniem cośkolwiek z szyciem z dobremi świadectwami szuka od 1. 9. posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 149

Praczka
nawskroś sumienna, czysta szuka prania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 054

Maturzysta
poszukuje jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 286

Violonczelista
skrzypek, trębacz poszukuje posady. Zgłoszenia agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 221. nw 5 234

Kuchmistrz
szuka posady w restauracji, kasynie lub dworcu. Oferty Kurjer Poznański zdp 53 024

Panienka
inteligentna szuka posady do pracy domowej do bezdzietnego małżeństwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 513

Niania
inteligentna, akuratna, z praktyką, dobremi świadectwami szuka posady do niemowlęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 511

Dziewczyna
młodsza, zdrowa, silna, do pracy domowej lub do dzieci poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 526

Wiejska
dziewczyna szuka posady do wszystkiego od 1. Kurjer Poznański zdw 54 523

Nauczycielka
lat 20, umiejąca pisać na maszynie poszukuje jakiejkolwiek posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5 254/5

Karmelarz
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdp 54 075

Uczciwa
dziewczyna z cośkolwiek szyciem i gotowaniem poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 041

Stenotypistka
biegła znająca prace biurowe i buchalteryjne z dłuższą praktyką, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 367

Dziewczyna
poszukuje posady za pokojową z szyciem od 1 lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 440

Nauczycielka
z pozwoleniem kuratorjum przyjmie posadę. Pierwszorzędne świadectwa. Wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 439

Wychowawczyni
nauczycielka, długoletniemi świadectwami przyjmie posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 431

Przyjmę
posadę jako placowy, inkasent, portjer lub stróż zaraz lub później, miejscowość obojętna. Gwarancja własną nieruchomość — Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 430

Sekretarka dominjalna
z 10 letnią praktyką, na niewypowiedzianej posadzie, biegła w językach polskim i niemieckim, poszukuje od 1 listopada rb. resp. później posady sekretarki osobistej u starszej pani lub pana. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 650

Służąca
z dobrem gotowaniem, do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 681

Poszukuję
posady z gotowaniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 54 678

Posługaczka
uczciwa pracowita dobremi świadectwami poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 425

Młodsza siła
biurowa szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 424

Żelaźniak
dobry fachowiec szuka posady zaraz, miejscowość obojętna. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 423

Dziewczyna
uczciwa skromna poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej z gotowaniem od 1 lub 15. Raglewska, Mochy, powiat wolsztyński. zdw 54 415

Kobieta
starsza, dobrze gotująca własną pościelą szuka posady 1—2 osób. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 413

Ogrodnik
żonaty z dziesięcioletnią praktyką, z dobrem poleceniem, dobry fachowiec, poszukuje posady jako żonaty, ewentualnie jako samotny od 1. 10. lub 1. 1. 32 roku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 411

Dziewczyna
pracowita uczciwa poszukuje posady od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 405

Panna
z prowincji, dobrze gotująca, pracowała rok jako gosposia, z dobrem poleceniem, poszukuje posady 1. 9. lub 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 401

Kucharka
z dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 397

Maszynistka
rutynowana z praktyką biurową szuka posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 54 396

Służąca
młodsza do wszystkiego poszukuje posady od 1 września. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 460

Pomocnik
fryzjerski poszukuje posady. Kurjer Poznański zdw 54 462

Dziewczyna
poszukuje posady od zaraz z dobrem gotowaniem, długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 454

Zarządczyni
inteligentna poszukuje posady w majątku lub u samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 453

Pokojowa
z długoletniemi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 509

Samodzielna książkowa
z 9-letnią praktyką, znająca prace biurowe oraz pisanie na maszynie szuka posady. Pensja 150 zł. najchętniej w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 502

Posługaczka
poszukuje posady zaraz, okolice Łazarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 495

Panienka
inteligentna z ukończoną Szkołą Handlową poszukuje stosownej posady, do dzieci, ekspedycji lub pomocy pani domu. Zgłoszenia Półwiejska 31, mieszkanie 15. zdw 54 485

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 482

Dziewczyna
do prac domowych, z gotowaniem poszukuje stałej posady w skromnym domu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 710

Kucharka
z długoletnią praktyką, dobremi świadectwami, szuka posady zaraz. Witrzak, Szamotuły, Rynek. zdw 54 707

Starsza
służąca z dobremi świadectwami szuka posady, wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 703

Posługaczka
młoda, sumienna, uczciwa, czysta, poszukuje posługi. — Oferty Kurjer Poznański zdw 54 709

Dziewczyna
wiejska dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. 9. do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 607

Pianistka
rutynowana poszukuje posady. — Juchno, Wilno, Jasińskiego 4 A, m. 2. zdw 54 643

Posługę
przyjmę zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 728

Pomocnik
drogeryjny poszukuje zaraz lub później posady kierownika. Może złożyć kaucję do 5 tysięcy zł. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego rw 2 492

Poszukuję
jakiejkolwiek posady z prawem jazdy samochodowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 017

Książkowa
ukończonym kursem handlowym, pisanie na maszynie oraz stenografja polska i niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 014

Bezpłatnej praktyki
biurowej poszukuje absolwentka Liceum Handlowego. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 011

Siła
biurowa znająca dobrze nowe przepisy prowadzenia ksiąg meldunkowych poszukuje posady do Urzędów gminnych lub Wójtostwa. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 020

Posady
nauczyciela domowego, kasjera, ekonoma, strzelca lub tem podobnej poszukuje zredukowany nauczyciel. Może złożyć 1 000 złotych kaucji. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 031

Pomocnik młynarski
kawaler, lat 25, z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. lub później. Adres Stanisław Nowaczyk, Rzemichód, poczta Kobylin. zdw 54 033

Początkująca
elewka poszukuje posady u samotnych, wyjazd obojętny. Kurjer Poznański zdw 54 043

Osoba
średni wiek poszukuje posady do samotnej osoby, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 967

Szofer
trzeźwy i sumienny dobremi świadectwami, dobre polecenia, na żądanie kaucja. F. Walczak, Orzechowo, powiat wrzesiński. zdw 53 847

Gospodyni
samodzielna zaufana, znająca gotowanie, pieczenie, zaprawianie prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 733

Inwalida wojenny
z czasów powstania wielkopolskiego, uczestnik walk 14 dywizji na froncie bolszewickim, lat 31, żonaty, szuka posady jako biuralista, książkowy, zawiadowca składu lub magazynu za umiarkowanem wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 54 763

Służąca
uczciwa, sumienna, pracowita z gotowaniem, — dobremi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 545

Dziewczyna
z szyciem i gotowaniem szuka posady do wszystkiego lub dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 560

Uczciwa
starsza dziewczyna szuka posady u starszego samotnego pana lub samotnego małżeństwa od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 557

Dziewczyna
poszukuje posady do wszelkich prac z gotowaniem zaraz lub od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 583

Gosposia
młoda (z szkołą gospodarczą) przyjmie posadę w lepszym domu pod dyspozycję. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 615

Czysta
uczciwa, pracowita dziewczyna ze wsi szuka posady do pomocy w kuchni, restauracji lub pensjonacie. Świadectw żadnych nie posiadam. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 618

Posługaczka
poszukuje posługi lub prania. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 621

Żelaźniak
z kilkoletnią praktyką poszukuje posady kierownika. Może złożyć kaucję do 5 tysięcy zł. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. rw 2 491

28 WOLNE MIEJSCA

Poszukuję
dzielnej krawcowej na konf. dam. Pierwszeństwo ma biegła w ekspedycji. I Głożyński skład bławatów, Środa nw 5245

Kupiec
do lat 30, branża spożywcza, jako sprzedawca na Warszawę, władający językiem niemieckim, zaraz. Pensja początkowa zł 400 — Podania, referencje, świadectwa Kurjer Poznański zdw 54 575

Służąca
z gotowaniem praniem potrzebna Szamarzewskiego 20/22 m. 11 zdw 54 740

Ucznia
poszukuję na prowincję do składu bławatów. Własnoręczne pisemne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 54 458

Do
sprzedawania pokupnego wynalazku „Iglica" poszukuje wszędzie wymownych reflektantów z małą gotówką. Zarobek wysoki, stały. Zgłoszenia z dokumentami: Olederek, Grodzisk (Poznański), Poznańska 44 Pw 6 193-56 325

Wspólnika
z samochodem poszukuję. Zarobek dzienny 60.— Oferty Kurjer Poznański zdw 54 609

Posadę
dobrą dam za pożyczkę 300. Oferty, życiorys Kurjer Poznański zdw 54 727

Bufetowa
wykwalifikowana z świadectwami do restauracji pod Orłem w Bydgoszczy potrzebna. Pw 6196-63.475

Lekarz dentystka
może się zaraz zgłosić. Oferty Kurjer Poznański jw 1 337

Panienka
która umie robić pończochy na saneczkowej maszynie potrzebna Fabryka pończoch, Nowy Rynek 9/10. zdw 54 741

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem może się zgłosić zaraz od godz. 8—2. Bednarska, Mila 12. rw 2 500

Przychodnia
dziewczyna do dzieci i prac domowych może się zgłosić Mylna 23, skład węgla. jw 1333

Stenotypistkę
pisząca biegle, bezbłędnie, możliwie z niemieckim, maszyna Reminogtona przyjmie Maserak, — Żupańskiego 19. rw 2495

2 praktykantów leśnych
poszukuje się do większego majątku leśnego na 2 letnią praktykę, pierszeństwo mają ci, którzy są w stanie płacić za utrzymanie Zgłoszenia przyjmuje C. Müller, nadleśnictwo Huta Komorowska p. Majdan, k. Kolbunowej. zdw 54 652

Potrzebna
zaraz bona z znajomością szycia do 2 dzieci. Odpisy świadectw oraz warunki proszę skierować pod adr Drowa Spychalska, Sieraków, pow. Międzychód. zdw 54 657

Dwóch
sprzedawców ulicznych z kaucją 500,— zł znajdzie skromny zarobek. Wiadomość Św. Marcin 18, I. piętro, prawo. zdw 54 698

Zarobek stały
w mieście na prowincji dla Panów, Pań. — Hurtownia Pończoch, Św. Marcin 56, I piętro zdw 54 619

Marszantka
samodzielna potrzebna. 27. Grudnia 12. zdw 54 684

Służącą
dobrem gotowaniem 1. 9. Długoletnie świadectwa. — Matejki 58, m. 5. zdw 54 683

Srebrne
sztućce
komplety w skrzyniach na 6, 12 i 24 osoby
łyżeczki do kawy, łyżeczki do herbaty, nożyki do owocu, widelczyki do ciast, łyżki do tortu, szczypce do cukru
poleca
W. Szulc,
pl. Wolności 5
Ceny niskie — Wybór wielki.
Pw 5 923-34.90

Kasjerka sekretarka
siła samodzielna, obeznana dokładnie z książkowością gospodarczą i kasową, również z gospodarstwem podw., potrzebna na dobrą posadę — powiat Wągrowiec — od 1. 9. 31. Pisanie na maszynie pożądane. Oferty pod adresem: Teodor Moszczeński, Poznań, Matejki 57. Pw 6 190-56.320

Panna
do obsługi gości na procent może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 54 697

Służąca
pracowita i porządna może się zaraz zgłosić. Bukowska 43, mieszkanie 28. zdw 54 503

Robotnik
z kaucją 150 zł potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 547

Gospodyni
wiejska, lat 35, potrzebna na majątek. Zgłoszenia 9—2 godz. Poznańska 42 II. lewo, front. zdw 54 506

Dziewczyna
uczciwa skromnych wymagań potrzebna. Kozia 18, III. zdw 54 486

Krawcowa
potrzebna na fartuchy. Górna Wilda 13 Organistka. zdw 54 468

Służąca
może się zgłosić. Grobla 28, mieszkanie 1. zdw 54 457

Samodzielna
gospodyni z dobremi świadectwami potrzebna. Zgłoszenia ul. Wielka 25, F. Wieczorek. zdw 54 407

Pomocnik
fryzjerski na wypomózkę. Orzałkiewicz, Chwaliszewo 33. zdw 54 394

Krawcowa
samodzielna, dobra siła, potrzebna zaraz do powiatowego miasta. Podanie pretensyj przy wolnym stole i stancji do Kurjera Pozn. zdw 54 676

Skrzypek
pianista i jazzbandzista zaraz potrzebni. Rzymski, Matejki 56. zdw 54 693

Bona
inteligentna z praktyką i szyciem potrzebna do 2 dziewczynek w wieku 1 rok i 5½ lat do Bydgoszczy. Prosze się zgłosić z świadectwami w niedziele, dnia 30. b. m. o godzinie 5—6, ul. Przecznica 1, m. 9. zdw 54 577

Dziewczynę
dobrze poleconą do wszystkiego z dobrem gotowaniem. Śniedeckich 14, mieszkanie 5. zdw 54 611

Służąca
młodsza potrzebna 1. 9. W. Garbary 46, m. 9. zdw 54 565

Fryzjerka
dzielna na stałe. Górna Wilda 45 zdw 54 593

10 dziewcząt
w wieku od 16—18 lat do lekkiej pracy introligatorskiej poszukuje zaraz „Papieropherma", Św. Marcin 27. zdw 54 602

Potrzebna
zaraz kucharka uczciwa i obeznana z oszczędnem prowadzeniem kuchni na ca. 50 osób. Zgł. prof. Kandziora, Jarocin, Bursa Gimn. zdw 54 656

Pomocnik
fryzjerski dobra siła potrzebny Nowicki, 27 Grudnia 17. zdw 54 640

Służąca
z gotowaniem potrzebna. Wierzbięcice 26, mieszk. 6. zdw 54 620

Marszantka
zdolna potrzebna. Firma Creasiens Jeanne, Ratajczaka 15 — (Pasaż Apollo). zdw 54 542

Humor zagraniczny

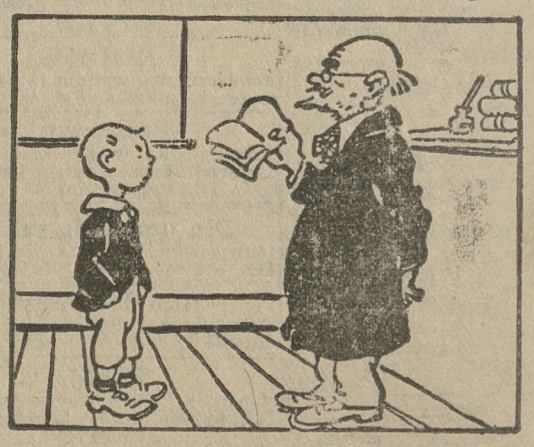

W wieku spłat ratalnych

„Gdyby twój ojciec mógł oszczędzić dolara tygodniowo przez sześć tygodni, co miałby wtedy?"

„Gramofon, nowy garnitur, lodownię i komplet umeblowania".

(Country Gentleman)

Przedpłata na wrzesień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.